Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Mérimée, Prosper.; oversatte af Kristian Ring.
Titel | Title:	Udvalgte Noveller
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Andr. Fred. Høst & Søn, 1877
Fysiske størrelse | Physical extent:	XVI, 254 s. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

H.P. HANSEN SC

UDVALGTE NOVELLER

AF

PROSPER MERIMÉE.

UDVALGTE NOVELLER

AF

PROSPER MERIMÉE.

UDVALGTE NOVELLER

AF

PROSPER MERIMÉE

PROSPER MÉRIMÉE

UDVALGTE NOVELLER

OVERSATTE

AF

KRISTIAN RING

KJØBENHAVN
ANDR. FRED. HØST & SØNS FORLAG
1877

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Sally B. Salomons Tryk.

Om Prosper Mérimée.

I Eftersommeren 1870 kunde Beboerne i den lille By Cannes i Sydfrankrig, bekjendt for sit milde Klima, naar de spadserede i Byens Omegn, møde en tavs og affældig Skikkelse, som paa sine Ture altid blev ledsaget af to ældre engelske Damer. Tilsyneladende var det en stor Særling; han søgte ingens Omgang og lod ikke til at have Interesse for noget som helst. Han vandrede ofte til en Hytte, som laa en halv Mils Vej borte, for at bringe Føde til en Kat; en anden Beskæftigelse, der optog hans Tid, bestod i at fange Fluer, som han fodrede et tamt Firben med. Det var hans Yndlinge, de eneste Væsener, han syntes at bryde sig om. Denne Mand, som mangen maaske vilde kalde Vraget af et Menneske, var Frankrigs store Prosaforfatter Prosper Mérimée. Var den dybe Tilbøjelighed til Tvivl og Mistillid og den stærke Kølighed, der saa kjendelig fremtraadte i Mérimée's Væsen, da efterhaanden, som det kunde ventes, slaaet

over i et sløvt Tungsind og en fuldkommen Ligegyldighed? For Verden saa det saaledes ud. Men en Dag i September samme Aar laa denne Mand paa sit Dødsleje. Han klagede ikke og havde ikke mange Ord. Han bad om Pen og Papir og skrev med Vanskelighed efterstaaende Linjer:

»Kjære Veninde, jeg er meget syg, saa syg at det holder haardt at skrive disse Par Ord. Der er dog en Smule Bedring. Jeg haaber, at jeg snart kan skrive Dem mere udførlig til. Vær ulejliget med hjemme hos mig i Paris at hente Madame de Sévigné's Breve og en Shakespeare.[1]) Jeg skulde selv have ladet dem bringe hjem til Dem, men nu er jeg borte. Farvel, jeg sender Dem den kjærligste Hilsen.«

To Timer efter var han død.

De dybe og oprindelige Træk i vort Væsen mægter Tiden ikke at udviske. Mérimée's afgjort skeptiske Natur var kjendt af alle. Hans kjærlige Hjærtes stærke Trang til trofast Hengivenhed kun af nogle enkelte, helt maaske kun af hin ene ubekjendte, til hvem de nylig anførte Linjer vare rettede. Det er let at indse, at hans Skepsis og hans Hjærte ofte maatte

[1]) I et kort Brev, dateret Paris den 26de Juni s. A., skriver Mérimée: „Jeg har bragt Orden i en Hylde i mit Bibliothek og har lagt Madame de Sévigné's Breve i tolv Bind og en lille Shakespeare til Side til Dem. Naar De kommer til Paris, skal jeg sende Dem disse Bøger.“

komme i Strid med hinanden; den Brevvexling, offentliggjort i 1874 under Titlen »Lettres à une inconnue«, som ender med det ovenstaaende lille Brev, bærer ikke faa Spor heraf. I ydre Henseende frembød Mérimée's Liv nok af Medgang. Men hvad vi forstaa ved et lykkeligt Menneske, har han næppe været.

Hans Livsløb i borgerlig Henseende er snart fortalt. Han blev født i Paris den 28de September 1803. Faderen var den ikke ubekjendte Maler L. Mérimée. Han fik en omhyggelig Opdragelse; sin første Uddannelse modtog han i Kollegiet Charlemagne. Som Universitetsstudium valgte han Retsvidenskaben. Han naaede at blive Advokat, men har aldrig ført nogen Sag. Han søgte og fik en Plads under Administrationen. Hans Higen efter Kundskab førte ham paa samme Tid ud over Fagvidenskabens snævre Grænser. Han lagde sig navnlig efter Sprog, og med et gediegent Kjendskab til Latin og Græsk forenede han en sjælden Dygtighed i Engelsk, Spansk og Italiensk. Sine Sprogstudier fortsatte han bestandig i sit senere Liv. Russisk var han i høj Grad fortrolig med. Det er bekjendt, at han fra dette Sprog fortræffelig har oversat flere Ting af Puschkin og andre russiske Digtere. Selv i rene Specialiteter paa dette Omraade var han hjemme. Han talte *Calo* saa flydende, at han forbavsede de spanske Zigeunere. Paa Embedsbanen skred han jævnt fremad. Efter Julirevolutionen 1830 gjorde Handelsministeren Grev d'Argout Mérimée

til sin Sekretær; kort efter forfremmedes han til Kontorchef i Marineministeriet. 1831 efterfulgte han Vitet i Posten som Inspektør for de antike og historiske Mindesmærker i Frankrig, og dette Embede, hvor hans sproglige og arkæologiske Kundskaber ret kom ham til Nytte, beklædte han siden lige til sin Død, paa en ganske kort Afbrydelse nær, da han atter traadte tilbage til sin ministerielle Stilling. Dels i Embeds Medfør, dels af Tilbøjelighed foretog han hyppig Rejser; foruden de vigtigste Egne i Frankrig og Korsika havde han besøgt England, Spanien, Italien og Grækenland. Selv i Orienten har han været. Ikke alene Videnskaben, men ogsaa hans digteriske Arbejder have høstet rig Frugt heraf. Paa en Rejse, som han i 1840 foretog i Spanien, lærte han den daværende Grevinde af Montijo, Frankrigs senere Kejserinde, at kjende. 1844 efterfulgte han Nodier som Medlem af det franske Akademi. Under det andet Kejserdømme, i hvis fortrolige og snævrere Omgang Mérimée blev optagen, steg han hurtig til høj Værdighed. I 1853 udnævntes han til Senator, 1860 blev han Kommandør af Æreslegionen, og paa Napoleonsdagen 1866 Storofficer. Han overlevede dets Fald og saa Frankrigs Ulykke i 1870.

I dette Liv er der ikke meget, der minder om Digteren. Det er en rolig næsten filistrøs Fremskriden paa den jævne Vej, der fører til borgerlig Anseelse og Velvære. Og naar man tager et af

de ikke faa historiske og arkæologiske Arbejder, der foreligge fra Mérimée's Haand, for sig, spores lige saa lidt til, at de ere skrevne af Forfatteren til »Chronique du règne de Charles IX« og til »La Vénus d'Ille«. De ere grundige, men tørre. De røbe en Sagkundskab, som er priselig, og Omhu og Nøjagtighed for at fremstille alt faktisk, der kan belyse det Æmne, som behandles, men Forfatteren har holdt sin Fantasi og personlige Tilbøjelighed i de strammeste Tøjler og ikke tilladt dem at tale det mindste Ord med. Det ser næsten ud, som om Videnskaben og Kunsten have ført en bestandig Kamp om denne store Aand. Maaske laa der noget arveligt heri. Hos Faderen gik den videnskabelige Forskning af med Sejren. Han opgav Kunsten for at hellige sig til kemiske Studier over Farverne og har skrevet et stort Arbejde om dette Æmne. For Sønnens Vedkommende kan vel det modsatte siges at være sket. Historikeren indtager ikke her den samme Rang som Digteren. Dog maa det ikke glemmes, at Mérimée's historiske Hovedværk er gaaet tabt. Han syslede saa godt som hele sit Liv igjennem med at skrive en Cæsars Historie. Manuskriptet var fuld færdigt. Men idelig og idelig gjennemsaa og rettede han det paa ny. I denne Tilstand laa det i hans Bolig i Paris 1871, da Kampen mellem Kommunen og Versaillestropperne lod det, som saa meget, gaa op i Flammer. Et Fragment »Essai sur la guerre sociale«, som

Mérimée 1842 lod trykke og omdele til sine Venner, er dog bevaret.[1]) Den berørte iøjnefaldende Forskjel mellem hans videnskabelige og digteriske Arbejder antyder et fremtrædende Træk i Mérimée's Natur: hans overordentlige Evne til at beherske sig selv og sit Stof. I Videnskaben gjælder det Kjendsgjerningen og Sandheden. Mérimée søger dem og lader intet, som mulig kunde føre ham bort fra den strænge Forsken, faa Indpas. I det borgerlige Liv skal man være som andre. Mérimée var den fine Dannelse og fuldkomne Anstand fra Top til Taa, en Gentleman, ja selv en Hofmand, rolig, behersket og forekommende; han kuede paa dette Gebet sin Fantasi og sin Følelse, og Viljen regerede

[1]) Béranger var blandt disse. I hans Takskrivelse, som fandtes blandt Mérimée's Efterladenskaber, findes følgende karakteristiske Ytringer: — — — „Jeg har læst Totredjedelen af Deres Bog. Sandelig en lærd Bog for mig. Jeg maa beundre Deres Grundighed, Deres Kundskaber og Deres Taalmod. Men véd De vel, at jeg næsten bliver urolig ved at se Dem saa lærd. Jeg tænker paa Deres fortræffelige Fader, som gav Afkald paa de lykkelige Anlæg, han havde for Kunsten, for at hengive sig til kemiske Studier. Sæt nu, at De for alt det historiske Krammeri gik hen og glemte Clara Gazul, Chronique og Novellerne. Begaa dog ikke en saadan Daarskab.“

I Modsætning hertil skriver Thiers i en anden ligeledes bevaret lille Billet: „Jeg takker Dem for Deres Bog. Jeg sætter den romerske Historie over enhver anden, og jeg misunder Dem Deres Stof og Deres Maade at fremstille Begivenhederne paa.“ — — —

som Suveræn over hans oprindelig varme, heftige og lidenskabelige Natur. Men trods denne sjældne Evne til efter Arbejdets Art vexlende at lade Videnskabens og Kunstens Fordringer ske Fyldest, og til efter Forholdenes Krav samvittighedsfuldt at udføre sin embedsmæssige Gjerning og opfylde Hofmandens trættende Pligter, kunde det ikke være andet, end at han stundom maatte have en tyngende Fornemmelse af, at denne Spredning og Splittelse af hans Kræfter gjorde det umuligt for ham helt at ofre sig til Digtningens Muse, som dog var hans stille Kjærlighed og forborgne Afgud. I sine senere Aar følte han navnlig dette stærkt. I et Brev fra 1860 skriver han: Jeg har nylig fabrikeret en stor Rapport om Bibliothekerne i Paris. Jeg tror, at det er derfor, jeg er bleven saa syg. Jeg spilder min Tid med at beskæftige mig med Ting, som ikke have nogen Interesse for mig. Jeg har stundom Lyst til at skrive en Roman førend jeg dør, men snart er det Modet, som mangler mig, og til andre Tider, naar jeg ret føler mig oplagt, bebyrder man mig med dumme administrative Forretninger.

I hans Ungdom tyngede disse Forretninger ham ikke, og hans første litterære Arbejder bære visselig heller intet Mærke heraf. I 1825 udkom i Paris en lille Bog, »Théâtre de Clara Gazul«. Udgiveren kaldte sig Joseph l'Estrange og meddelte Læserne, at Bogen var oversat fra Spansk, og at dens Forfatter eller rettere Forfatterinde var en ung

Skuespillerinde, Clara Gazul, som paa Grund af Gejstlighedens Forfølgelser var bleven nødt til at flygte fra sit Fødeland til England. Den virkelige Forfatter havde intet forsømt for at gjøre Mystifikationen saa fuldstændig som mulig. Enkeltheder om Stykkernes foregivne Opførelse i Madrid vare anførte. Mérimée havde endog til Bogen ladet tegne et Portræt af en Spanierinde i Mantille med blottede Skuldre, i hvis Ansigtstræk den opmærksomme Betragter dog skal have kunnet gjenfinde den to og tyveaarige Forfatters egne. Indholdet var karakteristisk nok. Fantasi og Lidenskab tumle sig i den fuldstændigste Ubundethed. Stoffet for de enkelte Stykker er af den vildeste Beskaffenhed. Enhver Art af Forbrydelse bliver skildret med Virtuositet, og det synes at være Digteren en Fornøjelse at vise sine af Konveniensen saa stærkt afhængige Landsmænd, hvorledes Folk af varmere Blod og med livligere og kraftigere Sanser føle og handle. Romantismen havde netop løftet sin Fane mod den klassiske Digterskole, og Mérimée begynder som komplet Romantiker. I sit næste Arbejde »La Guzla«, 1827, viser Mérimée den samme Tilbøjelighed til at mystificere Publikum og til at kæmpe mod Klassikerne. Bogen foregaves at indeholde et Udvalg af illyriske Poesier, samlede i Dalmatien, Bosnien m. m.; den blev hemmelig trykt i Strasbourg og forsynet med Noter og et Portræt, der skulde forestille Guzla-Spilleren, Hyacinthe Maglanovich, hvis Levned ligeledes i et Bogen ledsagende

Forord blev fortalt. I en senere Udgave af Bogen, 1840, skriver Mérimée: Ved det Herrens Aar 1827 var jeg Romantiker. Vi sagde til Klassikerne: »Eders Grækere ere slet ikke Grækere og eders Romere slet ikke Romere. I have ikke Begreb om at give eders Skildringer Lokalfarve, og uden Lokalfarven er der ingen Redning.« Mérimée havde afgjort Held med sig. Mystifikationen lykkedes fuldstændig, og hans Lokalfarve blev tagen for ægte. En tysk lærd sendte ham endog to store Bind af slaviske Poesier og tillige hans Guzla oversat paa Tysk og i Vers, hvad den lærde Mand meddelte Mérimée havde været ham let, thi under den franske Prosa havde han uden Vanskelighed opdaget det originale illyriske Metrum. Mérimée føjer ganske tørt her til den Bemærkning, at man jo véd, at Tyskerne opdage saare meget. »Mit Held,« fortsætter han, »forvirrede mig ikke. Jeg kunde rose mig af at forstaa mig paa »Lokalfarven«, men Fremgangsmaaden forekom mig saa simpel, saa let, at jeg begyndte at nære Tvivl om samme Farves Fortræffelighed, og at jeg tilgav Racine, naar han havde civiliseret de vilde Helte hos Sofokles og Evripides.«

At Mérimée ikke vedblivende sluttede sig til den romantiske Skole kan ikke forundre. Baade hans Natur og hans Udvikling maatte føre ham bort fra denne Retning. Det lyriske og subjektive var mindre stærkt fremtrædende i hans Digternatur.

Det er for saa vidt betegnende nok, at Mérimée aldrig har skrevet et Vers. Den umiddelbare Begejstring og personlige Henrevethed, som denne Kunstform kræver, var hans Væsen fremmed, og den farlige Nærhed, hvori det sublime jo siges at staa til det latterlige, maatte for ham, der, hvis han frygtede noget, frygtede Latteren, være afskrækkende nok til at holde ham borte fra ethvert Forsøg af den Art. Han var en stærkt kritisk, objektiv og iagttagende Aand. Handling og Kjendsgjerning øvede større Tiltrækning paa ham end Theorier. Han troede mindre paa Følelsen end paa Lidenskaben og skjulte gjærne den første under Ironiens Form. Hans grundige, udstrakte Kjendskab til græsk og latinsk Literatur kunde heller ikke andet end danne en heldig Modvægt mod Romantismens Indflydelse og bevare ham for at tage Del i dens Udskejelser.

Omslaget lod ikke længe vente paa sig. To Aar efter »La Guzla«, 1829, udkom »Mateo Falcone«, Typen paa den Mérimée'ske Novelle. Han er ikke længer Romantiker, han er Realist. Novellen er den adækvate Kunstform for en Forfatternatur som Mérimée's. Alt, Form, Behandlingsmaade og Valg af Stof er her ejendommeligt og et spejltro Billede af hans Digterpersonlighed. Han har umiskjendelig noget ved sig af den fornemme Amatør, der ikke skriver for at skrive.[1]) Fremstillingen, saa vel i denne

[1]) I et Brev til den ubekjendte fra Marts 1842 siger Mérimée saaledes: „Efter min Hjemkomst til Paris har

som i alle hans Noveller, er kort og sammentrængt. Sproget er korrekt og elegant — fuldstændig en Akademikers — ny selvopfundne Udtryk og Vendinger skyr han med bestemt Ulyst; men hans Stil er lige saa energisk, sluttet og kraftig som regelmæssig og ædruelig. Af Deklamation findes der ikke Spor. I en Skildring som »Mateo« er Fortællekunsten bragt til sin højeste Spidse. Her er ikke et overflødigt Ord. Det brogede romantiske Farvespil er borte. Den i Novellerne hyppig fremherskende mørkladne Kolorit — en naturlig Følge af Sujettets Beskaffenhed — har kun faa Toner. Det er denne Stil, som Victor Hugo, engang dens Fortrin blev bragt paa Bane, affærdigede med Ordene: »Ja vist, saadan skriver man, naar man har en daarlig Mave.« Men det er den samme Stil, der foranledigede den store Romantiker til i et Anagram over Mérimée's Navn at betegne ham som Frankrigs første Prosaforfatter.

Med fast Haand og en Sikkerhed, som aldrig svigter, tegner Mérimée sine Karakterer. Det træffer maaske næsten bedre, om man sagde, at han hugger dem ud. Og i Regelen danner han dem ogsaa af

---

jeg gjort mig den uskyldige Fornøjelse at lade trykke en Bog uden at forelægge den for Offentligheden. Der er kun trykt 150 Exemplarer: ypperligt Papir, Billeder o. m., og jeg har foræret den til saadanne Folk, som jeg synes om."

Bogen var den før omtalte „Essai sur la guer sociale", 403 Sider stor.

et Materiale saa stærkt og varigt som Marmor og Bronce. Sjælden bliver han staaende ved Individet, som saadant. Han fører gjærne sine Personer tilbage til Racen. Man erindre saaledes Mateo og Carmen. De vinde herved i Uforgængelighed. De blive Typer, og Typer, som ere tilforladelige. Thi Studerekammeret var kun hans Værksted, fra Livet tog han sine Motiver og gav dem med den højeste Kunst Virkelighedens fulde Præg. En Række Skildringer som de, der i »Carmen« gives af Zigeunerne og Smugler- og Banditlivet i Spanien, er ikke hentet fra Bøger alene. Mérimée har færdedes mellem disse Folk. Han siger selv et Sted i et Brev til sin »ubekjendte«, at han noget nær føler sig mest til Pas i en Venta sammen med spanske Mulæseldrivere og Bønderpiger. De franske Saloner og Livet dèr kjendte han for godt, dèr bar han Maske og sluttede sig tæt i den høflige Ironis skjærmende Rustning. Her var han mellem Naturmennesker, selv anonym, og kunde aflægge sin Skepsis og sin Forbeholdenhed. Til Gjengjæld skildrer han dem for sine civiliserede Medborgere med lige saa stor Troskab som Sympathi.

Paa Lykken tror Mérimée langt mindre end paa Ulykken. De fleste af hans novellistiske Skildringer faa et tragisk Udfald. Hans Tilbøjelighed til at vælge sørgelige stundom fantastisk-rædselsfulde Sujetter forlod ham aldrig. »Lokis«, der udkom et Aarstid, før han døde, og som danner et Slags

Pendant til den i det følgende oversatte »Venus fra Ille« — giver Bevis for dette ret karakteristiske Træk hos Mérimée. »Venus« er for øvrigt en Prøve paa, i hvilken Grad Mérimée's Kundskabsrigdom og Fantasistyrke gjensidig støttede hinanden, og hvor fuldendt Resultatet af disse forskjelligartede Kræfters Samvirken er blevet. Naar man læser den til det yderste detaillerede Beskrivelse over den sælsomme Venusstatue, en Beskrivelse, der bærer hele Virkelighedens Præg, maa det forbavse, naar Mérimée i et Brev til en Ven (1847) fortæller: Venus fra Ille har aldrig existeret, og Indskrifterne ere fabrikerede *secundum artem* ved Hjælp af Muratori og Orelli. Men netop dette, at Mérimée med hele en tvivlende Naturs Mistillid har bygget sine Arbejder paa den solide Kundskabs og nøjagtige Erfarings faste Grund og valgt sig det varigste Materiale, har givet disse Arbejder Uforgængelighedens Værd.

Af nærbeslægtede Aarsager finder man i hans poetiske Arbejder ikke umiddelbart fremstillede Konflikter af social eller religiøs Natur. Disse Æmner stod for Mérimée, som alt for meget tilhørende Tiden og i deres Form skiftende med denne. Paa deres Omraade var han den store Skeptiker. Hvilket tvivlsomt Værd maatte ikke en saadan Natur, der havde set det første Kejserdømme gaa til Grunde, Bourbonerne vende tilbage, igjen fordrives og afløses af Borgerkongen, Republikken detronisere denne for selv at ende med et nyt Kejserdømme,

tillægge sociale Reformer. Den menneskelige Natur i sin Oprindelighed, og kun denne Oprindelighed havde Værdi for ham, vilde bestandig blive de samme. Han tillagde hverken de politiske eller de religiøse Institutioner nogen synderlig Indflydelse i denne Henseende, lige saa lidt til det bedre som til det værre. Bag de vexlende Institutioner saa han de menneskelige Drifter og Lidenskaber gjøre sig gjældende uforanderlige og paa samme Maade. Han vidste, at Religionen bares af Præsterne, og at Præsterne vare Mennesker. Han ironiserede fint med disse Mennesker. Skildringen af Abbed Aubain, den unge Landsbypræst, i hvem den store Dame fra Paris, halvt for Tidsfordriv og halvt af Tilbøjelighed, forelskes, og som paa sin Side benytter sine store sorte Øjne og sit Tungsind over en Ungdomskjærlighed til at fængsle denne Dame; der saa faar Betænkeligheder paa Grund af sin Stand og fint benytter sig af Lejligheden til at skaffe sig et lunt og godt Kald; denne Skildring, der er lige saa moderat som overlegen, rokker maaske mere ved den gamle Fæstning end mangt direkte Angreb. Selv var Mérimée afgjort irreligiøs. Det kunde more ham i Privatlivet at føre dette Punkt paa Tale, som da han en Aften i et Selskab med stort Behag, og imedens han kom Sukker i sin Te, udbredte sig over, hvilken Behagelighed det var for ham, at han aldrig var bleven døbt, men det kunde ogsaa træffe, at han var pirrelig paa dette Omraade. Det for-

tælles saaledes, at da Kejserinde Eugénie en Aften i Fontainebleau blev ønsket til Lykke paa Grund af al den Velsignelse, som Forsynet lod hende, den kejserlige Familie og Frankrig blive til Del, og i den Anledning udbrød: Men der mangler mig dog en Ting; det er at se Mérimée omvende sig, svarede denne, som sad ved et lille Bord og tegnede: Ah, Deres Majestæt, altid Personligheder! Og han rejste sig, tog sin Hat, hilste og gik.

Mérimée var ugift. Der siges, at han har været farlig for Damerne. Den elegante fintdannede Verdensmand, der færdedes i Pariserlivets bedste Kredse, og hvis Berømmelse som Forfatter aabnede ham alle Døre, maa vel ogsaa have øvet en stærk Magt over det svage Kjøn, der saa villig yder Berømtheden og Talentet sin Tribut, og som ægges til at gaa paa Opdagelse efter Følelsen og Hjærtet, hvor disse skjule sig under den kølige Anstands og lette Høfligheds dækkende Skjold. En Samling Breve fra Mérimée, »à une autre inconnue«, udkomne i 1875, giver en ret god Forestilling om ham som den slebne, hofmæssige Kavaler. De ere skrevne med en Pen, hvis Smidighed og Elegance er beundringsværdig — man gjenkjender Abbed Aubains Forfatter — men antyde for øvrigt intet erotisk Forhold. Det første Brev i Samlingen daterer sig ganske vist ogsaa fra 1865 og er altsaa skrevet i Forfatterens to og tresindstyvende Aar. Skulde hans Mening om

Kvinden have fundet sit Udtryk i Mottoet over Fortællingen Carmen?

»Kvinden er idel Ufred, hun har kun to smukke Øjeblikke, det ene, naar hun elsker, det andet, naar hun dør.«

Brevene til den ubekjendte pege paa det modsatte. De vise hans bløde, kjærlige Sind, som han tog sig saa vel i Agt for at røbe til daglig; her er fuldt op af trofast Hengivenhed og deltagende Bekymring, her er unægtelig heller ikke faa Udslag af hans tvivlende Mistillid, men hans Hjærte har i dette Forhold overvundet hans Skepsis. Lad være, at han ellers i sit Liv har vurderet Kvinden for ringe, i disse Breve har han givet Kjønnet Oprejsning. Tiden rokkede ikke ved dette Forhold; den Kjærlighed og det Venskab, der taler ud fra hine Blade, varede i tredive Aar og blev ved til hans Dødsdag. Det gjør mindre til Sagen at blive betragtet som blaseret og som en utilgængelig og kølig Natur, fordi man har troet det nødvendigt — og det er vist en vemodig Sandhed — at iføre sig dette Panser som et Værn for sine bedste og dybeste Følelser. Men det er en sjælden Lykke, der næppe kjøbes for dyrt, at bevare Hjærtets Friskhed og Varme til dets sidste Slag. Den Lykke opnaaede Mérimée.

K. R.

MATEO FALCONE

1829

Naar man forlader Porto-Vecchio og i nordøstlig Retning tager Vejen mod det Indre af Korsika, ser man Landskabet højne sig temmelig hurtig, og efter tre Timers Vandring ad bugtede Fodstier, ofte spærrede af store Klippestykker og stundom gjennemskaarne af Kløfter, befinder man sig ved Begyndelsen af en saakaldet »Kratskov« af meget betydeligt Omfang. Kratskoven er Hjemlandet for de korsikanske Hyrder og for enhver, som har lagt sig ud med Retfærdigheden. Jeg maa bemærke, at den korsikanske Landbruger, for at spare sig Ulejligheden med at gøde sin Jord, sætter Ild paa en Strækning Skov: udbreder Ilden sig videre end fornødent, ser det galt nok ud; det gaa nu, som det vil, han er i hvert Tilfælde sikker paa, naar han besaar dette Jordsmon, som er frugtbargjort ved Asken, at bjærge en rig Høst. Kornet fører man hjem, Straaene, som det vilde koste for megen Ulejlighed at samle, lader man staa; de Rødder, som ikke raadne hen i Jorden, skyde næste

Foraar meget kraftige Skud, som i Løbet af faa Aar naa en Højde af syv til otte Fod. Det er saadanne sammengroede Vildnis, som man kalder en Kratskov. Træer og Buske af alle Arter, blandede mellem hinanden efter Tilfældighedens Lune, brede sig her i uforstyrret Ro. Kun med Øxen i Haanden kan Mennesket bane sig Vej, og der er Kratskove saa tætte og tilgroede, at ikke engang Muflonfaaret kan trænge igjennem.

Har du dræbt en Mand, saa gaa til Kratskoven ved Porto-Vecchio; med en god Bøsse, Krudt og Kugler kan du leve der trygt og i Sikkerhed; glem ikke at forsyne dig med en brun Kappe med tilhørende Hætte; den tjener dig til Tæppe og Leje. Hyrderne ville give dig Mælk, Ost og Kastanier, og af Retfærdigheden og den dræbtes Slægt har du intet at frygte, undtagen naar du er nødt til at tage ned til Byen for at forny dit Forraad af Kugler og Krudt.

Da jeg i 18— var paa Korsika, havde Mateo Falcone sin Bolig en halv Mils Vej fra denne Kratskov. Han var en efter Landets Forhold temmelig velhavende Mand og levede paa fornem Vis, det vil sige, uden at have nogen Beskjæftigelse, af Udbyttet af sine Hjorder, som under omvankende Hyrders Opsigt græssede oppe i Bjærgene, hvor det bedst kunde træffe sig. Da jeg saa ham — to Aar efter den Begivenhed, som jeg vil meddele — forekom han mig højst at kunne være en

halvhundrede Aar gammel. Man forestille sig en lille, men firskaaren Mand, med kruset Haar sort som Kul, Ørnenæse, smalle Læber, store og levende Øjne og en Ansigtsfarve, som stærkt mindede om mine Støvleopslag. Hans Færdighed i at skyde gjaldt, selv mellem hans Landsmænd, hvor der er saa mange gode Skytter, for at være overordentlig. Mateo havde saaledes for Exempel aldrig skudt nogen Muflon med Hagl, men han fældede den paa hundrede og tyve Skridts Afstand ved at give den en Kugle enten i Hovedet eller Boven, som det kunde falde. Om Natten behandlede han sit Vaaben med samme Lethed som om Dagen, og man har som Bevis paa hans Færdighed fortalt mig følgende Træk, som maaske vil forekomme den, der ikke har opholdt sig paa Korsika, utroligt. I fire og tyve Skridts Afstand opstillede man et brændende Lys bag et gjennemsigtigt Stykke Papir, saa stort som en Tallerken. Han tog Sigte, derpaa blev Lyset slukket, og efter et Minuts Forløb og i det fuldstændigste Mørke gav han Ild og ramte tre Gange af fire Papiret.

Ved denne overordentlige Dygtighed havde Mateo Falcone erhvervet sig et stort Ry. Han havde Ord for at være lige saa trofast i Venskab som farlig som Fjende. Tjenstvillig og godgjørende, som han var, levede han for Resten i Fred med alle Mennesker i Porto-Vecchios Omegn. Men man fortalte om ham, at han i Corte, hvor hans

Hustru havde haft sit Hjem, paa en voldsom Maade havde skaffet sig en Medbejler, som gik for at være lige farlig i Kamp og Kjærlighed, fra Halsen; i det mindste tillagde man Mateo et vist Skud, der overraskede denne Medbejler, just som han var i Færd med at rage sig foran et lille i Vinduet ophængt Spejl. Sagen blev dysset ned, Mateo giftede sig. Giuseppa, hans Hustru, havde først skjænket ham tre Døtre (hvorover han blev rasende) og endelig en Søn, som han gav Navnet Fortunato: det var Familiens Haab, Arvingen til Navnet. Døtrene vare godt gifte: deres Fader kunde, naar det skulde være, gjøre Regning paa sine Svigersønners Dolke og Bøsser. Sønnen var endnu kun ti Aar, men viste allerede lykkelige Anlæg.

En Morgenstund ud paa Efteraaret forlod Mateo tillige med sin Hustru Huset for at se til en af sine Hjorde, som græssede i en Lysning i Kratskoven. Den lille Fortunato vilde følge med, men Stedet laa for langt borte; desuden var det nødvendigt, at en blev hjemme for at passe paa Huset; hans Fader vilde derfor ikke tillade det: det vil vise sig, om han ikke fik Anledning til at fortryde det.

De havde været borte i nogle Timer, og den lille Fortunato laa rolig henstrakt i Solskinnet, saa paa de blaa Bjærgtoppe og tænkte paa den kommende Søndag, naar han skulde ind til Byen og

spise til Middag hos sin Onkel *Caporalen*[1]), da han pludselig blev forstyrret i sine Betragtninger ved et Geværskud. Han rejste sig op og saa ned mod Sletten, hvor fra Knaldet var kommet. Flere Skud fulgte efter med uregelmæssige Mellemrum og bestandig i større Nærhed; endelig kom en Mand til Syne paa den Fodsti, som førte fra Sletten til Mateos Hus; paa Hovedet havde han en spids Hue, som Bjærgboerne bære den, et stort Skjæg dækkede hans Ansigt, og han var iført en pjaltet Dragt; han slæbte sig møjsommelig fremad, støttende sig til sin Bøsse. Han var bleven ramt af en Kugle i Laaret.

Manden var en Bandit[2]), som ved Nattetid havde vovet sig ind til Staden for at kjøbe Krudt og paa Vejen var falden i et Baghold af korsikanske Jægere[3]). Efter haardnakket Modstand var det

---

[1]) Caporaler kaldtes i tidligere Tid de Mænd, som de korsikanske Kommuner valgte til deres Anførere, naar de gjorde Opstand mod deres Lensherrer. Nu om Stunder betegner man undertiden endnu paa denne Maade en Mand, som ved Grundbesiddelse, Slægt- og Familieforbindelser udøver en vis Indflydelse og faktisk Myndighed i en Pieva eller et Kanton. Korsikanerne inddeles efter gammel Skik i fem Kaster: de adelige (som dels benævnes Magnificenser, dels Signori), Caporalerne, Borgerne, Almuen og de fremmede.

[2]) Ordet er ensbetydende med fredløs.

[3]) Et af den stedlige Regering oprettet Korps, som i Forening med Gensdarmeriet er bestemt til at haandhæve Ordenen.

lykkedes ham at iværksætte sit Tilbagetog, heftig forfulgt og fægtende sig frem fra Klippe til Klippe. Men han havde kun et lidet Forspring for Soldaterne, og hans Saar satte ham ud af Stand til at naa Kratskoven, uden at blive indhentet.

Han gik hen til Fortunato og sagde til ham:

»Du er Mateo Falcones Søn?«

»Ja.«

»Jeg er Gianetto Sanpiero. Jeg bliver forfulgt af Gulkraverne.[1]) Skjul mig, jeg kan ikke gaa længere.«

»Og hvad vil min Fader sige, dersom jeg skjuler dig uden hans Tilladelse?«

»Han vil sige, at du har handlet rigtig.«

»Tror du?«

»Skjul mig i en Fart; de kommer.«

»Vent, til min Fader kommer tilbage.«

»Vente! For Djævelen! De er her om fem Minutter. Hurtig, skjul mig, eller jeg skyder dig.«

Fortunato svarede med den største Koldblodighed:

»Du har nylig skudt din Bøsse af, og der er ikke flere Patroner i din Carchera[2]).«

»Jeg har min Dolk.«

»Men kan du løbe saa hurtig som jeg?« Med et Spring var han uden for hans Rækkevidde.

---

[1]) Jægernes Uniform var den Gang brun med gul Krave.

[2]) Bælte af Læder, som tjener til Patrontaske.

»Du er ikke Mateo Falcones Søn! Du vil altsaa lade mig gribe uden for din Faders Hus?«

Det lod til at gjøre Indtryk paa Barnet.

»Hvad giver du mig, naar jeg gjemmer dig?« spurgte han og nærmede sig igjen.

Den fredløse stak Haanden ned i en Læderpung, som hang ved hans Bælte og trak et Femfranksstykke frem, som han uden Tvivl havde gjemt til at kjøbe Krudt for. Fortunato smilede ved Synet af Sølvmønten; han greb den og sagde til Gianetto: »Du behøver ikke at være bange.«

I en Høstak, som stod tæt ved Huset, lavede han strax et stort Hul. Gianetto krøb der ned og Barnet dækkede ham til, saa at han akkurat kunde trække Vejret, uden at det imidlertid var muligt, at nogen kunde fatte Mistanke om, at der var et Menneske skjult i Stakken. Ydermere anvendte han med naturligt Snille en List, som var sindrig nok. Han gik ind i Huset og hentede en Kat med dens Killinger, som han anbragte oven paa Stakken, for at det skulde se ud, som om den længe havde staaet i Fred. Da han saa Pletter af Blod paa Stien i Nærheden af Huset, sørgede han endelig for omhyggelig at tildække dem med Støv og lagde sig derpaa, efter at alt dette var gjort, igjen med den største Rolighed hen i Solskinnet.

Nogle Minutter efter gjorde sex Mand i brune Uniformer med gule Kraver og under Kommando af en Officer Holdt uden for Mateos Husdør.

Officeren var en Smule i Slægt med Falcone. (Som bekjendt udstrækker man paa Korsika Slægtskabet til langt fjærnere Grader end andet Steds). Han hed Tiodoro Gamba; det var en Mand, som var ivrig i Tjenesten og meget frygtet af de fredløse, som han alt havde nappet flere af.

»God Dag, lille Fætter,« sagde han til Fortunato og gik hen til ham; »hvor du er bleven stor! Har du ikke nylig set en Mand gaa her forbi?«

»Aa! jeg er endnu ikke saa stor som du, Fætter,« svarede Barnet med en troskyldig Mine.

»Det kommer nok. Men sig mig, har du saa ikke set en Mand gaa her forbi?«

»Om jeg har set en Mand gaa forbi?«

»Ja, en Mand med en spids Hue af sort Fløjl og en rød- og gulstribet Trøje?«

»En Mand med en spids Hue og en rød- og gulstribet Trøje?«

»Ja, svar mig i en Fart og gjentag ikke mine Spørgsmaal.«

»Vor Præst er redet her forbi før i Morges paa sin Hest Piero. Han spurgte mig, hvordan Fader havde det, og jeg sagde . . .«

»Se, se, du lille Slyngel, du vil knibe ud! Sig mig hurtig, hvad Vej Gianetto har taget; det er ham, vi søger efter, og jeg er sikker paa, at han er slaaet ind paa denne Sti.«

»Hvem véd!«

»Hvem véd? Jeg véd, at du har set ham.«

»Ser man maaske, hvem der gaar forbi, naar man sover?«

»Du har ikke sovet, din lille Æsel; Skuddene har vækket dig.«

»Du tror altsaa, Fætter, at dine Geværer gjør saa meget Spektakel. Faders Bøsse knalder meget stærkere.«

»Saa skulde da Fanden tage dig, din Satans Unge! Jeg er fuldkommen sikker paa, at du har set Gianetto. Du har maaske endogsaa skjult ham. Hurtig Folk, gaa ind i Huset og se, om vor Mand ikke er der inde. Han havde kun den ene Pote at gaa paa, og den Kjæltring er for snu til paa den Befordring at tænke paa at naa Kratskoven. For Resten stopper ogsaa Blodsporene her.«

»Og hvad mon Fader vil sige?« spurgte Fortunato drillende; »hvad vil han sige, naar han faar at vide, at I er gaaet ind i hans Hus, mens han var borte?«

»Din Djævleunge!« udbrød Gamba og kneb ham i Øret; »véd du vel, at det kun staar til mig at faa dig til at tale i en anden Tone. Nogle Rap med den flade Klinge over Rygstykkerne kunde maaske faa dig til at rykke ud med Sproget.«

Fortunato havde stadig sit drillende Smil.

»Min Fader er Mateo Falcone!« sagde han med Eftertryk.

»Véd du vel, din lille Slyngel, at jeg kan tage dig med til Corte eller Bastia. Der sætter jeg dig

ind i et mørkt Fangehul, hvor du kommer til at sove paa Straa, med Jærn om Benene, og jeg skal lade Hovedet hugge af dig, dersom du ikke siger mig, hvor Gianetto Sanpiero er henne.«

Drengen gav sig til at le af fuld Hals ved denne taabelige Trusel. Han gjentog: »Min Fader er Mateo Falcone!«

»Lieutenant,« hviskede en af Soldaterne, »lad os ikke lægge os ud med Mateo.«

Gamba var øjensynlig i stor Forlegenhed. Han talte sagte med sine Soldater, som allerede havde undersøgt hele Huset. Det var ikke noget, som havde taget lang Tid, thi en Korsikaners Bolig bestaar kun af et eneste firkantet Rum. Et Bord med Bænke, nogle Kister og forskjellige Jagt- og Kjøkkenredskaber udgjøre hele Møblementet. Imens laa Fortunato og legede med sin Kat og lod til at have en skadefro Fornøjelse ved Soldaternes og Fætterens Forlegenhed.

En Soldat gik hen til Høstakken. Han fik Øje paa Katten og stak skjødesløst med Bajonetten ind i Høet, i det han trak paa Skulderen i den Tanke, at hans Omsigt var latterlig. Intet rørte sig, og Drengens Ansigt forraadte ikke den mindste Bevægelse.

Officer og Mandskab bandede deres Skæbne og saa betænkelige ned mod Sletten, som om de tænkte paa at vende tilbage ad den Vej, hvor fra de vare komne, da deres Anfører, overbevist

om, at Truslerne ikke gjorde noget Indtryk paa Falcones Søn, endnu vilde gjøre et sidste Forsøg og prøve, hvor langt han kunde komme med Kjærtegn og Foræringer.

»Lille Fætter,« sagde han, »jeg ser nok, at du er en udspekuleret Krabat! Du vil nok bringe det vidt. Men du vil spille mig paa Næsen; og naar det ikke var, fordi jeg nødig vilde gjøre min Fætter Mateo Sorg, saa tog jeg dig Fanden annamme mig med mig.«

»Aa!«

»Men naar din Fader kommer tilbage, skal jeg fortælle ham Historien, og saa kan du faa dig en ordentlig Dragt Prygl for den Ulejlighed, du har gjort dig med at lyve.«

»Tror du?«

»Nu skal du se . . . men, lad gaa . . . vær en god Dreng, og jeg skal forære dig noget.«

»Fætter, maa jeg give dig et Raad! hvis du venter længere endnu, saa naar Gianetto Kratskoven, og saa kan du skyde en hvid Pind efter at faa Fingre i ham.«

Gamba trak et Sølvur til en Værdi af en halv Snes Daler op af Lommen, og da han saa, at Øjnene spillede i Hovedet paa Fortunato ved Synet deraf, sagde han til ham, i det han lod Uret dingle ved Enden af Staalkjæden:

»Ja, din Gavtyv, du kunde nok have Lyst til at have saadant et Ur hængende om Halsen, saa

kunde du spadsere omkring i Porto-Vecchios Gader saa stolt som en Paafugl; og naar Folk spurgte dig: Hvad er Klokken? saa kunde du svare dem: Se paa mit Ur.«

»Naar jeg bliver stor, saa faar jeg et Ur af min Onkel Caporalen.«

»Det kan nok være, men din Onkels Søn har allerede et Ur . . . det er rigtig nok ikke saa kjønt som dette her . . . men han er ogsaa yngre end du.«

Drengen sukkede.

»Naa, vil du saa have Uret lille Fætter?«

Fortunato skelede hen til Uret ligesom en Kat, som man rækker en hel Kylling. Den véd, at man har den til bedste og vover ikke at slaa Kløerne i, og Tid efter anden vender den Øjnene bort for ikke at komme til at bukke under for Fristelsen, men den slikker sig uafladelig om Knurhaarene og ser ud, som om den vilde sige til sin Tyran: Det er en grusom Spøg, du driver med mig!

Det lod imidlertid til, at Gamba mente det ærlig med Uret. Fortunato rakte ikke Haanden frem, men sagde med et bittert Smil: »Hvorfor gjør du Nar?«

»Saa sandt jeg lever, jeg gjør ikke Nar. Sig mig blot, hvor Gianetto er, og Uret er dit.«

Fortunato smilede vantro og fæstede sine sorte Øjne stift paa Officerens som for at læse der, om han kunde sætte Lid til hans Ord.

»Gid jeg maa miste mine Epauletter,« udbrød

denne, »hvis jeg ikke giver dig Uret paa den Betingelse! Folkene der er Vidner, og jeg kan ikke gaa fra det.«

Mens han talte, havde han bestandig nærmet Uret mere til den lille, saaledes at det næsten rørte ved Drengens blege Kind. Paa Barnets Ansigt kunde man tydelig se den Kamp, som foregik i hans Sjæl mellem Havesygen og den Ærbødighed, som han var Gjæsterettens Love skyldig. Hans nøgne Bryst bevægede sig heftig, og det saa ud, som om han skulde kvæles. Og Uret, det glimrede, drejede sig rundt og stødte ham somme Tider paa Næsetippen. Saa løftede lidt efter lidt den højre Haand sig op mod Uret: Fingerspidserne rørte ved det; nu hvilede det helt i hans Haand, uden at Gamba imidlertid gav Slip paa den anden Ende af Urkjæden . . . Skiven var himmelblaa . . . Urkassen var nylig pudset . . . i Solen skinnede den som Ild . . . Fristelsen var for stærk.

Fortunato løftede ogsaa den venstre Haand i Vejret og pegede over Skulderen med Tommelfingeren paa Høstakken, som han laa op imod. Gamba forstod ham øjeblikkelig. Han slap den anden Ende af Kjæden, og Fortunato var Enebesidder af Uret. Han sprang op med et Raadyrs Behændighed og fjærnede sig en halv Snes Skridt fra Stakken, som Jægerne strax gave sig til at sprede.

Det varede ikke længe, førend man saa Høet

bevæge sig og en Mand krybe frem, blodig og med en Dolk i Haanden; han vilde rejse sig op, men hans Saar, som var stivnet, gjorde ham det umuligt. Han faldt om. Officeren kastede sig over ham og vristede Dolken fra ham. Derpaa blev han trods sin Modstand forsvarlig bunden.

Gianetto, som laa paa Jorden, surret som et Risknippe, drejede Hovedet om mod Fortunato, som havde nærmet sig, og sagde med større Foragt end Vrede: »Usle Hvalp!« Drengen kastede den Sølvmønt, som han havde modtaget, hen til ham; han vidste, at han ikke længere fortjente den. Den fredløse lod ikke til at lægge Mærke til dette. Han sagde med stor Rolighed til Officeren: »Min kjære Gamba, jeg kan ikke gaa; De bliver nødt til at lade mig bære til Byen.«

»Du løb for nylig hurtigere end en Raabuk, svarede hans ubarmhjærtige Overvinder; men du kan være rolig; jeg er saa fornøjet over at have faaet fat i dig, at jeg kunde bære dig paa min Ryg en hel Mil, om det skulde være, uden at blive træt. For Resten Kammerat, skal vi nok lave dig en Bærestol af Grene og din Kappe; og i Avlsgaarden ved Crespoli kan vi faa Heste.«

»Godt,« svarede Fangen; »læg ogsaa lidt Halm i Bærestolen, for at jeg kan faa det lidt mere magelig.«

Mens Jægerne vare beskjæftigede dels med at flette en Baare af Kastaniegrene dels med at forbinde Gianettos Saar, kom pludselig Mateo Falcone

og hans Hustru til Syne ved en Omdrejning af den Fodsti, som førte til Kratskoven. Konen slæbte sig møjsommelig frem, bøjet under Vægten af en stor Sæk med Kastanier, medens hendes Mand med rolig Anstand gik ved Siden uden at bære andet end et Gevær i Haanden og et andet over Skuldrene; thi for en Mand sømmer det sig ikke at bære anden Byrde end sine Vaaben.

Mateos første Tanke, da han fik Øje paa Soldaterne, var, at de vare komne for at arrestere ham. Men hvorledes kunde han falde paa det? Havde Mateo da noget udestaaende med Retfærdigheden? Nej. Han havde et godt Lov paa sig. Han var, som man siger, en »ærlig og agtbar Landmand«; men han var Korsikaner og Bjærgboer, og blandt dem er der kun faa, som ikke, naar de ledte godt efter i deres Hukommelse, vilde faa fat paa en lille Uregelmæssighed, saasom et Bøsseskud, et Dolkestød og lignende Smaating. Mateo havde fremfor de fleste en ren Samvittighed, thi i mere end ti Aar havde han ikke rettet sin Bøsse mod noget Menneske; men alligevel, Forsigtighed kunde ikke skade, og han gjorde sig parat til at føre et godt Forsvar, dersom det skulde blive nødvendigt.

»Kone, sagde han til Giuseppa, læg Sækken fra dig og hold dig rede.« Hun adlød paa Stedet. Han gav hende det Gevær, som han bar i Remmen, og som havde kunnet besvære ham. Han ladede det andet, som han holdt i Haanden, og gik for-

sigtig hen mod Huset, i det han holdt sig langs med Træerne paa Kanten af Vejen, færdig til ved det mindste Tegn paa Fjendtlighed at kaste sig bag ved den tykkeste Stamme, hvor fra han dækket kunde give Ild. Hans Hustru fulgte tæt efter ham med den anden Bøsse og Patrontasken. I Tilfælde af Kamp er det enhver god Ægtefælles Hverv at lade sin Mands Vaaben.

Gamba paa sin Side var ikke lidet bekymret ved at se Mateo nærme sig paa denne Maade, med afmaalte Skridt, Geværet foran sig og Fingeren paa Aftrækkeren. Hvis det tilfældigvis, tænkte han, skulde træffe sig, at Mateo var beslægtet med Gianetto, eller dersom han var hans Ven og vilde komme ham til Hjælp, saa vilde Kuglerne i de to Bøsser lige saa sikkert naa to af os, som et Brev Posthuset, og dersom han nu trods Slægtskabet tog mig paa Kornet! . . .

I sin Knibe tog han en modig Beslutning: han vilde alene gaa Mateo i Møde for at fortælle ham Sagen og behandle ham som en gammel bekjendt; men den korte Afstand, som skilte ham fra Mateo, forekom ham frygtelig lang.

»Holla! Hej! gamle Kammerat, raabte han, hvordan lever du gamle Ven? Det er mig, Gamba, din Fætter.«

Mateo var bleven staaende uden at svare et Ord, og efterhaanden som den anden talte, løftede han Geværløbet langsomt i Vejret, saaledes at Mun-

dingen i det Øjeblik, da Officeren var kommen hen til ham, var rettet lige op i Luften.

»God Dag, Brorlil,« [1]) sagde Gamba og rakte ham Haanden, »det er en ordentlig Tid siden, jeg har set dig.«

»God Dag, Brorlil.«

»Jeg er kommen her hen for at hilse i forbigaaende paa dig og Kusine Pepa. Vi har haft en lang Tur i Dag, men vi maa ikke klage, vi har gjort en god Fangst. Vi har lige faaet Fingre i Gianetto Sanpiero.«

»Gud være lovet!« udbrød Giuseppa. »I forrige Uge stjal han en god Malkeged fra os.«

Gamba blev glad ved disse Ord.

»Stakkels Djævel!« sagde Mateo, »han har været sulten.«

»Slynglen har forsvaret sig som en Løve,« vedblev Officeren en Smule nedstemt; han har dræbt mig den ene af mine Jægere og, ikke tilfreds med det, knust Armen paa Korporal Chardon; men den Ulykke er nu ikke saa stor, det var kun en Franskmand . . . Siden skjulte han sig saa godt, at Djævlen selv ikke havde kunnet opdage ham. Uden min lille Fætter Fortunato der havde jeg aldrig fundet ham.«

»Fortunato!« raabte Mateo.

»Fortunato!« gjentog Giuseppa.

[1]) Buon giorno, fratello, Korsikanerens sædvanlige Hilsen.

»Ja, Gianetto havde skjult sig i Høet der henne; men min lille Fætter viste mig Lurendrejeren. Jeg skal ogsaa fortælle det til hans Onkel Caporalen, for at han kan give ham en smuk Foræring til Belønning. Og baade hans og dit Navn skal komme til at staa i den Rapport, som jeg skal afgive til Overdommeren.«

»Fordømt!« mumlede Mateo sagte.

De vare komne hen til Afdelingen. Gianetto laa allerede i Bærestolen, færdig til at tage af Sted. Da han saa Mateo i Følge med Gamba, lo han med et uhyggeligt Smil; saa vendte han sig mod Husdøren og spyttede paa dens Tærskel, i det han sagde: »Der bor en Forræder!«

Kun en Mand, hvem Døden hang over Hovedet, vilde have vovet at udslynge Forrædernavnet mod Falcone. Et godt Dolkestød, som ikke vilde have gjort en Gjentagelse fornøden, skulde paa Stedet have betalt Fornærmelsen. Mateo gjorde imidlertid ingen anden Bevægelse end at føre Haanden op mod Panden som en dybt nedbøjet Mand.

Fortunato var gaaet ind i Huset, da han saa Faderen komme. Han kom strax efter ud igjen med en Skaal Mælk, som han med nedslaaede Øjne rakte Gianetto. »Bort fra mig!« raabte den fredløse til ham med en Stemme, der dirrede af Harme. Derpaa vendte han sig om mod en af Jægerne og sagde: »Kammerat, lad mig faa lidt at drikke!« Soldaten rakte ham sin Feltflaske, og Fangen modtog

Drikken af den Mand, med hvem han nylig havde kæmpet paa Liv og Død. Derpaa bad han om at faa sine Hænder bundne over Brystet istedenfor paa Ryggen. »Jeg kan nok lide«, sagde han, »at ligge lidt magelig.« Man skyndte sig med at opfylde hans Ønske; Gamba gav derpaa Befaling til at bryde op, sagde Farvel til Mateo, som ikke svarede ham, og begav sig hurtig paa Vej ned til Sletten.

Der forløb næsten ti Minutter, uden at Mateo mælede et Ord. Drengen saa med urolige Øjne snart paa sin Moder og snart paa sin Fader, som, støttet til Bøssen, betragtede ham med et Udtryk af rasende Vrede.

»Du begynder godt!« sagde endelig Mateo med en rolig, men for dem, som kjendte ham, ildevarslende Stemme.

»Fader!« raabte Barnet og gik hen imod ham med Taarer i Øjnene, som om han vilde kaste sig for hans Fødder. Men Mateo skreg til ham: »Lad mig ikke se dig!« Og Drengen standsede hulkende og ubevægelig nogle Skridt fra sin Fader. Giuseppa gik hen til ham. Hun havde set Enden af Urkjæden, som stak frem fra Fortunatos Skjortelinning.

»Hvem har givet dig det Ur?« spurgte hun ham i en stræng Tone.

»Min Fætter, Officeren.«

»Falcone greb Uret og kastede det voldsomt mod en Sten, saa det splintredes i tusende Stykker.

»Kvinde,« udbrød han, »det Barn, er det mit?«

Guiseppas brune Kinder bleve røde som et Blod.

»Hvad siger du Mateo? og véd du, hvem du taler til?«

»Godt! Den Dreng er den første af sin Slægt, som er bleven Forræder.«

Fortunatos Hulken og Klager tiltoge, og bestandig holdt Falcone sine Losøjne fæstede paa Drengen. Endelig stødte han Kolben af sit Gevær haardt mod Jorden, kastede det derpaa over Skulderen og tog Vejen tilbage til Kratskoven, i det han befalede Fortunato at følge sig. Drengen adlød.

Giuseppa løb efter Mateo og greb ham ved Armen.

»Det er din Søn,« sagde hun til ham med skjælvende Stemme og saa med sine sorte Øjne ind i sin Mands, som om hun vilde læse, hvad der foregik i hans Sjæl.

»Gaa,« svarede Mateo; »jeg er hans Fader.«

Giuseppa slyngede Armene om sin Søn og vendte saa grædende tilbage til Huset. Hun kastede sig paa Knæ foran et Billede af den hellige Jomfru og bad inderlig. Falcone fortsatte sin Gang langs Fodstien et Par hundrede Skridt og steg derpaa ned i en lille Kløft, hvor han standsede. Han undersøgte Jordsmonnet med Kolben af sit Gevær og fandt, at det var blødt og let at grave i. Stedet forekom ham passende til Øjemedet.

»Fortunato, gaa hen til den store Sten der.«

Drengen efterkom Befalingen og knælede ned.

»Læs dine Bønner.«

»Fader, Fader, dræb mig ikke!«

»Læs dine Bønner!« gjentog Mateo med en frygtelig Stemme. Hulkende og stammende fremsagde Barnet sit Pater og Credo. Med fast Stemme svarede Faderen ved Slutningen af hver Bøn: Amen!

»Er det alle de Bønner, som du kan?«

»Fader, jeg kan endnu Ave Maria og Litaniet, som Tante har lært mig.«

»Det er langt, men sig det.«

Med brudt Stemme fremsagde Drengen Litaniet.

»Er du færdig?«

»Ak, Fader! Naade! tilgiv mig! Jeg skal aldrig gjøre det igjen. Jeg skal bede min Onkel Caporalen saa meget om, at Gianetto maa slippe fri!«

Han vedblev at bede; Mateo havde spændt Hanen paa sin Bøsse og taget Sigte med Ordene: »Gud være dig naadig!« Barnet gjorde en fortvivlet Anstrængelse for at rejse sig og omfavne Faderens Knæ, men han fik ikke Tid til det. Mateo trykkede af, og Fortunato faldt død til Jorden.

Uden at kaste et Blik paa Liget gik Mateo tilbage til sin Bolig for at hente en Spade til at begrave Sønnen med. Han havde næppe gaaet et Par Skridt, før han mødte Giuseppa, som kom løbende, ængstet ved Skuddet.

»Hvad er der sket?« raabte hun.

»Retfærdighed.«

»Hvor er han?«

»I Kløften. Jeg skal begrave ham. Han er død som en kristen; og jeg skal lade læse en Messe for ham. Lad min Svigersøn Tiodoro Bianchi vide, at han skal flytte over til os.«

DEN ETRURISKE VASE

1830

Auguste Saint-Clair var ingenlunde afholdt, af hvad man kalder den fine Verden. Den væsentlige Grund var, at han kun søgte at behage dem, i hvem han selv fandt Behag. Deres Omgang satte han Pris paa; fra de øvrige holdt han sig borte. Han var desuden distrait og indolent. En Aften, da han gik fra den italienske Opera, spurgte Marquise A*** ham, hvorledes Sontag havde sunget. »Ja, min Frue,« svarede Saint-Clair med et forekommende Smil og Hovedet fuldt af ganske andre Tanker. Forlegenhed kunde man ikke antage som Grunden til dette kejtede Svar; thi med en fornem Herre, en stor Mand, ja selv med en Dame paa Moden kunde han føre en Samtale med samme Sikkerhed, som om han passiarede med sine jævnlige. — Marquisen erklærede, at Saint-Clair's Opblæsthed og Uforskammethed var grænseløs.

Fru B*** indbød ham til Middag hos sig en Mandag. Hun talte en Del med ham; og da han tog hjem, forsikrede han, at han aldrig havde truffet

en elskværdigere Dame. Fru B*** sankede Aandrighed sammen hos andre i en Maanedstid og brugte Forraadet op paa en eneste Aften. Saint-Clair aflagde hende et Besøg igjen om Torsdagen i samme Uge. Denne Gang kjedede han sig en Smule. En Visit endnu bestemte ham til ikke oftere at vise sig i hendes Salon. Fru B*** gjorde vitterlig, at Saint-Clair var en ung Mand uden Manerer og af den daarligste Tone.

Han havde af Naturen et ømt og kjærligt Hjærte, men i en Alder, hvor man er alt for let modtagelig for Indtryk, som vedvare hele Livet, havde den troskyldige Aabenhed, hvormed hans følsomme Sind gav sig til Kjende, givet Anledning til Spotterier fra hans Kammeraters Side. Han var stolt og ærgjerrig; afhængig af Opinionen, som netop Børn kunne være det. Fra det Øjeblik gjorde han sig til Studium at undertrykke ethvert Spor, af hvad han ansaa for uhæderlig Svaghed. Han naaede sit Maal, men hans Sejr var dyrekjøbt. For andre kunde han dølge sin bløde og modtagelige Sjæls Bevægelser, men ved at indeslutte dem hos sig selv, voldte de ham hundredfold større Smerte. Blandt Folk vandt han det triste Ry at være ufølsom og udeltagende; og ene med sig selv skabte hans urolige Fantasi ham Lidelser, der bleve saa meget tungere at bære, som han ikke vilde betro nogen eneste sine Sorgers Hemmelighed.

. Sandt er det, at det er vanskeligt at finde en Ven!

Vanskeligt! Er det muligt? Har der mon nogen Sinde existeret to Mennesker, som ikke havde Hemmeligheder for hinanden?

Saint-Clair troede ikke synderlig paa Venskab, og man havde Lejlighed nok til at mærke dette. Han var kølig og tilbageholden lige over for de unge Mænd af hans Kreds. Aldrig spurgte han dem om deres Hemmeligheder, og til Gjengjæld vare alle hans egne Tanker, og det meste af hvad han foretog sig, Mysterier for dem. Franskmændene ere tilbøjelige til at tale om sig selv; Saint-Clair var ogsaa uden selv at ville det bleven delagtiggjort i ikke faa fortrolige Meddelelser. Hans Venner, og dette Ord betyder de Personer, som vi se to Gange om Ugen, beklagede sig over den Mangel paa Tillid, han til Gjengjæld viste dem; sædvanligvis mener jo ogsaa den, som uden nogen Opfordring indvier os i sine Hemmeligheder, at have god Grund til at føle sig fornærmet, naar han ikke faar vore at vide. Man synes, at Indiskretionen bør være gjensidig.

»Han er tilknappet lige op til Hagen,« sagde en Dag den smukke Eskadronschef Alphonse de Thémines, »jeg kunde aldrig have den ringeste Tillid til denne Djævel Saint-Clair.«

»Jeg tror, han er et Stykke af en Jesuit, svarede Jules Lambert; en af mine bekjendte har givet mig sit Ord paa, at han to Gange har set ham komme ud fra Saint-Sulpice. Ingen kjender hans Tanker.

Jeg selv føler mig aldrig rigtig tilpas i hans Selskab.«

De skiltes. Paa Boulevard des Italiens mødte Alphonse Saint-Clair, som gik med bøjet Hoved og uden at se nogen. Alphonse standsede ham, tog ham under Armen, og førend de vare komne til Rue de la Paix, havde han betroet ham hele sin Kjærlighedshistorie med Fru ***, hvis Mand er saa skinsyg og saa brutal.

Samme Aften tabte Jules Lambert sine Penge i Ecarté. Han gav sig til at danse. Under Dansen kom han med Albuen til at støde til en ung Mand, som ogsaa havde tabt alle sine Penge, og som var i meget ondt Lune. Et Par skarpe Ord vexledes: derpaa en Udfordring. Jules bad Saint-Clair om at være hans Sekundant og laante med det samme en Sum Penge hos ham, som han senere stadig har glemt at give ham tilbage.

Med alt det var Saint-Clair en Mand, som var let at omgaas. Hans Fejl skadede kun ham selv. Han var forekommende, ofte elskværdig, næsten aldrig kjedsommelig. Han havde rejst meget og læst meget og talte kun om sine Rejser og om Bøger, naar man opfordrede ham dertil. Desuden var han høj af Vext og godt bygget; Udtrykket i hans Ansigt var ædelt og aandfuldt, næsten altid lidt for alvorligt; men hans Smil var fuldt af Ynde.

Jeg har glemt et vigtigt Træk. Saint-Clair var Opmærksomheden selv over for enhver Kvinde og

søgte hellere deres Selskab og Samtale end Mændenes . . Elskede han? Det var det vanskelige Punkt at komme paa det rene med. Saa meget vidste man kun, at hvis denne kølige Natur kunde føle Kjærlighed, maatte den smukke Grevinde Mathilde de Coursy være den, han elskede. Det var en ung Enke, i hvis Selskab man til Stadighed saa ham. For deres intime Forhold talte følgende Omstændigheder. Først Saint-Clairs næsten ceremonielle Høflighed lige over for Grevinden, som besvarede den paa samme Maade; dernæst hans til Affektation grænsende Omhyggelighed for aldrig i Selskabslivet at omtale hendes Navn, eller, naar han var ligefrem nødt til at tale om hende, aldrig den mindste Lovtale; end videre havde Saint-Clair, indtil han havde gjort hendes Bekjendtskab, næret en lidenskabelig Forkjærlighed for Musik, medens Grevinden i samme Grad havde foretrukket Malerkunsten. Efter at de havde lært hinanden at kjende, havde begges Tilbøjelighed gjensidig skiftet Gjenstand. Endelig var Saint-Clair, da Grevinden forrige Aar var taget til et Badested, rejst bort, sex Dage efter at hun var taget af Sted.

. . . . . .

. . . . . .

Min Pligt som Fortæller nøder mig til at berette, at en Nat i Juli Maaned, faa Øjeblikke før Solens Opgang, blev Laagen til Haven ved et Landsted lukket op, og en Mand traadte ud med samme For-

sigtighed som en Tyv, der frygter for at blive overrasket. Landstedet tilhørte Fru de Coursy, og Manden var Saint-Clair. En Kvinde, indhyllet i en Kaabe, havde ledsaget ham til Laagen og stod med Hovedet bøjet ud over den for at se ham saa meget længere, medens han fjærnede sig ad den Fodsti, som løb langs med Havemuren. Saint-Clair standsede, saa sig forsigtig om til alle Sider og gjorde med Haanden Tegn til denne Kvinde, at hun skulde gaa ind. Den klare Sommernat gjorde det muligt for ham at skjelne hendes blege Ansigt, som hele Tiden ubevægelig blev i samme Stilling. Han vendte tilbage, kom hen til hende og omfavnede hende med Ømhed. Han vilde tilskynde hende til at gaa ind; men han havde endnu tusende Ting at sige hende. De havde talt sammen i omtrent ti Minutter, saa lød der Fodtrin; det var en Bonde, som gik til Markarbejde. Et Kys blev taget og givet, Laagen lukkedes, og i et Spring var Saint-Clair ved Enden af Fodstien.

Han fulgte en Vej, som han lod til at kjende godt. Snart næsten sprang han af Glæde og kappede i Farten med sin Stok Bladene af Buskene, som stod paa Vejkanten, snart stod han stille eller gik ganske langsomt og saa paa Luften, som begyndte at rødme i Øst. Kort sagt, ved at se ham skulde man have troet, at det var en gal, som var ude af sig selv af Glæde over at være brudt ud af Buret. Efter en halv Times Gang standsede han uden for Døren til et lille ensomt liggende Hus,

som han havde lejet for Sæsonen. Han havde Nøglen hos sig: han traadte ind, kastede sig paa en stor Kanape og hengav sig nu med Øjnene ubevægelige og Munden buet af et mildt Smil til sine Tanker og vaagne Drømme. Hans Indbildningskraft fremstillede i dette Øjeblik kun lyse Billeder for ham. »Hvor jeg er lykkelig!« udbrød han hvert Øjeblik. »Endelig har jeg mødt et Hjærte, som fatter mit! . . . — Ja, jeg har fundet mit Ideal... Jeg har paa én Gang en Ven og en Elskerinde . . . Hvilken Karakter . . . hvilken lidenskabelig Sjæl! . . . Nej, hun har aldrig elsket nogen før mig . . .« Snart, thi Forfængeligheden lister sig allevegne ind i denne Verdens Forhold, snart tænkte han: »Det er den smukkeste Kvinde i Paris;« og hans Fantasi gjenkaldte ham paa én Gang al hendes Ynde. — »Hun har valgt mig blandt alle. Og hendes Tilbedere hørte alle til Eliten af Selskabet. Denne Husaroberst, smuk, tapper, — og slet ikke lapset; — den unge Forfatter, som maler kjønne Aquareller og forstaar sig saa godt paa at sætte Proverber i Scene; — denne russiske Lovelace, som har set Balkan og tjent under Diebitch; — og især Camille T***, som virkelig har Aand, gode Manerer og et smukt Sabelhug over Panden . . . hun har afvist dem alle. Og jeg! . . .« Her kom han tilbage til sit Omkvæd: »Hvor jeg er lykkelig! hvor jeg er lykkelig!» Og han rejste sig op og aabnede Vinduet, han syntes, han maatte have mere Luft; saa vandrede

han op og ned i Stuen og kastede sig atter paa Kanapeen.

En lykkelig Elsker er næsten lige saa kjedelig som en ulykkelig. En af mine Venner, som meget ofte befandt sig i det ene eller det andet af disse to Tilfælde, havde som sidste Middel til at skaffe sig Gehør, maattet gribe til den Udvej hver Gang at give mig en ypperlig Frokost; under Maaltidet havde han Lov til at tale om sine Kjærlighedshistorier; saa snart Kaffen var drukket, var han ubetinget forpligtet til at skifte Æmne.

Da jeg ikke kan holde alle mine Læsere skadesløse med Frokost, vil jeg skaane dem for Saint-Clairs forelskede Tanker. Desuden kan man ikke bestandig opholde sig i Skyernes Regioner. Saint-Clair var træt, han gabede, strakte sig og saa, at det var højlys Dag; han maatte dog engang tænke paa at sove. Da han vaagnede, saa han paa Uret, at han akkurat havde Tid til at klæde sig paa og jage af Sted til Paris, hvor han var indbudt til at spise til Middag sammen med en Del unge Mænd af sit Bekjendtskab. . . . . .

. . . . . .

Man havde netop trukket en ny Flaske Champagne op. Jeg overlader Læseren at afgjøre, hvor mange der var gaaet i Forvejen. Det er tilstrækkeligt at antyde, at man var naaet til det Stadium, som for Resten ved et Ungkarlegilde indtræffer hurtig nok, hvor alle de tilstedeværende tale

i Munden paa hinanden, og hvor de stærke Hoveder begynde at nære Bekymringer for de svagere.

»Jeg vilde ønske,« sagde Alphonse de Thémines, som aldrig lod nogen Lejlighed gaa tabt til at tale om England, »jeg vilde ønske, at vi her i Paris fulgte den samme Skik som i London og udbragte, hver især, en Skaal for vor Elskerinde. Paa den Maade kunde vi da faa at vide, for hvem vor Ven Saint-Clair gaar og sukker;« og mens han talte, fyldte han sit eget og sine Naboers Glas.

Saint-Clair lavede sig en Smule forlegen til at svare, men Jules Lambert kom ham i Forkjøbet og udbrød: »Jeg finder den Skik god og underkaster mig den; og i det han løftede sit Glas, raabte han: »Alle de smaa Modehandlerinder i Paris leve! jeg tager ikke dem med, som er tredive Aar, de enøjede og halte.»

»Hurra! Hurra!« raabte de unge Anglomaner.

Saint-Clair rejste sig med sit Glas i Haanden: »Mine Herrer,« sagde han, »jeg har langt fra saa rummeligt et Hjærte, som vor Ven Lambert, men det er til Gjengjæld mere trofast. Og min Trofasthed maa paaskjønnes saa meget mere, som jeg i lange Tider har været skilt fra mit Hjærtes Dame. Jeg er imidlertid vis paa, at De vil billige mit Valg, dersom De ikke allerede i Forvejen er mine Medbejlere. Mine Herrer! Et Glas for Judith Pasta! Gid vi snart igjen maa se den største tragiske Skuespillerinde i Evropa!«

Thémines vilde til at kritisere Skaalen, men blev afbrudt ved de andres Bifaldsytringer. Saint-Clair, som havde afpareret dette Udfald, haabede at være sluppen for denne Gang.

Samtalen drejede sig først om Theatrene. Ved at berøre Censuren førtes den over paa det politiske Gebet. Fra Lord Wellington gik man over til at tale om de engelske Heste og fra de engelske Heste ved en Idéforbindelse, som ingenlunde er vanskelig at forstaa, til Fruentimmerne; thi en smuk Hest og dernæst en smuk Elskerinde er for en ung Mand hans Ønskers Maal.

Saa talte man da om Midlerne til at komme i Besiddelse af disse kostelige Goder. Heste kjøber man, man kan ogsaa kjøbe Kvinder; men paa saadanne Kvinder ville vi ikke spilde et Ord. Efter at Saint-Clair beskedent havde udviklet sin Smule Erfaring om dette delikate Æmne, sluttede han med at sige, at den første Betingelse for at kunne fængsle en Kvinde var at være en ejendommelig fra den almindelige Typus afvigende Natur. Men var der en almindelig Formular for Originalitet. Han troede det ikke.

»Efter Deres Mening,« sagde Lambert, »maa altsaa en halt eller en pukkelrygget have større Chancer for at behage end et Menneske, som Folk er flest?«

»De sætter Sagen paa Spidsen,« svarede Saint-Clair; «men om det skal være, viger jeg ikke for

alle Konsekvenser af min Paastand. For Exempel, hvis jeg nu var pukkelrygget, vilde jeg ingenlunde skyde mig en Kugle for Panden, jeg vilde gjøre Erobringer. Først og fremmest vilde jeg kun rette mine Angreb paa to Slags Kvinder, enten mod dem, som have en virkelig medfølende Natur, eller mod saadanne Kvinder — og deres Tal er stort — som gjøre Fordring paa at have en original Karakter, *eccentric*, som Englænderne kalde det. For de første vilde jeg udmale det ulykkelige ved min Stilling, den Grusomhed, som Naturen havde udvist mod mig. Jeg vilde forsøge at vække deres Medfølelse med min Skæbne; jeg skulde vide at bringe dem til at ane, at jeg var i Stand til at nære en lidenskabelig Kjærlighed. Jeg vilde dræbe en af mine Rivaler i Duel og tage Gift, naturligvis en passende lille Dosis. Efter nogle Maaneders Forløb vilde man ikke mere se min Pukkel, og saa stod der kun tilbage at afvente det første Anfald af Følsomhed. Hvad angaar de Kvinder, som gjøre Fordring paa Originalitet, saa er deres Erobring en let Sag. Man skal blot forsikre dem om, at det er en fast og ufravigelig Regel, at en pukkelrygget ikke kan opnaa Kjærlighedens Lykke, og de ville øjeblikkelig i Gjerningen vise, at denne Lov ikke passer paa dem.«

»Hvilken Don Juan!« udbrød Lambert.

»Lad os sørge for at brække vore Ben, mine Herrer,« sagde Oberst Beaujeu, »siden vi ere saa ulykkelige ikke at være fødte med en Pukkel.«

»Jeg er fuldstændig af Saint-Clairs Mening,« erklærede Hector Roquantain, som ikke var mere end fire Fod høj; »man ser idelig de smukkeste Kvinder, og de, som ere mest i Vælten, hengive sig til Mænd, som I smukke Fyre aldrig vilde tiltro. . . .«

»Kjære Hector, rejs Dem og ring efter mere Vin!« bad Thémines med den naturligste Mine af Verden.

Puslingen rejste sig op, og alle de tilstedeværende maatte trække paa Smilebaandet, i det de kom til at tænke paa Fablen om Ræven, der havde mistet Halen.

»Hvad mig angaar,« sagde Thémines og gjenoptog Samtalen, »ser jeg hver Dag ny Beviser paa, at et taaleligt Udvortes,« og med det samme kastede han et selvbehageligt Blik i Spejlet paa den modsatte Væg, »et taaleligt Udvortes, siger jeg, og en smagfuld Paaklædning er det store særegne, som faar selv de grusomste til at overgive sig;« og med Haanden knipsede han en lille Brødkrumme bort, som havde sat sig paa hans Frakke.

»Bah!« raabte den lille, »med et glat Ansigt og en Frakke fra Staub erobrer man Kvinder, som man beholder i otte Dage, og som kjeder en, naar man har været to Gange sammen med dem. Der behøves andet for at vække Kjærlighed, det, som man kalder Kjærlighed. . . . Der behøves . . .«

»Bliv lidt,« afbrød Thémines, »skal jeg anføre et slaaende Exempel? De have alle kjendt Massigny, og De véd, hvad det var for et Menneske. Manerer

som en engelsk Groom, Konversation som en Hest.... Men han var smuk som Adonis og forstod at binde Sløjfen paa sit Halstørklæde som Brummel selv. I det hele var det den mest kjedsommelige Skabning, som jeg har kjendt.«

»Mig har han været stærkt paa Veje til at kjede ihjel,« sagde Oberst Beaujeu, »hvad De kan begribe, naar De hører, at jeg har været nødt til at rejse to hundrede Mil sammen med ham.«

»Og véd De,« spurgte Saint Clair, »at han var Skyld i, at den stakkels Richard Thornton, som De alle har kjendt, maatte af med Livet?«

»Men det er jo dog bekjendt,« svarede Lambert, »at han blev myrdet af Briganter i Omegnen af Fondi.«

»Netop; men som De vil faa at se, har Massigny i det mindste haft sin Part i denne Forbrydelse. En Del rejsende, deriblandt Thornton, havde af Frygt for Røverne aftalt at foretage Rejsen til Neapel i Fællesskab. Massigny bad om at maatte slutte sig til Karavanen. Saa snart Thornton fik det at vide, rejste han forud, som jeg maa antage, af Skræk for at skulle tilbringe nogle Dage sammen med ham. Han rejste alene, og Resten kjender De.«

»Thornton havde Ret,« sagde Thémines, »af to Maader at komme af med Livet paa valgte han den behageligste. Enhver vilde i hans Sted have gjort det samme.« Efter et Ophold fortsatte han: »Altsaa indrømmer De mig, at Massigny var det mest kjedsommelige Menneske paa Jorden?«

»Indrømmet!« raabte alle enstemmig.

»Lad os ikke gjøre nogen Uret,« sagde Lambert, »vi maa gjøre en Undtagelse til Gunst for ***, i Særdeleshed naar han udvikler sine politiske Anskuelser.«

»De indrømmer mig fremdeles,« fortsatte Thémines, »at Fru de Coursy er en Dame af Aand, hvis nogen er det.«

Der blev et Øjebliks Stilhed. Saint-Clair bøjede Hovedet og bildte sig ind, at alles Øjne vare rettede paa ham.

»Hvem tvivler derom?« sagde han endelig, stadig bøjet over sin Tallerken og tilsyneladende ivrig optaget af at betragte de paa Porcellænet malede Blomster.

»Jeg paastaar,« sagde Lambert og hævede Stemmen, »jeg paastaar, at hun er en af de tre mest elskværdige Kvinder i Paris.«

»Jeg har kjendt hendes Mand,« bemærkede Obersten, »han har ofte vist mig fortryllende Breve fra sin Kone.«

»Auguste,« udbrød Hector Roquantain, »De maa præsentere mig for Grevinden. Man siger, at De er Pot og Pande der.«

»Ja, hen paa Efteraaret,« fremmumlede Saint-Clair, »naar hun kommer tilbage til Paris. . . . Jeg . . . jeg tror ikke, at hun modtager Besøg paa Landet.«

»Vil De høre, hvad jeg har at fortælle?» raabte Thémines. Stilheden blev atter tilvejebragt. Saint-

Clair sad urolig paa sin Stol som en anklaget foran sine Dommere.

»Saint-Clair, De har ikke kjendt Grevinden for tre Aar siden,« fortsatte Thémines, med en Rolighed, som var til at fortvivle over. »De kan ikke gjøre Dem nogen Forestilling om, hvorledes hun den Gang var: smuk, frisk som en Rose, overordentlig livlig og munter som en Sommerfugl. Nu vel! véd De, hvem hun iblandt sine talrige Tilbedere hædrede med sin Gunst? Massigny! Den dummeste og mest taabelige af alle Mænd fordrejede Hovedet paa den aandfuldeste Kvinde. Tror De, at en pukkelrygget havde kunnet gjøre det samme? Nej, tro De mig, sørg blot for at have et glat Ansigt, en god Skrædder og saa en Smule Dristighed.«

Saint-Clair befandt sig i en forfærdelig Stilling. Han var lige ved at nedlægge en bestemt Erklæring mod Sandheden i Thémines Fortælling, men Frygten for at kompromittere Grevinden holdt ham tilbage. Han havde kunnet fremføre Ting, som talte til Gunst for hende, men Ordene døde paa hans Tunge. Hans Læber skjælvede af Harme, og forgjæves anstrængte han sig for at finde paa et Paaskud til at yppe Strid.

»Er det muligt!« udbrød Lambert med en overrasket Mine; »Fru de Coursy har hengivet sig til Massigny! *Frailty, thy name is woman!*«[1])

[1]) Svaghed, dit Navn er Kvinde!

O. A.

»En Kvindes Rygte er en saa lidet vigtig Ting!« sagde Saint-Clair i en tør og haanlig Tone. »Man gjør sig ingen Samvittighed af at ødelægge det for at pynte sig med lidt Vid . . . og . . .«

Mens han talte, kom han med Gysen til at tænke paa en etrurisk Vase, som han hundrede Gange havde set paa Kaminen i Grevindens Bolig i Paris. Han vidste, at det var en Foræring fra Massigny efter hans Hjemkomst fra Italien; og — forfærdelige Omstændighed! — denne Vase var fra Paris bleven taget med ud paa Landet. Og hver Aften, naar Mathilde lagde sin Buket fra sig, anbragte hun den i den etruriske Vase.

Ordet døde paa hans Læber; han saa kun én Ting, han tænkte kun paa én Ting: den etruriske Vase!

»Et smukt Bevis!« vil en Kritiker sige: »at mistænke sin elskede for saa ringe en Ting!» »Min kjære Kritiker, har De nogen Sinde været forelsket?«

Thémines var i alt for godt Humør til at føle sig fornærmet over den Tone, hvori Saint-Clair havde talt til ham. Han svarede med en ligefrem og godmodig Mine: »Jeg gjentager kun, hvad al Verden sagde. Sagen blev betragtet som vis, den Gang De var i Tyskland. For Resten kjender jeg kun meget lidt til Fru de Coursy; jeg har ikke besøgt hende i halvandet Aar. Det er jo muligt, at man har taget Fejl, og at Massigny har bundet mig noget paa Ærmet. Lad os lade den Sag staa ved sit Værd og vende tilbage til vort Ämne. De

kjender alle Frankrigs aandrigeste Kvinde, hun hvis Skrifter . . . . .«

Døren blev lukket op og Théodore Néville traadte ind. Han var lige kommen tilbage fra Ægypten.

»Théodore! saa hurtig tilbage!« Han blev fra alle Sider bestormet med Spørgsmaal.

»Har du bragt et ægte tyrkisk Kostume hjem med dig?« spurgte Thémines. »Har du en arabisk Hest og en ægyptisk Groom?«

»Hvad er Pachaen for en Mand,« sagde Jules. »Hvor naar vil han erklære sig uafhængig? Har du set et Hoved falde for et eneste Sabelhug?«

»Og *Alméerne?*« spurgte Roquantain. »Er Kvinderne smukke i Kairo?«

»Har De truffet General L***?« spurgte Oberst Beaujeu. »Hvorledes har han organiseret Pachaens Armé? Har Oberst C*** givet Dem en Sabel til mig?«

»Og Pyramiderne? og Nilvandfaldene? og Memnonsstøtten? Ibrahim Pacha? osv. osv.«

Alle talte i Munden paa hverandre; Saint-Clair tænkte kun paa den etruriske Vase.

Théodore havde imidlertid sat sig ned med Benene over Kors, thi denne Skik havde han antaget i Ægypten og havde ikke formaaet at aflægge den efter sin Hjemkomst til Frankrig, og ventede paa, at Spørgerne skulde blive trætte. Derpaa udtalte han sig som følger, temmelig hurtig for ikke let at blive afbrudt.

»Pyramiderne! Paa Ære, det er en *regular humbug*. De ere langt fra saa høje, som man bilder sig ind. Münsteren i Strasbourg er kun fire Meter mindre. Antikviteterne, dem er jeg nær ved at drukne i. Tal ikke til mig om dem. Synet alene af en Hieroglyf vilde faa mig til at besvime. Der er en saadan Masse rejsende, som har travlt med dem. Mit Øjemed har været at studere Karakteren og Sæderne hos den forunderlige Befolkning, som mylrer i Alexandrias og Kairos Gader: Tyrker, Beduiner, Kopter, Fellaher, Moghrebiner, og hvad de nu hedde. Jeg har i Hast nedskrevet nogle Notitser herom, medens jeg var paa Lasarethet. Hvilken Skandale dette Lasareth! Jeg haaber da, at I ikke tro paa Smitten Godtfolk! Jeg har rolig røgt min Pibe midt imellem tre hundrede pestbefængte. Ah! Oberst, der skulde De se smukt Kavalleri, udmærket bereden. Jeg skal vise Dem ypperlige Vaaben, som jeg har bragt hjem med mig. Jeg har en *Djerid*, som har tilhørt den navnkundige Murad Bey. Oberst, jeg har en *Yataghan* til Dem og en *Khandjar* til Auguste. Jeg skal vise Dem min *Metchlâ*, min *Burnus* og min *Hhaik*. Véd De vel, at det kun havde staaet til mig selv, om jeg ogsaa vilde hjemføre Kvinder? Ibrahim Pacha har sendt saa mange der over fra Grækenland, at man kan faa dem næsten for intet.... Men af Hensyn til min Moder. . . . Med Pachaen har jeg talt meget. Det er en Mand med Aand, saagu aldeles uden Fordomme. I skulde ikke

tro, hvor godt han kjender til Tingene her hjemme. Paa Ære! Han véd Besked om de mindste Hemmeligheder i vort Ministerium. Af hans Samtale har jeg faaet meget værdifulde Oplysninger om Partistillingen i Frankrig. . . . For Øjeblikket beskjæftiger han sig ivrig med Statistik. Han er Abonnent paa alle vore Aviser. Véd I, at han er Bonapartist paa en Hals! Han taler kun om Napoleon. Ah! hvilken stor Mand denne *Bounabardo!* sagde han til mig. Bounabardo, det er nu Maaden, hvorpaa de udtaler Bonaparte.«

»*Giourdina, det vil sige Jourdain*,« hviskede Thémines ganske sagte.«

»I Begyndelsen,« vedblev Théodore, »var Mohamed Ali meget forbeholden over for mig. I véd jo, at alle Tyrker ere meget mistroiske. Han tog mig Fanden tage mig for en Spion eller en Jesuit. — Han har ligefrem Rædsel for Jesuiterne. Men efter at jeg havde besøgt ham nogle Gange, indsaa han, at jeg var en slet og ret rejsende og ivrig efter til Bunds at lære Orientens Sæder, Skikke og politiske Anskuelser at kjende. Og saa var han ikke længere tilknappet, men talte aabenhjærtig med mig. Ved min sidste Avdiens, det var den tredje, som han havde tilstaaet mig, tog jeg mig den Frihed at sige til ham: Jeg begriber ikke, hvorfor Deres Højhed ikke gjør Dem uafhængig af Porten.« — »Herre Gud,« sagde han til mig, »jeg vilde saamænd gjærne, men jeg er bange for, at de liberale Blade, som lede alting i Deres Land, ikke vilde yde mig

deres Understøttelse, naar jeg proklamerede Ægyptens Uafhængighed.« »Han er en smuk gammel Mand, prægtigt hvidt Skjæg, aldrig saa meget som et Smil. Han trakterede mig med noget ganske udmærket Syltetøj; men det, der fornøjede ham mest af alt, hvad jeg har givet ham, var Charlet's Samling af Kejsergardens Uniformer.«

»Er Pachaen Romantiker?« spurgte Thémines.

»Han beskjæftiger sig kun lidt med Literatur; men De maa ikke glemme, at den arabiske Literatur hel og holden er romantisk; de har en Digter Melek Ayatalnefous-Ebn-Esraf, som for nylig har udgivet en Samling Poesier, i Sammenligning med hvilke Lamartines tage sig ud som klassisk Prosa. Da jeg kom til Kairo, tog jeg mig en Lærer i Arabisk, med hvem jeg gav mig til at læse Koranen. Omendskjønt jeg ikke har taget mange Timer, lærte jeg dog nok til at forstaa de ophøjede Skjønheder i Profetens Stil og til at indse, hvor umaadelig slette alle vore Oversættelser ere. Det er sandt! Vil De se arabisk Skrift? Dette Ord med Guldbogstaver betyder Allah, det vil sige Gud.«

Mens han sagde dette, fremviste han et meget tilsmudsket Brev, som han tog ud af en parfumeret Silkepung.

»Hvor længe er det, du har opholdt dig i Ægypten?« spurgte Thémines.

»Sex Uger.«

Og vor rejsende blev ved med at fortælle løst

og fast om alt muligt fra det største til det mindste. Saint-Clair var taget bort næsten lige strax efter hans Ankomst og havde givet sig paa Vejen til sit Landsted. Hans Hests voldsomme Galop hindrede ham i klart at forfølge sine Tanker. Men han følte dunkelt, at hans Lykke i denne Verden var tilintetgjort for bestandig, og at han ikke kunde tage Hævn over andre end en død og en etrurisk Vase.

Da han var kommen hjem, kastede han sig paa den Kanape, hvor han Dagen i Forvejen havde hengivet sig saa længe og liflig til Betragtninger over sin Lykke. Den Tanke, som han ømmest havde fredet, var, at hans Elskerinde ikke var nogen Kvinde som de andre, at hun aldrig havde elsket og aldrig kunde elske andre end ham. Nu forsvandt denne smukke Drøm for den sørgelige og grusomme Virkelighed. »Jeg besidder en smuk Kvinde, det er det hele. Hun har Aand: Derfor er hun saa meget mere skyldig; hun har kunnet elske Massigny! Det er sandt, nu elsker hun mig... af hele sin Sjæl . . . saadan som hun kan elske. Være elsket som Massigny har været det! . . . Hun har ikke kunnet modstaa mine Artigheder, min Smiger og min Paatrængenhed. Men jeg har bedraget mig. Sympathi var der ikke mellem vore Hjærter. Massigny eller mig. I og for sig er det ganske det samme. Han er smuk, hun elsker ham for hans Skjønhed. Jeg morer stundom Fruen. Nu vel! har hun sagt, jeg vil elske Saint-Clair, siden

den anden er død! Og hvis Saint-Clair dør eller kjeder mig, saa faa vi se.«

Jeg tror afgjort, at Djævelen usynlig staar og lurer, naar en ulykkelig piner sig selv paa denne Maade. Synet er fornøjeligt for Menneskenes Fjende; og naar Offeret tror at føle, at Saarene lukke sig, staar Djævelen rede til at rive dem op.

Saint-Clair syntes at høre en Stemme, som hviskede i hans Øren:

.... L'honneur singulier
D'être le successeur ....[1])

Han rejste sig over Ende og kastede Blikket vildt omkring sig. Han vilde have været glad ved at finde nogen i sit Værelse. Uden Tvivl havde han revet ham i Stykker.

Taffeluret slog otte. Halv ni venter Grevinden ham. Hvis han blev borte! »Hvorfor egentlig gjense Massignys Elskerinde?« Han lagde sig ned paa Kanapeen igjen og lukkede Øjnene. »Jeg vil sove.« sagde han. Han laa ubevægelig i et halvt Minut; saa sprang han op og løb hen til Uret for at se, hvor lang Tid der var gaaet. »Hvor jeg vilde ønske, at Klokken var halv ni!» tænkte han, »saa vilde det være for sent at gaa der hen.« I sit Hjærte følte han ikke Mod til at blive hjemme, han vilde være glad ved at have et Paaskud dertil. Han ønskede, at han var alvorlig syg. Han gik

[1]) .... En mageløs Lykke at være Nummer to.
O. A.

op og ned i Værelset, satte sig, tog en Bog og kunde ikke læse en Stavelse. Han gik hen til Klaveret og var ikke i Stand til at lukke det op. Han fløjtede, han saa paa Skyerne og forsøgte at tælle Poplerne foran sine Vinduer. Saa endte han med atter at spørge Uret og saa, at han kun havde faaet Bugt med tre Minutter. »Jeg kan ikke lade være at elske hende,« udbrød han, i det han skar Tænder og stampede i Gulvet, »hun behersker mig, og jeg er hendes Slave, ligesom Massigny har været det før mig! Vel elendige, adlyd, siden du ikke har Styrke nok til at bryde en Lænke, som du hader!« Han tog sin Hat og styrtede ud.

Naar vi ligge under for en Lidenskab, føle vi en Slags forfængelig Trøst ved fra Stolthedens Tinde at se ned paa vor Svaghed. Det er sandt, siger man til sig selv, at jeg er svag, men dersom jeg blot vilde!

Han gik med langsomme Skridt ad Stien, som førte til Haveporten, og i Frastand saa han en hvid Skikkelse, som tegnede sig mod Træernes mørke Baggrund. Med et Tørklæde i Haanden viftede den til Hilsen. Hans Hjærte bankede voldsomt, hans Knæ skjælvede, han formaaede ikke at tale, og han var bleven saa frygtsom, at han ængstedes for, at Grevinden skulde kunne læse hans mørke Stemning i hans Ansigt.

Han greb den Haand, som hun rakte ham, og kyssede hende paa Panden, da hun kastede sig i hans Arme; og saa fulgte han hende til hendes

Værelse, stum, i det han med Anstrængelse undertrykte de Suk, som truede med at sprænge hans Bryst.

Et eneste Voxlys oplyste Grevindens Kabinet. De satte sig begge to. Saint-Clair lagde Mærke til den Maade, hvorpaa hans Veninde bar sit Haar, kun smykket med en eneste Rose. Dagen i Forvejen havde han bragt hende et smukt engelsk Kobber, Hertuginden af Portland efter Lesly (Portrættet bærer Haaret saaledes), og Saint-Clair havde kun sagt disse Ord: »Jeg holder mere af denne ganske simple Rose end af alle eders indviklede Frisurer tilsammen.« Han brød sig ikke om Juveler, og han tænkte som den engelske Lord, der plumpt udbrød: »Pyntede Kvinder og skrammererede Heste kan Djævelen selv ikke engang bedømme.« Da han sidste Nat under Samtale med Grevinden havde leget med et Halssmykke af Perler (thi naar han talte, maatte han altid have en eller anden Ting mellem Hænderne), havde han sagt: »Juveler ere kun gode til at skjule Fejl med. De er alt for smuk Mathilde til at behøve at bære dem.« I Aften havde Grevinden, som mærkede sig endog hans ubetydeligste Ytringer, afført sig Ringe, Halsbaand, Ørenringe og Armbaand. — Ved en Kvindes Toilette lagde han først og fremmest Mærke til Fodbeklædningen, og, som saa mange, havde han sin egen Smag i dette Kapitel. Før Solnedgang var der falden en stærk Regn. Græsset var endnu ganske

vaadt; Grevinden var ikke desto mindre gaaet paa det fugtige Grønsvær med Silkestrømper og i sorte Atlaskessko . . . . Hvis hun nu blev syg?

»Hun elsker mig,« sagde Saint-Clair ved sig selv, og han sukkede over sig selv og sin Daarskab, og han saa paa Mathilde og smilede mod sin Vilje, vaklende mellem sin nedtrykte Sindsstemning og den Glæde, han følte ved at se en smuk Kvinde, som søgte at gjøre ham til Behag ved alle disse Smaating, som for elskende have saa stor Betydning.

Grevindens Ansigt, som straalede af Glæde, var præget af en Blanding af Kjærlighed og drillende Skjælmeri, der gjorde hende endnu mere fortryllende. Hun tog en lille Gjenstand af et japanesisk Skrin, og i det hun skjulte den i sin lille fremstrakte Haand, sagde hun til ham: »I Aftes kom jeg til at rive dit Ur i Stykker, nu er det gjort i Stand igjen.« Hun gav ham Uret tilbage og saa paa ham paa en Gang ømt og overgivent, i det hun bed sig i Underlæben ligesom for at bare sig for at le. I Guder! hvor hendes Tænder var smukke! hvor de skinnede hvide mod hendes Læbers brændende Rødme! (En Mand ser grumme taabelig ud, naar han kølig modtager en smuk Kvindes Smiger.)

Saint-Clair takkede hende, tog Uret og vilde til at lægge det i sin Lomme: »Men se dog paa det,« vedblev hun, luk det op og undersøg, om det er gjort ordentlig i Stand. Du, som er saa lærd, som har gaaet i polyteknisk Skole, du maa bedømme

det.« — »Aa! jeg forstaar mig kun meget lidt paa den Slags Ting,« sagde Saint-Clair; og han lukkede Uret op med en adspredt Mine. Hvor blev han overrasket! Fru de Coursy's Miniatur-Portræt var malet paa Laagets indvendige Side. Hvorledes kunde han endnu surmule? Hans Pande opklaredes; han tænkte ikke mere paa Massigny; han vidste kun, at han var hos en fortryllende Kvinde, og at denne Kvinde tilbad ham. . . . . .

. . . . . .

»Lærken, Morgenrødens Sendebud,« havde begyndt at slaa sine Triller, og lange blege Lysstrimer viste sig mellem Skyerne i Øst. Det var den Time, i hvilken Romeo tog Afsked med Julie; den klassiske Time, da alle elskende maa skilles.

Saint-Clair stod henne foran Kaminen med Nøglen til Haveporten i Haanden, og Øjnene opmærksomt fæstede paa den etruriske Vase, som vi allerede have talt om. I sin Sjæls Inderste bar han endnu Nag til den. Han var imidlertid glad til Mode, og den ligefremme Tanke, at Thémines Beretning ikke var sand, begyndte at vinde Indgang hos ham. Medens Grevinden, som vilde følge ham til Havens Udgang, var beskjæftiget med at kaste et Sjal om Hovedet, stod han og bankede sagte med Nøglen paa den ulykkelige Vase. Efterhaanden blev Slagene heftigere, saa at man maatte vente, at Vasen om et Øjeblik vilde splintres i Stumper.

»Min Gud, tag dig dog i Agt,« udbrød Mathilde,

»du er jo lige ved at sønderslaa min smukke etruriske Vase.« Og hun tog Nøglen ud af Haanden paa ham.

Saint-Clair var yderst misfornøjet, men han beherskede sig. Han vendte Ryggen mod Kaminen for ikke at give efter for Fristelsen, og i det han lukkede sit Ur op, gav han sig til at betragte Grevindens Billede.

»Hvem har malet det?« spurgte han.

»R***. Gjennem Massigny lærte jeg ham at kjende. Efter sin Rejse til Rom havde Massigny opdaget, at han havde en afgjort Smag for de skjønne Kunster og spillede Mæcen over for alle de unge Kunstnere. Jeg synes virkelig, at det Billede ligner mig, endskjønt lidt flatteret.«

Saint-Clair havde den største Lyst til at kyle Uret mod Væggen, hvad der vilde have gjort det højst vanskeligt at faa det gjort i Stand igjen. Han styrede sig dog og stak det atter i sin Lomme; Dagen var brudt frem, og han forlod nu Huset, i det han bad Mathilde ikke at følge ham. Han gik med hurtige Skridt gjennem Haven og var et Øjeblik efter alene og paa Landevejen.

»Massigny, Massigny!« udbrød han med rasende Forbitrelse, jeg skal altsaa allevegne møde dig igjen! . . . Naturligvis har Maleren, som har gjort dette Portræt, malet et andet til Massigny!... Taabe, som jeg har været! At tro saa meget som et Øjeblik, at jeg blev gjengjældt med en Kjærlighed som

min egen . . . og det fordi hun smykker sig med en Rose og ikke bærer Juveler! . . . Hun har en hel Sekretær fuld. . . . Massigny, som kun saa paa Damernes Toilette, satte saa stor Pris paa Juveler! . . . Ja, hun har en elskværdig Karakter, det maa man indrømme. Hun forstaar at rette sig efter sine Elskeres Tilbøjeligheder. Guds Død! Jeg vilde hundrede Gange hellere have, at hun var en Kurtisane og hengav sig for Penge, saa kunde jeg da i det mindste tro, at hun holdt af mig, siden hun er min Elskerinde, uden at jeg betaler hende.

Lidt efter blev han greben af en langt smerteligere Betragtning. Om nogle Uger var Grevindens Sørgetid forbi. Saint-Clair skulde ægte hende, saa snart Sørgeaaret var omme. Han havde lovet hende det. Lovet? Nej! Talt derom havde han aldrig. Men det havde været hans bestemte Hensigt, og Grevinden havde opfattet det saaledes. For ham var dette det samme som et Løfte. I Gaar vilde han have givet en Krone for at fremskynde det Øjeblik, da han for Verden kunde aabenbare sin Kjærlighed; nu gyste han ved den blotte Tanke om at knytte sin Skæbne til Massignys tidligere Elskerinde. Og dog, jeg bør gjøre det, sagde han til sig selv, og det skal ske. Stakkels Kvinde, hun har aabenbart troet, at jeg kjendte hendes tidligere Forbindelse. Man siger, at den Sag ingen Hemmelighed var. Og desuden, den Gang kjendte hun jo ikke mig . . . Hun kan ikke forstaa mig . .

Hun troer, at jeg kun elsker hende, som Massigny elskede hende. Og han udbrød ikke uden Stolthed: »I tre Maaneder har hun gjort mig til den lykkeligste af alle dødelige. Den Lykke er det ikke for dyrt at betale med Resten af mit Liv.«

Han gik ikke til Sengs, men steg til Hest og red omkring i Omegnens Skove den hele Morgen. Paa en af Skovvejene saa han paa en smuk engelsk Hest en Rytter, som allerede i Frastand kaldte paa ham og omtrent samtidig havde indhentet ham. Det var Alphonse de Thémines. I den Sindsstemning, hvori Saint-Clair befandt sig, er Ensomhed afgjort bedst. Mødet med Thémines bevirkede ogsaa, at hans Humør slog over i en undertrykt Vrede. Thémines lod ikke til at bemærke det, eller gjorde sig en ondskabsfuld Glæde af at fortrædige ham. Han talte, han lo, han spøgede uden at lægge Mærke til, om han fik Svar eller ikke. Da Saint-Clair fik Øje paa en snæver Allé, lod han strax sin Hest slaa ind paa den, i det Haab at hans Plageaand ikke vilde følge ham; men han tog fejl; naar man er oplagt til at pine et Menneske, slipper man ikke saa let sit Bytte. Thémines vendte sin Hest og red stærkere til for at indhente Saint-Clair for saaledes bekvemmere at kunne fortsætte Samtalen.

Jeg har sagt, at Alleen var snæver. Det var med Nød og næppe at to Heste kunde gaa ved Siden af hinanden; det var derfor slet ikke paa-

faldende, at Thémines, skjønt en øvet Rytter, kom til at streife Saint-Clairs Fod, i det han red op paa Siden af ham. Denne, hvis Raseri nu var paa det højeste, kunde ikke længere styre sig. Han rejste sig i Stigbøjlerne og slog med sin Ridepisk Thémines' Hest voldsomt over Snuden.

»Hvad Fanden gaar der af Dem, Auguste?« raabte Thémines. »Hvorfor slaar De min Hest?«

»Hvorfor følger De efter mig?« svarede Saint-Clair med en Stemme, der skjælvede af Harme.

»Er De fra Forstanden, Saint-Clair? Glemmer De, til hvem De taler?

»Jeg véd godt, jeg taler til en uforskammet Laps.«

»Saint-Clair! . . . jeg tror, De er gal . . . vel, men i Morgen skal De gjøre mig en Undskyldning eller ogsaa staa mig til Ansvar for Deres Uforskammethed.«

»I Morgen da, min Herre.«

Thémines holdt sin Hest an; Saint-Clair gav sin af Sporerne; snart var han forsvunden mellem Træerne.

Han følte sig paa én Gang roligere. Han havde den Svaghed at tro paa Forudfølelser. Han troede, at han vilde blive dræbt den næste Dag, og i hans nuværende Stilling var denne Løsning som funden. Endnu kun én Dag tilbage; i Morgen ingen Bekymringer, ingen Kvaler mere. Han red hjem, sendte sin Tjener med en Billet til Oberst Beaujeu,

skrev nogle Breve, spiste derpaa med god Appetit til Middag og var nøjagtig paa Slaget halv ni foran den lille Haveport.

. . . . . .

»Men hvad gaar der dog af dig i Aften, Auguste,« spurgte Grevinden. »Du er saa besynderlig lystig, og dog kan al din Munterhed ikke faa mig til at le. I Gaar var du lidt fortrædelig stemt, og jeg var saa glad. I Dag har vi byttet Roller. Jeg har en forfærdelig Hovedpine.«

»Smukke Veninde, ja, jeg maa tilstaa, i Gaar var jeg meget kjedsommelig. Men i Dag har jeg været ude, jeg har haft Bevægelse, og jeg befinder mig ganske udmærket.«

»Og jeg er staaet sildig op, jeg har sovet længe i Morges, og jeg har haft tunge Drømme.«

»Ah! Drømme, tror du paa Drømme?«

»Hvilken Daarskab!«

»Ja, jeg tror paa dem. Jeg vil vædde paa, at du har haft en Drøm, som bebuder en eller anden sørgelig Begivenhed.«

»Jeg husker aldrig mine Drømme. Dog vent, lad mig tænke mig om . . . i min Drøm har jeg set Massigny; du kan alsaa indse, at den just ikke har været meget morsom.«

»Massigny! jeg vilde tvært imod have troet, at du havde haft megen Glæde af at gjense ham?«

»Stakkels Massigny!«

»Stakkels Massigny?«

»Auguste, jeg beder dig, sig mig, hvad der er i Vejen med dig i Aften. Der er noget dæmonisk i dit Smil. Du ser næsten ud, som om du havde dig selv til bedste.«

»Se nu behandler du mig lige saa slemt, som dine Veninder, de gamle Klosterdamer, plejer at gjøre.«

»Ja, Auguste, i Aften er der det Udtryk i dit Ansigt, som du har, naar du er sammen med Folk, du ikke kan lide.«

»Skam dig! Vær saa god og ræk mig din Haand.« Han kyssede hende paa Haanden med ironisk Galanteri, og de saa stivt paa hinanden i et Minut. Saint-Clair slog Øjnene ned og udbrød: »Hvor det dog er vanskeligt at færdes i denne Verden uden at blive anseet for ond. Man maatte aldrig tale om andet end Vejret, Jagt, eller, bedre endnu, med dine aldrende Veninder drøfte Budgettet for deres Velgjørenhedsselskaber.«

Han tog et Stykke Papir paa Bordet: »Se nu her, det er en Regning over din Finvask. Lad os snakke sammen om den, min Engel; saa vil du ikke falde paa at kalde mig ondskabsfuld.«

»I Sandhed, Auguste, du forbavser mig . . .«

»Denne Retskrivning bringer mig til at tænke paa et Brev, som jeg har fundet i Morges. Jeg har nemlig ordnet mine Papirer i Dag; stundom kommer der et saadant Anfald over mig. Naa, saa fandt jeg et Kjærlighedsbrev, skrevet til mig

fra en Sypige, som jeg var forelsket i, da jeg var sexten Aar. Hun havde en ganske aparte og altid meget indviklet Maade at bogstavere hvert Ord paa. Og Stilen svarer til Ortografien. Ja! jeg var den Gang en Smule lapset, og jeg fandt det ikke passende at have en Elskerinde, som ikke skrev som Sévigné. Jeg forlod hende pludselig. Da jeg i Dag læste dette Brev igjennem, følte jeg, at denne Sypige havde baaret en virkelig Kjærlighed til mig.

»Det maa jeg tilstaa! en Kvinde, som du underholdt? . . . «

»Paa det overdaadigste: med halvtredsindstyve Franks om Maaneden. Men min Formynder forsynede mig just ikke med overdrevent rigelige Lommepenge, thi han sagde, at et ungt Menneske, som har Penge, ødelægger sig selv og ødelægger andre.«

»Og denne Kvinde, hvad er der bleven af hende?«

»Hvad véd jeg? . . . Sandsynligvis er hun død paa et eller andet Hospital.«

»Auguste! . . . hvis det var Tilfældet, vilde du ikke sige det saa ligegyldigt.«

»For at sige Sandheden, saa er hun bleven gift med en skikkelig Mand; og den Gang jeg blev min egen Herre, gav jeg hende en lille Medgift.«

»Hvor du er god! . . . Men hvorfor vil du lade, som om du er ond?«

»Ja vist! jeg er meget god . . . jo mere jeg

overvejer, jo mere overbevist bliver jeg om, at denne Kvinde virkelig elskede mig. . . . Men den Gang formaaede jeg ikke at skjelne en oprigtig Følelse under en latterlig Form.«

»Du skulde have bragt mig dit Brev. Jeg vilde ikke have været skinsyg. . . . Vi Kvinder har mere Finfølelse end Mændene, og vi mærker øjeblikkelig paa Stilen i Brevet, om Brevskriveren har været oprigtig eller har fremkunstlet en Lidenskab, som i Virkeligheden ikke var til Stede.«

»Og hvor ofte lader I eder saa dog ikke føre bag Lyset af Taaber eller Narre!«

Medens han talte, saa han paa den etruriske Vase, og der var i hans Blik og over Klangen af hans Stemme udbredt et mørkt Udtryk, som undgik Mathildes Opmærksomhed.

»Ja vist! I Mænd, I vil alle gjælde for Don Juan'er. I indbilde eder, at I føre os bag Lyset, medens I ofte have at bestille med en Donna Juana, som er endnu mere forslagen end I selv.«

»Jeg kan saa godt forstaa, at med eders overlegne Aand, mine Damer, spore I en Taabe paa Mils Afstand. Heller ikke tvivler jeg om, at vor Ven Massigny, der baade var en Taabe og en Nar, ikke er død som en Helgen eller Martyr. . . .«

»Massigny? Men han var slet ikke saa meget tosset; og desuden er der jo ogsaa taabelige Kvinder. Jeg skal dog fortælle dig en Historie om Massigny.... Men har jeg ikke allerede fortalt dig den?«

»Aldrig,« svarede Saint-Clair med skjælvende Stemme.

»Massigny blev, da han kom hjem fra Italien, forelsket i mig. Min Mand kjendte ham; han præsenterede ham for mig som en Mand af Aand og Smag. De vare som skabte for hinanden. Massigny var i Begyndelsen meget udholdende; han forærede mig Akvareller, som han kjøbte hos Schroth, og som han udgav for sine, og talte med mig om Musik og Malerkunst med en Kjendermine, som var ubetalelig. En Dag sendte han mig et ganske guddommeligt Brev. Han fortalte mig iblandt andre Ting, at jeg var den ærbareste Dame i Paris; af den Grund vilde han være min Elsker. Jeg viste Brevet til min Kusine Julie. Vi var den Gang begge to nogle Vildkatte, og vi besluttede at spille ham et Puds. En Aften havde vi hos os en Del fremmede, blandt andre Massigny. Min Kusine sagde til mig: »Jeg skal læse en Kjærlighedserklæring for dig, som jeg har faaet i Morges.« Hun tager Brevet og læser det op under en Storm af Latter . . . den stakkels Massigny!«

Saint-Clair faldt paa Knæ og udstødte et Skrig af Glæde. Han greb Grevindens Haand og bedækkede den med Kys og Taarer. Mathilde var yderst forbavset og troede først, at han ikke befandt sig vel. Saint-Clair kunde kun sige: »Tilgiv mig, tilgiv mig!« Endelig rejste han sig op. Hans Ansigt straalede. I dette Øjeblik var han lykkeligere

end den Dag, da Mathilde første Gang havde sagt til ham: Jeg elsker dig.

»Jeg er den mest forrykte og den uværdigste af alle Mænd, raabte han; i to Dage har jeg mistænkt dig . . . og jeg har ikke søgt nogen Forklaring hos dig . . .«

»Du har mistænkt mig! . . . Og for hvad?«

»Aa, jeg er en Taabe! . . . Man havde sagt, at du havde elsket Massigny, og . . .

»Massigny! og hun kom til at le; men i det hendes Stemme atter blev alvorlig, sagde hun: »Auguste, kunde du være taabelig nok til at nære en saadan Mistanke; og hyklerisk nok til at holde den skjult for mig!« En Taare glimrede i hendes Øjne.

»Jeg bønfalder dig, tilgiv mig.«

»Hvor skulde jeg kunne andet end tilgive dig, kjære Ven . . . men lad mig først sværge dig til . . .«

»Ak, jeg tror dig, jeg tror dig, ikke et Ord mere.«

»Men i Himlens Navn, hvad har dog kunnet bringe dig paa en saa urimelig Formodning?«

»Intet, intet i Verden uden mit fordømte Sind . . . og . . . ser du, denne etruriske Vase, jeg vidste, at den var en Foræring fra Massigny . . .«

Grevinden slog Hænderne sammen af Forbavselse og udbrød derpaa, i det hun lo af fuld Hals: »Min etruriske Vase! min etruriske Vase!«

Saint-Clair kunde ikke lade være selv at le med,

og alt imedens trillede store Taarer ned ad hans Kinder. Han tog Mathilde i sine Arme og sagde til hende: »Jeg slipper dig ikke, før du har tilgivet mig.«

»Ja, jeg tilgiver dig, Taabe, som du er, sagde hun og omfavnede ham ømt. Du har gjort mig saa lykkelig i Dag; det er første Gang, jeg har set dig græde, og jeg troede, at du aldrig græd.«

Og i det hun viklede sig ud af hans Arme, greb hun den etruriske Vase og kastede den imod Gulvet, saa at den gik i tusende Stykker. (Det var et kostbart og uerstatteligt Stykke. Paa Vasen saa man malet i tre Farver Kampen mellem en Lapith og en Kentavr.)

Saint-Clair var i nogle Timer det skamfuldeste og lykkeligste Menneske paa Jorden.

. . . . . .

. . . . . .

»Naa,« sagde Roquantin til Oberst Beaujeu, som han traf den følgende Aften hos Tortoni, »er Nyheden saa sand?«

»Alt for sand, min kjære,« svarede Obersten bedrøvet.

»Men fortæl mig dog, hvordan dette er gaaet til.«

»Aa, ganske simpelt. Saint-Clair sagde strax til mig, at han havde Uret, men at han først vilde staa for Thémines' Skud, førend han gjorde ham nogen Undskyldning. Jeg kunde kun billige hans Forsæt. Thémines vilde have det afgjort ved Lodtrækning, hvem der skulde have første Skud. Saint-

Clair fordrede, at det skulde være Thémines. Thémines skød; jeg saa Saint-Clair dreje sig helt omkring og derpaa falde død om. Jeg har allerede før hos mange Soldater, som bleve ramte af et Skud, lagt Mærke til denne besynderlige Drejning, som gaar i Forvejen for Døden.«

»Det er højst mærkeligt, sagde Roquantin. Og hvad gjorde Thémines?«

»Hvad man sædvanligvis gjør under saadanne Omstændigheder. Han kastede sin Pistol til Jorden med en beklagende Mine. Han kastede den med en saadan Kraft, at Hanen knustes. Det er en engelsk Pistol fra Manton; jeg véd ikke engang, om der er en Bøssemager i Paris, som er dygtig nok til at gjøre den i Stand.«

. . . . . .

. . . . . .

Grevinden tilbragte hele tre Aar uden at se et Menneske; Vinter og Sommer opholdt hun sig paa sit Landsted. Hun forlod næppe engang sit Værelse og lod sig kun betjene af en Mulatinde, som kjendte hendes Forbindelse med Saint-Clair, og som hun ikke talte to Ord med om Dagen. Efter Forløbet af de tre Aar kom hendes Kusine Julie tilbage fra en lang Rejse; hun tiltvang sig Adgang til Grevinden og fandt den stakkels Mathilde saa udtæret og saa bleg, at hun troede at se en Skygge af den Kvinde, som hun havde forladt saa smuk og livsglad. Det lykkedes hende med Møje at faa hende

ud af sin Indespærring og sendt til Hyères. Der hensygnede Grevinden endnu tre eller fire Maaneder, saa døde hun af en Brystlidelse, som hun havde paadraget sig ved huslige Sorger; det sagde Doktor M***, hendes Læge.

VENUS FRA ILLE

1837

Ἵλεως ἦν δ' ἐγὼ ἔστω ὁ ἀνδριάς,
καὶ ἥπιος, οὕτως ἀνδρεῖος ὤν.
ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΦΙΛΟΨΕΥΔΗΣ.[1])

Jeg var i Færd med at stige ned ad den sidste Højde ved Canigou, og skjønt Solen allerede var gaaet ned, kunde jeg paa Sletten foran mig skjelne Husene i den lille By Ille, som var Maalet for min Vandring.

»De véd,« sagde jeg til den Katalonier, der fra den foregaaende Dag af havde tjent mig som Fører, »De véd uden Tvivl, hvor Hr. Peyrehorade har sin Bolig.«

»Om jeg gjør!« udbrød han, »jeg kjender hans Hus som mit eget; og naar det ikke var saa mørkt, skulde jeg vise Dem det. Det er det smukkeste i Ille. For Hr. Peyrehorade har Penge, ser De; og saa gifter han sin Søn med en, som er endnu rigere end han selv.«

»Og det Bryllup, skal det holdes snart?« spurgte jeg.

---

[1]) „Naadig," sagde jeg, „og mild være Billedstøtten os, siden den er saa drabelig!"

Lukian: „Den overtroiske Løgner".

O. A.

»Snart! Det kunde hændes, at Musikanterne allerede ere bestilte. I Aften maaske, eller i Morgen eller i Overmorgen, det véd jeg nu ikke! Det skal staa paa Puygarrig; for det er Frøken de Puygarrig, som Hr. Peyrehorades Søn skal giftes med. Ja, der vil blive Lystighed!«

Jeg havde et Anbefalingsbrev til Hr. Peyrehorade fra min Ven P***. Det var, havde han sagt mig, en meget kyndig Antikvar og dertil Forekommenheden selv. Det vilde være en Fornøjelse for ham at vise mig enhver Oltidslevning i ti Miles Omkreds. Jeg gjorde altsaa Regning paa ham ved mine Undersøgelser af Egnen omkring Ille, som jeg vidste var rig paa Mindesmærker fra den antike Tid og fra Middelalderen. Dette Bryllup, som jeg først nu hørte Tale om, kuldkastede alle mine Planer.

Jeg kommer som en Fredsforstyrrer, tænkte jeg. Men man ventede mig. P*** havde meldt min Ankomst, jeg kunde ikke undgaa at indfinde mig.

»Herre,« sagde min Fører til mig, da vi allerede vare komne ned paa Sletten, »skal vi vædde om en Cigar, at jeg kan gjætte, hvad De vil hos Hr. Peyrehorade?«

»Ja,« svarede jeg og rakte ham Cigaren, »men det er da ikke heller saa vanskeligt. Paa denne Tid af Døgnet, og naar man har gaaet sex Mil i Canigou, saa er den vigtigste Forretning at faa nogen Aftensmad.«

»Ja vel, men i Morgen? . . . Ser De, jeg vædder

paa, at De er kommen til Ille for at se Afgudsbilledet? Jeg gjættede det allerede, da jeg saa Dem sidde og tegne Helgenbillederne af i Serrabona.«

»Afgudsbilledet, hvad for et Afgudsbillede?« Ordet havde vakt min Nysgjerrighed.

»Hvad! har man ikke fortalt Dem i Perpignan, hvordan Hr. Peyrehorade har fundet et Afgudsbillede i Jorden?«

»De mener vel en Figur af brændt Ler eller Sten?«

»Jo vist! Nej, af rigtigt Kobber, og der kunde blive en ordentlig Hoben Sousstykker ud af den. Den vejer lige saa meget som en Kirkeklokke. Og det er et godt Stykke under Jorden, ved Foden af et Oliventræ, at vi har fundet den.«

»De var med til at finde den?«

»Ja, Herre. Hr. Peyrehorade sagde for en fjorten Dages Tid siden til os, til Jean Coll og mig, om vi vilde fælde et gammelt Oliventræ, som var gaaet ud af Frosten forrige Aar, for De véd, at vi den Gang havde en haard Vinter. Jean Coll tog ordentlig fat, og som han midt under Arbejdet hugger løs med sin Hakke, hører jeg Bimm . . . . . akkurat som om han havde slaaet paa en Klokke. Hvad er det? siger jeg. Saa begynder vi igjen og graver og graver, og lige med ét kommer der frem af Jorden en sort Haand, der saa ud som Haanden paa en død. Naa ja, jeg blev bange. Jeg gaar op til Herren, og saa siger jeg: Der

er døde, gode Herre, under Oliventræet! Vi maa have fat paa Præsten. — Hvad for døde? siger han til mig. Han gaar ned, og aldrig saa snart har han faaet Øje paa Haanden, førend han raaber: En Antik! en Antik! Man skulde have troet, at han havde fundet en Skat. De skulde bare have set ham, hvor han fik travlt. Han sled med Hakken og med sine Hænder og gjorde næsten lige saa megen Gavn som en af os andre.«

»Naa, og hvad fandt De saa?«

»Et stort, sort Fruentimmer, Herre, mer end halv nøgen med Respekt at melde, helt af Kobber, og Hr. Peyrehorade sagde til os, at det var et Afgudsbillede fra Hedningernes Tid . . . fra Karl den stores Dage eller saadan noget.«

»Nu kan jeg begribe, hvad det er . . . en eller anden skikkelig Madonna fra et ødelagt Kloster.«

»En skikkelig Madonna! jo, der skal vi have det! . . . jeg skulde nok have set, om det havde været vor gode Jomfru. Det er et Afgudsbillede, siger jeg Dem. Man ser det strax paa hendes Mine. Der stirrer hun paa en med sine store hvide Øjne . . . akkurat, som om hun vilde maale en. Naar man ser paa hende, kommer man til at tage Øjnene til sig igjen, ja man gjør.«

»Hvide Øjne? De ere uden Tvivl indlagte i Broncen. Det er maaske en romersk Statue.«

»Romersk! der er det. Hr. Peyrehorade sagde,

at den var romersk. Ja, nu ser jeg nok, at De er lærd ligesom han.«

»Er den hel, vel bevaret?«

»Aa, Herre! der mangler ikke det mindste. Den er endnu smukkere og bedre gjort end Billedet af Louis-Philippe, som staar oppe paa Raadhuset i malet Gibs. Men med alt det, huer Ansigtet paa dette Afgudsbillede mig slet ikke. Hun ser ondskabsfuld ud . . . og hun er det ogsaa.«

»Ondskabsfuld! Hvad ondt har den da gjort Dem?«

»Ikke just mig; men nu skal De høre. Vi havde lagt os ned for at faa den rejst op, Hr. Peyrehorade med, som ogsaa halede i Tovet, omendskjønt han ikke har flere Kræfter end en Kylling, den værdige Mand! Med stor Møje havde vi faaet rejst den. Jeg havde samlet et Par Sten for at stive den af, og saa, Bums! der væltede hele Figuren om paa Ryggen. Jeg raabte: Pas paa der nede! Men ikke hurtig nok; for Jean Coll fik ikke Tid til at trække Benet til sig . . .«

»Og saa kom han til Skade?«

»Hans stakkels Ben blev knækket midt over, saa nydelig som det kunde have været en Humlestang. For Pokker! da jeg saa det, blev jeg rasende. Jeg vilde hugge Afgudsbilledet sønder og sammen med min Hakke. Men Hr. Peyrehorade stoppede mig. Han gav Jean Coll Penge, som lige godt ligger i Sengen endnu, skjønt det er fjorten Dage

siden. Og Doktoren siger, at han aldrig vil komme til at gaa paa det Ben som paa det andet. Det er nu Synd, han, som var den bedste Løber og tillige, efter den unge Herre, den drevneste Boldspiller. Derfor har ogsaa Hr. Alphonse de Peyrehorade taget sig det nær, thi Coll skulde altid spille med ham. Det var noget, at se de to kaste Boldene til hinanden. Paf! Paf! De faldt aldrig til Jorden.«

Under denne Passiar vare vi naaede til Ille, og snart efter befandt jeg mig hos Hr. Peyrehorade. Det var en lille aldrende Mand, men endnu rask og rørig, med pudret Haar, rød Næse og et jovialt og polisk Udseende. Før han endnu havde aabnet P***'s Brev, havde han faaet mig anbragt ved et veldækket Bord og forestillet mig for sin Kone og sin Søn som en berømt Arkæolog, der skulde drage Roussillon frem af den Forglemmelse, i hvilken de lærdes Ligegyldighed hidtil havde ladet Provinsen hvile.

Alt imedens jeg spiste af Hjærtens Lyst, thi intet skærper Appetitten bedre end den rene Bjærgluft, mønstrede jeg mine Bordfæller. Hr. Peyrehorade har jeg allerede omtalt med et Par Ord; jeg maa tilføje, at han var Livligheden selv. Han talte, spiste, rejste sig, løb ind i sit Bibliothek, bragte mig Bøger, viste mig sine Kobberstik og skjænkede i mit Glas; han havde ikke Ro paa sig i to Minutter. Hans Kone, en Smule vel fyldig, som de fleste Katalonierinder over de fyrre, forekom mig at

være en udpræget Provinsdame, udelukkende optaget af huslig Omsorg. Endskjønt der var Aftensmad nok til sex Mennesker i det mindste, løb hun dog ud i Køkkenet, lod slagte Duer, bagte Kager og aabnede, jeg véd ikke hvor mange Krukker Syltetøj. I Løbet af et Øjeblik var Bordet oversvømmet med Fade og Karaffer, og jeg var ganske sikkert død af Forstoppelse, dersom jeg blot havde smagt paa alt det, som blev budt mig. Og alligevel, for hver Ret, som jeg lod være urørt, ny Undskyldninger. Man var bange for, at jeg kun befandt mig lidet vel i Ille. I Provinsen har man saa faa Hjælpekilder, og de Parisere ere saa vanskelige!

Medens hans Forældre idelig løb frem og tilbage, sad Hr. Alphonse de Peyrehorade paa sin Stol saa ubevægelig som en Grænsepæl. Det var en høj ung Mand paa sex og tyve Aar, med smukke og regelmæssige, men udtryksløse Træk. Hans Vext og athletiske Lemmer retfærdiggjorde fuldkommen det Ry, som han besad i sin Hjemstavn for at være en utrættelig Boldspiller. Han var den Aften elegant paaklædt, nøjagtig efter den sidste Modejournal. Men han forekom mig generet i sine Klæder; han sad stiv som en Skildvagt i sit Fløjelshalsbind og vendte sig med hele Kroppen paa en Gang. Hans tykke og solbrændte Hænder og hans korte Negle stode i en løjerlig Modsætning til hans Paaklædning. Det var en Arbejdsmands Hænder, som stak ud af en Dandys Manchetter.

Skjønt han betragtede mig med stor Nysgjerrighed fra Hoved til Fod i min Egenskab af Pariser, talte han den hele Aften kun en eneste Gang til mig, og det var for at spørge mig, hvor jeg havde kjøbt min Urkjæde.

»Ser De nu, min kjære Gjæst,« sagde Hr. Peyrehorade til mig ved Slutningen af vort Maaltid, »De bor hos mig, De tilhører mig. Jeg giver ikke Slip paa Dem, førend De har faaet alt mærkeligt, vi har mellem vore Bjærge, at se. De skal lære vort Roussillon at kjende og komme til at yde det Retfærdighed. De har ikke nogen Anelse om alt, hvad vi skal vise Dem. Fønikiske, keltiske, romerske, arabiske og bysantinske Mindesmærker. De skal se det altsammen, det mindste som det største. Jeg skal vise Dem omkring overalt og ikke skaane Dem for saa meget som en Stump af Sten.«

Et Anfald af Hoste nødsagede ham til at standse. Jeg benyttede mig deraf til at udtale min Beklagelse over at skulle bringe Forstyrrelse over hans Hus under den forestaaende for hans Familie saa vigtige Begivenhed. Hvis han blot paa de Udflugter, som jeg vilde foretage, vilde lade mig nyde godt af hans fortræffelige Raad, saa kunde jeg nok, uden at han gjorde sig den Ulejlighed at ledsage mig . . .

»Aa! De tænker paa Fyrens Giftermaal der,« raabte han afbrydende. »Bagateller! Det er vi færdig med i Overmorgen. De maa være med til Brylluppet; det bliver holdt i Stilhed, for Bruden

har Sorg for en Tante, som hun har arvet. Der bliver derfor slet ingen Festligheder, intet Bal . . . Det er Skade . . . saa var De kommet til at se vore Katalonierinder danse. . . . De er smukke, maaske havde De faaet Lyst til at følge Alphonse's Exempel. Et Giftermaal, siger man, fører et andet med sig... Paa Lørdag, naar de unge har haft Bryllup, er jeg fri, og saa sætter vi os i Bevægelse. Jeg maa bede Dem undskylde, at vi kjeder Dem med et Provinsbryllup. For en Pariser, der er forvænt med Festligheder . . . og tilmed et Bryllup uden Bal! Alligevel, De skal komme til at se en Brud . . . en Brud, som . . . De skal selv sige mig Deres Mening. Men De er en alvorlig Mand, og tænker ikke mere paa Fruentimmerne. Jeg har noget bedre end det at vise Dem. Jeg skal vise Dem en Ting! . . . Jeg vil gjemme min store Overraskelse til i Morgen.«

»Det er vanskeligt, Hr. Peyrehorade,« sagde jeg, »at have en Skat i sit Hus, uden at Folk véd Besked derom. Jeg tror, jeg kan gjætte den Overraskelse, De vil berede mig. Men hvis det gjælder Deres Statue, har den Beskrivelse, som min Fører leverede mig, kun bidraget til at vække min Nysgjerrighed og Beundring.«

»Ah! han har talt til Dem om Afgudsbilledet, thi saadan kalder de min skjønne Venus Tur . . . men jeg vil ingen Ting fortælle. I Morgen, ved højlys Dag skal De se den, og saa skal De sige mig, om jeg har Ret i at anse den for et Mester-

værk. Guds Død! De kunde ikke være kommen mere belejligt! Der er Indskrifter, som jeg, stakkels uvidende, forklarer paa min Maade . . . men en lærd fra Paris! . . . De vil maaske smile ad min Fortolkning . . . jeg har nemlig skrevet en Opsats . . . ja, jeg som her taler med Dem . . . en gammel Oldgransker fra Provinsen, jeg har vovet mig ud . . . jeg vil faa Pressen til at hyle . . . Hvis De vilde læse den igjennem og rette den, saa kunde jeg haabe . . . for Exempel, jeg er meget nysgjerrig efter at vide, hvordan De vilde oversætte denne Indskrift paa Soklen: CAVE . . . Men jeg vil ikke spørge Dem om noget som helst endnu. I Morgen! i Morgen! Ikke et Ord om Venus i Aften!«

»Du gjør Ret Peyrehorade,« sagde hans Kone, »i at holde op med at tale om det Afgudsbillede. Ser du ikke, at du hindrer vor Gjæst i at spise. Du kan vel begribe, at Herren i Paris har set langt smukkere Statuer end din. I Tuilerierne er der hele Snese af dem, ogsaa i Bronce.

»Der har vi Uvidenheden! den hellige Provinsuvidenhed!« afbrød Hr. Peyrehorade. »At sammenligne en beundringsværdig Antik med Coustou's flove Figurer.«

Comme avec irrévérence
Parle des dieux ma ménagère![1])

[1]) Med hvilken Mangel paa Ærbødighed taler ikke min Ægtefælle om Guderne.

O. A.

»Véd De, at min Kone vilde have, at jeg skulde smelte min Statue for at støbe en Klokke af den til vor Kirke. Naturligvis for at hun kunde blive betragtet som Fadder til den. Et Mesterværk af Myron, tænk Dem!«

»Mesterværk! Mesterværk! Det er et dejligt Mesterværk, den har gjort: knuse Benet paa en Mand!«

»Kone!» sagde Hr. Peyrehorade i en resolut Tone og strakte sit højre, i en Strømpe af kinesisk Silke indesluttede, Ben frem imod hende, se her! hvis min Venus havde knust dette Ben her, jeg skulde ikke have beklaget mig over det.«

»Gode Gud, Peyrehorade! hvor kan du sige det! Gud ske Lov, at det gaar bedre med Manden . . . Og alligevel! endnu kan jeg ikke bekvemme mig til at se paa en Statue, som har gjort saadanne Ulykker. Stakkels Jean Coll!«

»Saaret af Venus, min Herre,« sagde Hr. Peyrehorade og lo, saa det klukkede, »saaret af Venus, den Slyngel beklager sig.

Veneris nec præmia noris.

Hvem er ikke bleven saaret af Venus?«

Hr. Alphonse, som forstod Fransk bedre end Latin, kneb Øjet sammen med en fiffig Mine og saa paa mig, som om han vilde spørge: Og De Pariser, forstaar De?

Vi rejste os fra Bordet. Allerede for en Time siden havde jeg hørt op med at spise. Jeg var

træt, og det vilde ikke lykkes mig at skjule den hyppige Gaben, som overfaldt mig. Fru de Peyrehorade var den første, som mærkede det og ytrede, at det var paa Tide at komme til Ro. Saa begyndte det med ny Undskyldninger over det daarlige Leje, som ventede mig. Jeg vilde ikke faa det som i Paris. I Provinsen har man det saa ubekvemt. Jeg maatte bære over med Roussillon. Jeg kunde længe nok forsikre, at efter en Tur i Bjærgene vilde selv et Knippe Halm være en fortræffelig Seng, man blev ved med at bede mig om at være skaansom mod de stakkels Landboere, naar de ikke vare i Stand til at yde mig en saadan Behandling, som de ønskede. Endelig begav jeg mig da til det Værelse, som var bestemt for mig, ledsaget af Hr. de Peyrehorade. Trappen, hvis øverste Trin vare af Træ, udmundede i Midten af en Korridor, paa begge Sider af hvilken der laa flere Værelser.

»Til højre,« sagde min Vært til mig, »ligger det Værelse, som jeg har bestemt for den tilkommende Fru de Peyrehorade. Deres Værelse er i den modsatte Ende af Korridoren. De indser nok,« tilføjede han med en Mine, som han prøvede paa at gjøre saa fin som mulig, »De indser nok, at man maa lade de nygifte have det for sig selv. De er i den ene Ende af Huset, det unge Par i den anden.«

Vi traadte ind i et velmøbleret Værelse, hvor den første Gjenstand, som mit Øje stødte paa, var en Seng, syv Fod i Længden, sex i Breden, og

saa høj, at man maatte have en Skammel for at kravle op i den. Efter at min Vært havde angivet mig, hvor Klokkestrængen befandt sig, selv forsikret sig om, at Sukkerskaalen var fyldt, og Eau de Cologne-Flasken forsvarlig stillet paa Servantebordet, og efter endnu flere Gange at have spurgt mig, om jeg ikke manglede noget, ønskede han mig god Nat og lod mig være alene.

Vinduerne vare lukkede. Førend jeg gik i Seng, aabnede jeg et af dem for at indaande den friske, efter et langvarigt Aftensmaaltid saa velgjørende Natteluft. Lige over for laa Canigou; og skjønt det til enhver Tid frembød et beundringsværdigt Skue, forekom det mig denne Aften at være det skjønneste Bjærg i hele Verden, som det laa der, belyst af Maanens straalende Skin. Jeg stod nogle Minutter fordybet i Betragtning af dets vidunderlige Omrids og vilde til at lukke Vinduet, da jeg ved at sænke Blikket fik Øje paa Statuen, som stod paa et Fodstykke en Snes Favne fra Huset. Den var opstillet i Hjørnet af et levende Hegn, der skilte en lille Have fra en stor, udmærket jævn Firkant, som jeg senere fik at vide, Byens Boldplads. Grunden havde tilhørt Hr. de Peyrehorade, som havde afstaaet den til Kommunen paa hans Søns indtrængende Anmodninger.

I den Afstand, hvori jeg befandt mig, var det vanskeligt for mig at skjelne Statuens Stilling. Jeg kunde kun slutte mig til dens Højde, som forekom mig at være omtrent sex Fod. I dette Øjeblik kom to Fyre

af Byens Gadeungdom gaaende forbi ovre paa Boldpladsen, tæt op mod Hækken, fløjtende den smukke Rousillonske Melodi: *Montagnes régalades.* De standsede for at se paa Statuen. Den ene af dem tiltalte den endogsaa med høj Stemme. Han talte Katalonisk. Men jeg havde været længe nok i Roussillon til at kunne forstaa omtrent alt, hvad han sagde.

»Der staar du, din Taske! (Det kataloniske Ord var langt drøjere.) Der staar du nu. Det er dig, som har knækket Benet paa Jean Coll. Naar jeg bare havde dig her, jeg skulde knække din Hals.«

»Jo vist! hvormed?« sagde den anden. »Hun er af Kobber og saa haard, at Etienne, som prøvede paa at ridse hende med sin Fil, fik den knækket midt over. Det er Kobber fra Hedningernes Tid, det er haardere, end jeg véd ikke hvad.«

»Havde jeg bare min Mejsel (han lod til at være Smeddelærling), jeg skulde snart faa hendes store hvide Øjne til at springe ud af Hovedet paa hende som Mandler af deres Skaller. Der er Sølv for mere end hundrede Sous.«

De gjorde nogle Skridt videre.

»Jeg vil dog sige god Nat til Afgudsbilledet,« sagde den største af Læredrengene og standsede pludselig.

Han bukkede sig og tog rimeligvis en Sten. Jeg saa ham strække Armen ud, gjøre et Kast, og

strax efter lød Slaget klangfuldt tilbage fra Broncen. I samme Øjeblik tog Drengen med Haanden op til sit Hoved og udstødte et Skrig af Smerte.

»Hun har kastet den tilbage paa mig,« raabte han.

Og mine to Gavtyve tog Benene paa Nakken det bedste, de kunde. Det var aabenbart, at Stenen var sprunget tilbage fra Metallet og havde straffet Slubberten for den Fornærmelse, han havde tilføjet Gudinden.

Jeg lukkede Vinduet og lo hjærtelig af det passerede.

»Atter en Vandal revset af Venus! Naar blot alle de, som ødelagde vore gamle Mindesmærker, paa samme Maade kunde faa deres Hoveder knubsede.« Med dette fromme Ønske faldt jeg i Søvn.

Det var højlys Dag, da jeg vaagnede. Ved min Seng stod paa den ene Side Hr. de Peyrehorade i Slaabrok; paa den anden en Tjener, som hans Kone havde sendt op, med en Kop Chokolade i Haanden.

»Op med Dem Pariser. Jo, der kjender jeg mine Syvsovere fra Hovedstaden igjen,« sagde min Vært, mens jeg i en Hast fik mig paaklædt. »Klokken er otte og endnu i Sengen! Jeg har været oppe siden Klokken sex. Det er tredje Gang, jeg er her oppe; jeg har listet mig hen til Deres Dør paa Taaspidserne: Ingen, ikke det mindste Tegn til Liv. Det maa ikke bekomme Dem vel at sove saa meget i Deres Alder. Og min Venus, som De

endnu ikke har set. Kom, drik nu hurtig denne Kop Chokolade fra Barcelona. . . . Rigtig Kontrabande. . . . Saadan Chokolade har man ikke i Paris. De maa have noget at styrke Dem paa, er De først kommen hen til min Venus, kan man ikke faa Dem bort igjen.«

I fem Minutter var jeg færdig, det vil sige, halvt barberet, min Frakke halvt knappet og skoldet af Chokoladen, som jeg slugte-koghed. Jeg gik ned i Haven og stod foran en beundringsværdig Statue.

Det var visselig en Venus og af en vidunderlig Skjønhed. Den øverste Del af Legemet var nøgent, saaledes som de gamle sædvanligvis fremstillede de store Guddomme; den højre Haand var løftet i Højde med Brystet og drejet med Haandfladen indad. Tommelen og de to første Fingre udstrakte, de to andre let bøjede; den anden Haand, omtrent ved Hoften, samlede Drapperiet, hvori den nederste Del af Legemet var indhyllet. Statuens Stilling mindede om den Morra-Spiller, som man, uden at jeg ret véd hvorfor, har givet Navnet Germanicus. Maaske havde man villet fremstille Gudinden i Færd med den samme Syssel.

Det være nu, som det vil, saa var det umuligt at se noget mere fuldendt end Legemet paa denne Venus; intet kunde være blødere og mere vellystigt end de Linjer, som dannede dets Omrids; intet saa fint og ædelt som Kastet i Drapperiet. Jeg havde belavet mig paa et Arbejde fra den senere Kejsertid.

Jeg saa et Mesterværk fra Billedhuggerkunstens bedste Dage. Det, som fremfor alt slog mig, var den sjældne Sandhed i Formerne; man skulde have troet, at de vare modellerede efter Naturen, hvis Naturen kunde frembringe en Model af en saadan Fuldkommenhed.

Haaret, der var strøget op fra Panden, syntes fordum at have været forgyldt. Hovedet var lille, som paa næsten alle de græske Statuer, og let bøjet forover. For Ansigtets Vedkommende vilde det aldrig lykkes mig at gjengive dets forunderlige Karaktér. Typen havde intet til fælles med nogen som helst anden antik Statues, jeg er i Stand til at mindes. Det var aldeles ikke denne rolige og strænge Skjønhed som hos de græske Billedhuggere, der systematisk bibragte alle Træk en majestætisk Ubevægelighed. Her lagde jeg tvært imod med Forbavselse Mærke til den udprægede Bestræbelse hos Kunstneren for at gjengive et Udtryk af en til Ondskab grænsende Skadefrohed. Alle Trækkene vare let sammentrukne: Øjnene en Ubetydelighed skjæve, Mundvigerne optrukne, Næseborene ganske lidt udspilede. Foragt, Haan, Grumhed stod at læse i dette Ansigt, som ikke desto mindre var ubegribeligt skjønt. Sandelig, jo længere man betragtede denne forunderlige Statue, jo mere betoges man af den pinlige Fornemmelse, at en saa forbavsende Skjønhed kunde forenes med en saa fuldstændig Mangel paa al Følelse.

»Hvis Modellen for Resten har existeret,« sagde jeg til Hr. de Peyrehorade, »og jeg tvivler paa, at Himlen nogen Sinde har kunnet skabe en saadan Kvinde, hvor jeg saa beklager hendes Elskere! Hun har maattet finde sin Fornøjelse i at faa dem til at dø af Fortvivlelse. Der er i Udtrykket noget vildt, og alligevel har jeg aldrig set noget saa smukt.«

„C'est Vénus tout entière à sa proie attachée!“ [1]) udraabte Hr. de Peyrehorade, glad ved min Begejstring.

Det før omtalte Udtryk af djævelsk Ironi blev maaske forøget ved Modsætningen mellem de med Sølv indlagte Øjnes skinnende Glans og den næsten sorte spanskgrønne Farve, hvormed Tiden havde overtrukket hele Statuen. Disse glimrende Øjne frembragte en Illusion, som kom Livet og Virkeligheden nær. Jeg kom til at tænke paa, hvad min Fører havde sagt, at hun bragte dem, der saa paa hende, til at slaa Øjnene ned. Det var næsten saa, og jeg kunde ikke bekæmpe en Følelse af Harme over mig selv ved at føle mig en Smule ilde til Pas foran denne Broncefigur.

»Nu, da De har beundret alle Enkeltheder, min kjære Broder i Videnskaben,« sagde min Vært, »lad os nu, om De behager, aabne en videnskabelig Konferens. Hvad siger De om denne Indskrift, som De endnu ikke har lagt Mærke til?«

[1]) Det er Venus fortabt i Nydelsen af sit Bytte!
O. A.

Han pegede paa Statuens Fodstykke, og der læste jeg Ordene:

CAVE AMANTEM

»Quid dicis, doctissime?« [1]) spurgte han og gned sig i Hænderne. »Nu skal vi se, om vore Meninger mødes om Betydningen af dette cave amantem!«

»Ja,« svarede jeg, »der kan være to Betydninger. Man kan oversætte: »Vogt dig for den, som elsker dig, hav Mistro til dine Elskere.« Men saaledes forklaret véd jeg ikke om cave amantem vilde være godt Latin. Naar jeg tænker paa Damens dæmoniske Udtryk, skulde jeg snarere tro, at Kunstneren har villet vare Betragteren mod denne frygtelige Skjønhed. Jeg vilde derfor oversætte: »Vogt dig, hvis hun elsker dig.«

»Hm!« sagde Hr. de Peyrehorade, »ja, det er en fortræffelig Tydning, men, hvis De tillader, foretrækker jeg den første Oversættelse, som jeg nærmere skal begrunde. De kjender Venus' Elsker.«

»Af dem havde hun flere.«

»Ja, men den første, det var Vulkan. Har man ikke villet sige: Trods al din Skjønhed og din haanlige Mine, skal du have en Smed, en stakkels Krøbling til Elsker. En dyb Lære min Herre for alle Koketter.«

Jeg kunde ikke lade være at smile, i den Grad forekom Forklaringen mig haartrukken.

»Det er et slemt Sprog det latinske med sin

[1]) Hvad siger min lærde Kollega?

O. A.

sammentrængte Form,« bemærkede jeg for at undgaa ligefrem at modsige min Oldgransker og gik nogle Skridt længere bort for bedre at kunne betragte Statuen.

»Et Øjeblik, Kollega,« sagde Hr. de Peyrehorade og tog mig ved Armen, »De har ikke set alt. Der er endnu en anden Indskrift. Stig op paa Fodstykket og se paa den højre Arm.« Og medens han talte, hjalp han mig med at komme op.

Jeg holdt mig uden Omstændigheder fast ved Halsen paa Venus, med hvem jeg begyndte at sætte mig paa en fortrolig Fod. Jeg saa hende endogsaa et Øjeblik op under Næsen og fandt hende nær ved endnu mere ondskabsfuld og endnu mere smuk. Derpaa bemærkede jeg, at der paa Armen var indgraveret nogle Skrifttegn, som det forekom mig, antik Kursiv. Ved ivrig Brug af Brillerne stavede jeg mig til efterstaaende, samtidig med at Hr. de Peyrehorade gjentog hvert Ord, efterhaanden som jeg fik det fremsagt, i det han tillige med Stemme og Miner gav sin Billigelse til Kjende. Der stod

VENERI TURBUL . . .
EUTYCHES MYRO
IMPERIO FECIT

Efter Ordet TURBUL i den første Linje forekom det mig, at nogle Bogstaver vare udslettede; men TURBUL var fuldstændig læseligt.

»Og det vil sige?...« spurgte min Vært straalende og med et listigt Smil, thi han formodede nok, at jeg ikke saa let vilde kunne klare dette TURBUL.

»Der er et Ord, som jeg endnu ikke kan forstaa,« sagde jeg til ham; »det øvrige er let nok. Eutyches Myron har gjort dette Offer til Venus paa hendes Bud.«

»Fortræffelig. Men TURBUL, hvad gjør De med det. Hvad betyder dette TURBUL?«

»TURBUL sætter mig i stor Forlegenhed. Jeg søger forgjæves efter et af Venus' bekjendte Tilnavne, som kunde hjælpe mig. Lad os se, hvad siger De til TURBULENTA? Venus, som forvirrer, som bringer Sindet i Oprør. . . . De vil lægge Mærke til, at jeg bestandig er optaget af hendes ondskabsfulde Udtryk. TURBULENTA, det er slet ikke noget ilde Tilnavn for Venus,« tilføjede jeg beskedent og lidt usikkert, thi selv var jeg just heller ikke saa over Maade tilfreds med min Fortolkning.

«Venus, som bringer Ufred! Venus Skjændegjæsten! Ah! Tror De da, at min Venus er en Venus fra Skjænkestuen? Paa ingen Maade, min Herre; det er en Venus af det bedste Selskab. Nej, jeg skal forklare Dem dette TURBUL . . . Paa Betingelse af, at De lover mig ikke at offentliggjøre min Opdagelse, førend min Afhandling er trykt. Ser De, jeg gjør mig lidt til af dette Fund. . . . Det er ikke mer end rimeligt, at I overlade os stakkels Djævle fra Provinserne at plukke et enkelt Lavrbær. De er saa rige, De Herrer Videnskabsmænd fra Paris!«

Fra det øverste af Soklen, hvor jeg endnu stadig

befandt mig, lovede jeg ham højtidelig, at jeg aldrig vilde begaa den Uværdighed at frastjæle ham hans Opdagelse.

«TURBUL . . ., min Herre,« sagde han, i det han nærmede sig til mig og sænkede Stemmen af Frygt for, at nogen anden end jeg skulde høre ham, »læs TURBULNERÆ.«

»Jeg forstaar ikke mere derfor.«

»Hør nu godt efter. En Mil her fra ved Foden af Bjærget, ligger der en Landsby, som hedder Boulternère. Det er en Forvanskning af det latinske Ord TURBULNERA. Intet er mere almindeligt end slige Fordrejelser. Boulternère har været en romersk By. Jeg har altid haft en Anelse om det, men noget Bevis har jeg aldrig kunnet faa derfor. Der staar Beviset. Denne Venus har været den stedlige Guddom for Byen Boulternère; og dette Ord Boulternère, hvis antike Herkomst jeg nylig har paavist, godtgjør en endnu langt mere besynderlig Ting, nemlig at Boulternère, førend det blev en romersk By, har været en fønikisk By!«

Han holdt et Øjeblik inde for at trække Vejret og nyde min Overraskelse. Det lykkedes mig at bekæmpe en stor Lyst hos mig til at le.

»I Virkeligheden,« fortsatte han, »er TURBULNERA ren Fønikisk, TUR, man skal udtale TOUR... TOUR og SOUR, samme Ord, ikke sandt? SOUR er det fønikiske Navn paa Tyrus; jeg behøver ikke at minde Dem om, hvad dette Navn betyder. BUL

det er Baal; Bål, Bel, Bul, lette Overgange i Udtalen. Hvad NERA angaar, er jeg lidt i Forlegenhed. Jeg skulde være tilbøjelig til, i Mangel af et fønikisk Ord, at tro, at det kommer af det græske νηρός, fugtig, sumpig. Ordet vilde da være af dobbelt sproglig Oprindelse. For Berettigelsen af νηρός skal jeg i Boulternère vise Dem, hvorledes Bjærgstrømmene dèr danne stillestaaende Sumpe. Paa den anden Side kunde Endelsen NERA være tilføjet langt senere til Ære for Nera Pivesuvia, Tetricus' Hustru, som kan have vist Byen Turbul en eller anden Velgjerning. Men i Betragtning af Sumpene foretrækker jeg Udledelsen af νηρός.«

Han tog en Pris Tobak med en veltilfreds Mine.

»Men lad os forlade Fønikierne og komme tilbage til Indskriften. Jeg oversætter altsaa: Myron indvier til Venus fra Boulternère, efter hendes Bud, denne Statue, hans Arbejde.«

Jeg tog mig vel i Agt for at kritisere hans Etymologi, men ogsaa jeg vilde paa min Side give Bevis paa Skarpsindighed, og jeg sagde til ham: »Stop lidt min Herre. Myron har indviet et eller andet, men jeg ser aldeles ikke, at det skulde være denne Statue.«

«Hvorledes!« raabte han, »var Myron ikke en berømt græsk Billedhugger? Talentet har vedligeholdt sig i Slægten: det er en af hans Efterkommere, som maa have gjort denne Statue. Intet kan være sikrere.«

»Men,« gav jeg til Svar, »jeg ser paa Armen et lille Hul. Jeg mener nu, at det har tjent til at fastgjøre en eller anden Gjenstand, for Exempel et Armbaand, som denne Myron har givet Venus som Offergave. Myron var en ulykkelig Elsker. Venus har været fortørnet paa ham: han har formildet hende ved at skjænke hende et Armbaand af Guld. Læg Mærke til, at *fecit* ofte anvendes i Betydningen *consecravit*. Det er Ord, som have samme Betydning. Jeg skulde vise Dem mere end et Exempel herpaa, dersom jeg havde Gruter eller Orelli ved Haanden. Det er naturligt, at en forelsket i Drømme ser Venus, at han indbilder sig, at hun byder ham at skjænke hendes Billedstøtte et Guldarmbaand. Myron ofrede hende et Armbaand. . . . Siden har Barbarerne eller snarere en eller anden fræk Tyv . . .«

»Ah! Ja, man ser rigtig nok, at De har skrevet Romaner!« udbrød min Vært og udstrakte Haanden for at hjælpe mig ned. »Nej, min Herre, det er et Værk af Myrons Skole. Se blot paa Arbejdet, og De vil indrømme det.«

Da jeg har gjort mig det til Lov aldrig til det yderste at modsige Oldgranskerne af Profession, bøjede jeg Hovedet som en overvunden og sagde: »Det er et beundringsværdigt Stykke.«

»For en Ulykke,« raabte Hr. de Peyrehorade, »igjen et Træk af Vandalisme! Der er kastet en Sten paa min Statue!«

Han havde opdaget et lyst Mærke lidt oven over Brystet paa Venus. Jeg opdagede et lignende Spor paa den højre Haands Fingre, der, som jeg maatte antage, vare blevne strejfede ved Kastet af Stenen, eller en Stump af denne havde maaske snarere ved Sammenstødet løsnet sig og var sprunget tilbage mod Haanden. Jeg fortalte min Vært den Fornærmelse, som jeg havde været Vidne til, og den øjeblikkelige Straf, som var fulgt paa. Han lo hjærtelig derover, og i det han sammenlignede Læredrengen med Diomedes, ønskede han, at han maatte komme til, ligesom den græske Helt, at se alle sine Fæller forvandlede til hvide Fugle.

Frokostklokken afbrød denne klassiske Underholdning, og ligesom Aftenen i Forvejen, blev jeg nødt til at spise for fire. Saa kom Hr. de Peyrehorades Bønder, og medens han var optaget af deres Anliggender, tog hans Søn mig med sig, for at jeg skulde se en Kaleche, som han havde kjøbt i Toulouse til sin forlovede, og som det forstaar sig, at jeg beundrede. Derpaa maatte jeg med ham til Stalden, hvor han opholdt mig en halv Time med at rose sine Heste, fortælle mig deres Afstamning og berette om de Præmier, som de havde taget ved Departementets Væddeløb. Sluttelig gik han over til at tale om sin Brud i Anledning af en graa Hoppe, som han havde bestemt for hende.

»Vi skal se hende i Dag,« sagde han. »Jeg véd ikke, om De vil finde hende smuk. De er saa

kræsne i Paris; men alle, baade her og i Perpignan, finder hende fortryllende. Det bedste er, at hun er meget rig. Hendes Tante fra Prades har efterladt hende sin Formue. De kan tro, jeg vil blive meget lykkelig.«

Det stødte mig i høj Grad at se en ung Mand mere optaget af sin Bruds Medgift end af hendes smukke Øjne.

»De forstaar Dem paa ædle Stene,« fortsatte Hr. Alphonse, »hvad mener De om dem her. Det er den Ring, som jeg skal give hende i Morgen.«

Medens han talte, tog han fra det yderste Led paa den lille Finger en svær med Diamanter besat Ring, dannet af to i hinanden slyngede Hænder, et Sindbillede, som jeg fandt uendelig poetisk. Arbejdet var gammeldags, men jeg kunde se, at man havde eftergaaet det for at indfatte Diamanterne. Paa Ringens indvendige Side stod med gotisk Skrift Ordene: *Sempr' ab ti*, det vil sige, bestandig med dig.

»Det er en smuk Ring,« sagde jeg til ham, »men disse indfattede Diamanter har berøvet den en Smule af dens Karakter.«

»Aa! den er adskillig smukkere saaledes,« svarede han med et Smil. »Der er dèr for tolv hundrede Franks Diamanter. Det er min Moder, som har givet mig den. Det var et Familiestykke, meget gammelt . . . fra Riddertiden. Den har gjort Tjeneste hos min Bedstemoder, som igjen havde den fra sin. Gud maa vide, naar den er gjort.«

»Det almindelige i Paris,« sagde jeg til ham, »er at give en ganske simpel Ring, sædvanligvis sammensat af to forskjellige Metaller, som Guld og Platina. Den Ring dèr, De har paa den anden Finger, vilde være meget passende. Denne, med sine Diamanter og sine Hænder i ophøjet Arbejde, er saa svær, at man ikke kan bære den under Handsken.«

»Aa! min Kone kan gjøre, som hun vil. Jeg tror, at hun i alle Tilfælde vil være meget tilfreds med at faa den. Tolv hundrede Franks paa Fingeren, det er behageligt. Den lille Ring dèr,« tilføjede han og saa med en veltilfreds Mine paa den ganske glatte Ring, som han bar, »den har jeg faaet af en Dame i Paris i Karnevalstiden. Aa! hvor jeg slog mig løs, da jeg for to Aar siden var i Paris. Der morer man sig! . . . og han sukkede længselsfuldt.

Vi skulde den Dag spise til Middag paa Puygarrig hos Brudens Forældre; vi steg til Vogns og begave os til Herresædet, der laa omtrent halvanden Mils Vej fra Ille. Jeg blev præsenteret og modtaget som en Ven af Familien. Jeg vil ikke opholde mig ved Middagen og den Konversation, der paafulgte, og hvori jeg kun tog liden Del. Hr. Alphonse, som havde Plads ved Siden af sin forlovede, havde hvert Øjeblik noget at hviske hende i Øret. Hvad hende angik, hævede hun næppe Øjnene, og hver Gang hendes tilkommende talte

til hende, rødmede hun beskedent, men svarede ham uden Forlegenhed.

Frøken de Puygarrig var atten Aar; hendes fine og smidige Figur stod i stærk Modsætning til de knoklede Former hos hendes firskaarne forlovede. Hun var ikke alene smuk, men forførerisk. Jeg maatte beundre den fuldendte Naturlighed i alle hendes Svar; og Udtrykket i hendes Ansigt, som for Resten var godt, var ikke frit for et Anstrøg af Listighed, der mindede mig mod min Vilje om min Værts Venusbillede. Ved for mig selv at anstille denne Sammenligning, faldt det mig ind, om ikke den Forrang med Hensyn til Skjønhed, man ubetinget maatte tillægge Statuen, for en stor Del maatte tilskrives dens ejendommelige om Tigerindens Vildhed mindende Udtryk; thi det energiske, selv hvor det gjælder onde Lidenskaber, vækker altid hos os Forbavselse og en Slags ufrivillig Beundring.

»Hvilken Skade,« tænkte jeg, da vi forlod Puygarrig, »at et saa elskværdigt Væsen skal være rig, og at hendes Medgift fører hende i Armene paa en Mand, der er hende uværdig!«

Ved Hjemkomsten til Ille bemærkede jeg til Fru de Peyrehorade, med hvem det faldt mig lidt vanskelig at finde Stof til Samtale, og som jeg dog troede engang imellem at burde henvende Ordet til:

»De maa være meget stærke Aander i Roussillon! Hvorledes Frue kan De dog gaa hen og holde

Bryllup en Fredag! I Paris ere vi mere overtroiske; ingen vilde vove at gifte sig paa den Dag.«

»Ak Gud! tal ikke til mig om det,« svarede hun, »havde det staaet til mig, skulde det sikkert nok være bleven en anden Dag. Men Peyrehorade har villet det saaledes, og jeg har været nødt til at give efter. Det volder mig imidlertid Bekymring. Hvis der skete en Ulykke? Det maa naturligvis have en Grund, hvorfor skulde ellers alle Mennesker være bange for Fredagen?«

»Fredagen,« udbrød hendes Mand, »det er Venus' Dag! En udmærket Dag til et Bryllup! De ser, min kjære Kollega, jeg tænker kun paa min Venus! Paa Ære! Det er hendes Skyld, at jeg har valgt Fredagen. I Morgen, hvis De har Lyst, førend Brylluppet vil vi foranstalte en lille Ofring til hendes Ære; vi vil ofre to Skovduer, og naar jeg blot vidste, hvor jeg skulde faa Røgelse fra . . .«

»Skam dig dog Peyrehorade,« udbrød hans Kone i allerhøjeste Grad forarget. »At ofre Røgelse til et Afgudsbillede! Det vilde være en Vederstyggelighed! Hvad vilde man sige om os i Provinsen?«

»I det mindste,« sagde Hr. de Peyrehorade, »skal du give mig Lov til at give hende en Krans af Roser og Lilier om Hovedet:

Manibus date lilia plenis.[1])

Der ser De, min Herre, vor Forfatning er et tomt Ord. Vi har ikke Religionsfrihed!«

[1]) Bringer et overflødigt Offer af Lilier.

O. A.

Programmet for den næste Dag blev ordnet paa følgende Maade. Paa Slaget ti skulde alle være færdige og i Festdragt. Naar Morgenchokoladen var drukket, vilde man til Vogns begive sig til Puygarrig. Det borgerlige Ægteskab skulde derpaa foregaa i Byens Raadhus og den kirkelige Ceremoni i det til Herresædet hørende Kapel. Saa fulgte en Frokost. Efter Frokosten skulde Tiden indtil Klokken syv tilbringes, som man bedst kunde. Klokken syv skulde man vende tilbage til Ille, og de to forenede Familier derpaa hos Hr. de Peyrehorade indtage Aftensmaaltidet. Resten fulgte af sig selv. Da der ikke kunde blive nogen Dans, havde man besluttet at spise saa meget som muligt.

Fra Klokken otte havde jeg siddet foran Venus med Blyanten i Haanden for tyvende Gang begyndende forfra paa Statuens Hoved, uden at det vilde lykkes mig at træffe dens Udtryk. Hr. de Peyrehorade vimsede frem og tilbage omkring mig, gav mig Raad og gjentog fønikiske Ordudledninger; saa lagde han bengalske Roser paa Fodstykket af Statuen og henvendte i en tragi-komisk Tone Bønner til den til Gunst for det unge Par, som skulde leve under hans Tag. Hen imod Klokken ni gik han ind for at tænke paa sin Paaklædning, og paa samme Tid viste Hr. Alphonse sig, stramt sluttet i en ny Klædning, med hvide Handsker, lakerede Sko, udgraverede Knapper og en Rose i Knaphullet.

»De tegner min Kones Portræt?« sagde han, i det han bøjede sig over min Tegning. »Ja, hun er ogsaa smuk.«

I dette Øjeblik begyndte der paa Boldpladsen, som jeg har omtalt, et Parti, der strax tiltrak sig Hr. Alphonse's Opmærksomhed. Ogsaa jeg, udmattet og mistvivlende om at kunne træffe dette dæmoniske Ansigt, hørte op med min Tegning for at se paa Spillerne. Der var iblandt dem nogle spanske Mulæseldrivere, som vare ankomne Aftenen i Forvejen. Det var Folk fra Aragonien og Navarra, næsten alle forbavsende behændige. Illenserne bleve ogsaa, skjønt opmuntrede ved Hr. Alphonse's Nærværelse og Raad, fuldstændig slaaede af de ny Modstandere. De Tilskuere, som havde hjemme i Ille, vare bestyrtede. Hr. Alphonse saa paa sit Ur. Klokken var endnu kun halv ti. Hans Moder var endnu ikke færdig med sin Paaklædning. Han betænkte sig ikke længere: han trak Frakken af, forlangte en Trøje og udfordrede Spanierne. Jeg saa ham gjøre dette med et Smil, og det overraskede mig lidt.

»Man maa hævde sit Lands Ære,« sagde han.

I dette Øjeblik fandt jeg ham virkelig smuk. Han var revet med. Hans Toilette, som for nylig havde optaget ham saa meget, havde nu intet at sige. For nogle Minutter siden havde han været bange for at dreje Hovedet af Frygt for at bringe sit Halstørklæde i Uorden. Nu ofrede han ikke en Tanke paa sit friserede Haar eller paa sit sirlige

Kalvekryds. Og hans forlovede? . . . Min Tro, hvis det havde været nødvendigt, saa tror jeg, at han kunde have udsat Brylluppet. Jeg saa ham i en Fart tage et Par Gamachesko paa, smøge Ærmerne op og med sikker Mine sætte sig i Spidsen for det overvundne Parti ligesom Cæsar, da han samlede sine Soldater ved Dyrrachium. Jeg sprang over Hækken og valgte mig en bekvem Plads i Skyggen af et stort løvrigt Træ, hvor fra jeg havde et godt Overblik over de to Lejre.

Imod den almindelige Forventning fejlede Hr. Alphonse den første Bold; rigtig nok kom den strygende langs hen ad Jorden og udslynget med en forbavsende Kraft af en Aragonier, som lod til at være Anfører for Spanierne.

Det var en Mand paa en fyrretyve Aar, tør og muskelstærk, sex Fod høj, hvis olivenfarvede Hud næsten havde et lige saa mørkt Anstrøg som Broncen paa Venus.

Hr. Alphonse kastede rasende sit Boldtræ til Jorden. »Det er denne fordømte Ring,« raabte han, »som klemmer mig om Fingeren, og bringer mig til at fejle en sikker Bold!«

Han tog, ikke uden Besvær, sin Diamantring af; jeg nærmede mig for at tage imod den, men han kom mig i Forkjøbet, løb hen til Venus, satte Ringen paa Billedstøttens Ringfinger og indtog igjen sin Plads i Spidsen for Illenserne.

Han var bleg, men rolig og besluttet. Fra dette

Øjeblik gjorde han ikke en eneste Fejl, og Spanierne bleve fuldstændig slaaede. Det var smukt at se Tilskuernes Begejstring: nogle udbrød i en Uendelighed af Glædesraab og kastede deres Huer i Vejret, andre trykkede ham i Haanden og kaldte ham en Hæder for sit Land. Hvis han havde slaaet et Indfald tilbage, tvivler jeg om, at han kunde have modtaget stærkere og oprigtigere Taknemlighedsytringer. De overvundnes Ærgrelse forøgede yderligere Glansen ved hans Sejer.

»Vi maa gjøre det om igjen en anden Gang, min gode Ven,« sagde han i en overlegen Tone til Aragonieren, »men jeg kommer til at give Dem forud.«

Jeg kunde have ønsket, at Hr. Alphonse havde været noget mere beskeden, og jeg var næsten pinlig berørt ved hans Modstanders Ydmygelse.

Den spanske Kæmpe følte dybt den tilføjede Fornærmelse. Jeg saa ham blive bleg under den solbrændte Hud. Han saa med et mørkt Blik paa sit Boldtræ, bed Læberne sammen og mumlede ganske sagte: *Me lo pagaràs.*[1])

Hr. de Peyrehorades Stemme forstyrrede hans Søns Triumf; min Vært, som var bleven meget forbavset over ikke at træffe ham i Færd med at give Ordre til at gjøre den ny Kaleche i Stand til Rejsen, blev det i endnu højere Grad ved at se ham badet i Sved og med

[1]) Det skal du komme til at betale.

O. A.

Boldtræet i Haanden. Hr. Alphonse skyndte sig op i Huset, fik Hænder og Ansigt vaskede, de ny Klæder og de lakerede Sko paa, og fem Minutter efter vare vi i fuld Fart paa Vejen af Sted til Puygarrig. Alle Byens Boldspillere og en stor Del af Tilskuerne fulgte os under Glædesraab. Det var næppe nok, at de kraftige Heste, som kjørte os, kunde holde deres Forspring for de ufortrødne Kataloniere.

Vi kom til Puygarrig, og Toget skulde til at begive sig til Raadhuset, da Hr. Alphonse slog sig for Panden og ganske sagte hviskede til mig:

»Hvilken Bommert! Jeg har glemt Ringen! Den sidder paa Fingeren af Venus, gid Fanden havde hende! Sig det i det mindste ikke til min Moder. Maaske mærker hun ikke noget.»

«De kan jo sende et Bud efter den,« sagde jeg til ham.

»Nej, min Tjener er bleven tilbage i Ille. Dem her stoler jeg ikke rigtig paa. Diamanter for tolv hundrede Franks! der er mere end én, som det kunde friste. Hvad vilde man desuden her mene om min Tankeløshed. De vilde ret gjøre sig lystige over mig, kalde mig Billedstøttens Mand. . . . Naar den blot ikke bliver stjaalen. Heldigvis indjager Afgudsbilledet Skræk i de Slyngler. De vover ikke at komme det nær paa Armslængde. Aa! det gjør ingen Ting; jeg har en anden Ring.«

Begge Ceremonier, saa vel den borgerlige som den kirkelige, fandt Sted med tilbørlig Pragt; og Frøken de Puygarrig modtog Parisersypigens Ring uden at ane, at hendes forlovede ofrede hende et Kjærlighedspant. Derpaa satte man sig til Bords, hvor der blev spist, drukket, ja endog sunget, og altsammen medtog en forsvarlig Tid. Jeg havde ondt paa Brudens Vegne af den plumpe Lystighed, som kom til Udbrud omkring hende; hun forstod imidlertid at tage sig i det med større Fatning, end jeg havde tænkt mig, og hendes Forlegenhed var hverken kejtet eller affekteret.

Modet indfinder sig maaske, naar Forholdenes Vanskelighed gjør det nødig.

Da vi med Himlens Bistand blev færdige med Frokosten, var Klokken fire; Herrerne fik sig derpaa en Spadseretur i Parken, der var udmærket smuk, eller morede sig med at se paa Bønderpigerne i Puygarrig, som pyntede i deres Søndagsklæder dansede paa Plænen foran Herresædet. Paa denne Maade tilbragte vi et Par Timer. Damerne vare ivrig beskjæftigede med Bruden, som lod dem beundre hendes Kurv. Derpaa skiftede hun Toilette, og jeg lagde Mærke til, at hun bedækkede sit smukke Haar med en Hue og en Hat med Fjer, thi Kvinderne haste, saa snart det er dem muligt, med at anlægge den Pynt, som Skik og Brug formener dem at bruge, saa længe de endnu ere Jomfruer.

Klokken var næsten otte, da man lavede sig til

at tage hjem til Ille. Forinden forefaldt imidlertid en højtidelig Scene. Frøken de Puygarrigs Tante, som havde været hende i Moders Sted, en meget gammel og meget gudfrygtig Dame, vilde ikke tage med til Ille. Ved Bortrejsen holdt hun en rørende Formaningstale til sin Niece om hendes ægteskabelige Pligter, som foranledigede en Strøm af Taarer og en Uendelighed af Omfavnelser. Hr. de Peyrehorade sammenlignede denne Skilsmisse med Sabinerindernes Rov. Vi tog omsider af Sted, og under Vejs bestræbte vi os alle for at adsprede den unge Kone og faa hende til at le; men uden at det lykkedes os.

I Ille ventede Aftensmaaltidet paa os, og hvilket Aftensmaaltid! Hvis Dagens plumpe Lystighed havde stødt mig, hvor meget mere da ikke de Tvetydigheder og den Skjemt, som de nygifte nu bleve Gjenstand for. Brudgommen, som var forsvunden et Øjeblik, førend man gik til Bords, var bleg og uhyggelig alvorlig. Han tømte det ene Glas efter det andet, fuldt af gammel Collioure, en Vin, der næsten er lige saa stærk som Brændevin. Jeg sad ved Siden af ham og troede mig forpligtet til at advare ham:

»Tag Dem i Agt, man siger, at Vinen . . .«

Jeg husker ikke, hvilken Dumhed jeg sagde til ham for at følge Trop med de andre Gjæster.

Han stødte til mig med Knæet og hviskede ganske sagte:

»Naar vi rejser os fra Bordet . . ., jeg maa tale to Ord med Dem.«

Hans højtidelige Tone overraskede mig. Jeg saa mere opmærksomt paa ham og lagde Mærke til en forunderlig Forstyrrelse i hans Ansigtstræk.

»Befinder De Dem ikke vel?« spurgte jeg ham.

»Jo.«

Og han gav sig paa ny til at drikke.

Midt under Støjen og Bifaldsraabene fremviste et Barn paa elleve Aar, som havde ladet sig glide ned under Bordet, for Selskabet et smukt hvidt og rødt Baand, som det havde listet sig til at løsne fra Brudens Ankel. Man kalder det hendes Strømpebaand. Det blev strax skaaret i Stykker og uddelt mellem de unge Mænd, som prydede deres Knaphuller med dem, følgende en gammel Skik, der endnu holder sig ved lige hos enkelte patriarkalske Familier. Bruden var, medens dette gik for sig, bleven rød indtil det hvide i Øjnene... Men hendes Forvirring naaede Højdepunktet, da Hr. de Peyrehorade, efter at have bedet om Tavshed, henvendte et Par kataloniske Vers til hende, et Impromptu sagde han. Indholdet var, saa vidt jeg kunde forstaa, følgende:

»Hvad er det dog, mine Venner? Lader den Vin, som jeg har drukket, mig se dobbelt? Der er ikke en Venus her, men to. . . .«

Brudgommen drejede pludselig Hovedet om med et forvildet Udtryk, som bragte alle de tilstedeværende til at le.

»Ja,« fortsatte Hr. de Peyrehorade, »der er to Venus'er under mit Tag. Den ene har jeg fundet under Jorden som en Trøffel; den anden er nedstegen fra Himlen og kommer for at uddele sit Bælte til os.«

Han burde have sagt hendes Strømpebaand.

»Min Søn, vælg den, som du foretrækker, den romerske eller den kataloniske Venus. Slynglen tager den sidste og vælger den bedre Del. Den romerske er sort, den kataloniske er hvid. Den romerske er kold, den kataloniske sætter alt, som nærmer sig hende i Flamme.«

Denne Taktløshed fremkaldte et saadant Hurra, saa stormende Bifaldsraab og saa rungende Lattersalver, at jeg troede Loftet vilde falde ned over Hovedet paa os. Omkring Bordet var der kun tre alvorlige Ansigter, de to nygiftes og mit eget. Jeg havde en stærk Hovedpine, og desuden, jeg véd ikke hvorfor, et Bryllup stemmer mig altid sørgmodig. Tilmed var der ved dette her noget, som jeg ikke rigtig kunde lide.

Da Fuldmægtigen hos Mairen havde faaet sunget den sidste Sang, og jeg maa tilstaa, at den var meget letfærdig, begav Selskabet sig til Salonen for at nyde Afskeden med Bruden, som snart skulde føres til sit Soveværelse, thi det var nær ved Midnat.

Hr. Alphonse trak mig hen i en Vinduesfordybning og sagde til mig med bortvendt Ansigt:

»De vil gjøre Dem lystig over mig . . . Men jeg

véd ikke, hvad der gaar af mig . . . jeg er forhexet! Fanden skal tage mig!«

Det første, som faldt mig ind, var, at han ansaa sig for truet af en af den Slags Ulykker, hvorom Montaigne og Madame de Sévigné tale:

»Det ganske Kjærlighedens Rige er opfyldt af sørgelige Tildragelser« o. s. fr.

Jeg bildte mig ind, at den Slags Tilfælde kun hændtes aandrige Folk, bemærkede jeg ved mig selv.

»De har drukket for meget Collioure, min kjære Hr. Alphonse,« sagde jeg til ham. »Jeg havde advaret Dem.«

«Maaske, ja. Men det er en langt frygteligere Ting.«

Han stammede Ordene frem. Jeg troede, at han var aldeles fuld.

»De véd nok min Ring,« vedblev han efter en Pavse.

»Ja vel, den er bleven stjaalet?«

»Nej.«

»I saa Fald, har De den?«

»Nej . . . jeg . . . jeg kan ikke faa den af Fingeren paa denne Djævel af en Venus.«

»Vel, De har ikke trukket stærkt nok.«

»Jo vist saa . . . Men Venus . . . hun har klemt Fingeren sammen.«

Han saa stift paa mig med en forvildet Mine og støttede sig til Vinduesposten for ikke at falde om.

»Hvilken Fabel!« sagde jeg til ham. »De har

trykket Ringen for langt ned. I Morgen kan De løsne den med en Tang. Men pas paa, at De ikke beskadiger Statuen.«

»Nej, siger jeg Dem. Fingeren paa Venus er bøjet, trukken til; hun har lukket sin Haand, forstaar De mig? . . . Det er min Kone, aabenbart, siden jeg har givet hende min Ring . . . Hun vil ikke mere give den tilbage.«

Jeg blev et Øjeblik greben af en pludselig Gysen. Saa udstødte han et dybt Suk, som omgav mig med en Strøm af Vindunst, og enhver Sindsbevægelse forsvandt hos mig.

Det jammerlige Menneske, tænkte jeg, er aldeles drukken.

»De er Oldgransker,« vedblev Brudgommen med klynkende Stemme, »De forstaar Dem paa disse Statuer . . . der er maaske et eller andet Middel, en Trolddomskunst, som jeg ikke kjender noget til... Hvis De vilde gaa der ned?«

»Gjærne,« svarede jeg, »kom og følg med.«

»Nej, jeg vilde hellere have, at De gik der ned alene.«

Jeg gik.

Mens vi spiste, var der indtraadt Forandring i Vejret, og Regnen begyndte at falde i Strømme. Jeg vilde hente en Paraply, da en Betragtning standsede mig. Jeg vilde være en god Nar, tænkte jeg, naar jeg gik hen og tog det, som en fuld Mand har sagt til mig, for gode Varer. Desuden, maaske

har han kun villet spille mig et ondskabsfuldt Puds for at give disse brave Provinsfolk noget at le af; og det mindste, som jeg vil slippe med, er at blive gjennemblødt til Skindet og hente mig en ordentlig Forkjølelse.

Fra Husets Dør kastede jeg et Blik over til Statuen, som Regnen strømmede ned ad, og derpaa gik jeg op i mit Værelse uden at begive mig tilbage til Selskabet. Jeg gik til Sengs, men Søvnen var længe om at indfinde sig. Alle Dagens Begivenheder fremstillede sig igjen for mig. Jeg kom til at tænke paa denne unge Pige, saa smuk og saa uskyldig, overgivet til en raa Drukkenbold. Hvad et saadant Ægteskab dog er for en forargelig Ting, sagde jeg til mig selv. En Magistratsperson iører sig et trefarvet Skjærf, en Præst en Messehagel, og dermed er den vakreste Pige af Verden overgivet til Minotavrus! To Væsener, der ikke elske hinanden, hvad kunne de sige i et saadant Øjeblik, som to elskende vilde give deres Liv for. Kan en Kvinde nogen Sinde fatte Kjærlighed til en Mand, som hun blot én Gang har set raa? De første Indtryk udslettes ikke, og jeg er vis paa, at Hr. Alphonse vil gjøre sig velfortjent til at blive hadet....

Under min Monolog, som jeg har forkortet en Del, havde jeg hørt travl Bevægelse i Huset, Døre blive lukkede op og i, Vogne kjøre bort; derpaa forekom det mig at høre lette Trin af Kvinder, som gik hen imod den Side af Korridoren, der laa i

modsat Retning af mit Værelse. Det var rimeligvis Bruden, som blev ledsaget til sit Soveværelse. Derpaa var man atter gaaet ned ad Trappen. Døren til Fru de Peyrehorades Værelse var bleven lukket. Hvor den stakkels Pige, tænkte jeg, maa være forvirret og ilde til Mode. Jeg vendte mig melankolsk om i min Seng. En Ungkarl gjør en taabelig Figur i et Hus, hvor der bliver holdt et Bryllup.

Det havde været stille i nogen Tid, da der hørtes tunge Trin, som kom op ad Trappen. De øverste Trin af Træ knagede voldsomt.

»Den Klodrian!« udbrød jeg, »jeg vil vædde paa, at han falder ned ad Trappen.«

Alt blev roligt igjen. Jeg tog en Bog for at give mine Tankers Løb en anden Retning. Det var en Statistik over Departementet, prydet med en Afhandling af Hr. de Peyrehorade om Druide-Mindesmærkerne i Arrondissementet Prades. Jeg slumrede ind ved den tredje Side.

Jeg sov daarlig og vaagnede flere Gange. Klokken kunde omtrent være fem, og jeg havde ligget vaagen i mere end tyve Minutter, da Hanen galede. Dagen begyndte at bryde frem. I dette Øjeblik hørte jeg tydelig de samme tunge Trin, den samme Knagen i Trappen, som jeg havde hørt, førend jeg faldt i Søvn. Det forekom mig paafaldende. Gabende forsøgte jeg at gjætte, hvorfor Hr. Alphonse stod saa tidlig op. Jeg kunde ikke falde paa nogen rimelig Grund. Jeg vilde atter lukke

Øjnene, da min Opmærksomhed paa ny blev vakt ved en stærk Trampen af Fødder, snart blandet med Ringen med Klokkestrænge og Larm af Døre, som bleve lukkede op med Brag, derpaa hørte jeg forvirrede Skrig.

Den Drukkenbold maa være kommen til at sætte Ild paa Huset et eller andet Sted! tænkte jeg og sprang ud af Sengen.

Jeg kom hurtig i Klæderne og gik ud i Korridoren. Fra den modsatte Side hørtes Skrig og Klager, og et fortvivlet Raab lød højere end alle de øvrige: »Min Søn! min Søn!« Det var aabenbart, at der var hændet Hr. Alphonse en Ulykke. Jeg ilede hen til Bryllupskamret: det var fuldt af Folk. Det første Syn, som mødte mit Øje, var den unge Mand, halvt afklædt, liggende tværs over Sengen, hvis Træværk var gaaet i Stykker. Han var gusten, uden Bevægelse. Hans Moder græd og jamrede ved Siden af ham. Hr. de Peyrehorade var i Bevægelse, gned hans Tindinger med Eau de Cologne og holdt lugtende Sager under Næsen. Ak! hans Søn havde allerede længe været død. Paa en Kanapé i den modsatte Side af Værelset laa Bruden, betagen af heftige Krampetrækninger. Hun udstødte uartikulerede Skrig, og to haandfaste Tjenestepiger havde deres Nød med at styre hende.

»Min Gud!« raabte jeg, »hvad er der dog hændet?«

Jeg gik hen til Sengen og søgte at rejse den

ulykkelige unge Mands Legeme; han var allerede stiv og kold. Tænderne vare sammenpressede, og over hans blaaligsorte Ansigt var der et Udtryk af den forfærdeligste Hjærteangst. Det var tydeligt nok, at han havde lidt en voldsom Død, og at Dødskampen havde været frygtelig. Imidlertid fandtes der intet Spor af Blod paa hans Klæder. Jeg aabnede hans Skjorte og saa paa hans Bryst en stor brun og blaa Plet, som fortsatte sig langs Ribbenene om paa Ryggen. Man kunde have troet, at han var bleven knuget til Døde i en Ring af Jærn. Jeg kom med Foden til at træde paa noget haardt, som laa paa Tæppet; jeg bukkede mig og saa Diamantringen.

Jeg førte Hr. de Peyrehorade og hans Hustru til deres Værelse og lod den unge Kone bære ind til dem. »De har endnu en Datter,« sagde jeg til dem, »som De skylder Deres Omsorg.« Derpaa lod jeg dem alene.

Det forekom mig utvivlsomt, at Hr. Alphonse havde været Offer for et Snigmord, hvis Ophavsmænd havde fundet Lejlighed til at snige sig ind i Brudekamret. De blaa Pletter paa Brystet og deres kredsdannede Form satte mig imidlertid i ikke ringe Forlegenhed, thi en Stok eller Stang af Jærn havde ikke kunnet frembringe dem. Paa en Gang kom det mig i Tanker, at jeg havde hørt fortælle, at i Valencia benyttede Banditterne sig af lange Læderpunge, fyldte med fint Sand, naar de vare

lejede til at myrde et Menneske. Mine Tanker faldt strax paa den aragoniske Mulæseldriver og paa hans Trusel; alligevel kunde jeg ikke overtale mig til at tro, at han skulde have taget en saa forfærdelig Hævn for et ubetydeligt Drilleri.

Jeg gik omkring i Huset og søgte alle Vegne efter Spor af et Indbrud, uden at finde det ringeste saadant. Jeg gik ned i Haven for at se, om Morderne havde kunnet skaffe sig Adgang fra denne Side; men jeg fandt intet som helst sikkert Tegn. Regnen fra Aftenen i Gaar havde desuden gjennemblødt Jorden i den Grad, at den ikke havde kunnet bevare noget tydeligt Mærke. Jeg lagde imidlertid Mærke til nogle Fodspor, dybt nedtrykte i Jorden; de gik i to modsatte Retninger, men paa den samme Linje, de gik ud fra Krogen af den Hæk, som stødte op til Boldpladsen, og endte ved Husets Dør. Det kunde være Mærkerne af Hr. Alphonse's Fødder, den Gang han var gaaet hen for at hente sin Ring paa Statuens Finger. Paa den anden Side var Hækken paa dette Sted mindre tæt end ellers, og Morderne kunde derfor være brudte igjennem her. Under min Gang frem og tilbage foran Statuen standsede jeg et Øjeblik for at betragte den. Denne Gang, tilstaar jeg, kunde jeg ikke uden Rædsel se paa dette Ansigt, med dets Udtryk af ondskabsfuld Haan; og med Hovedet fuldt af de skrækkelige Tildragelser, som jeg nylig havde været Vidne til, syntes den mig en Under-

verdenens Dæmon, der frydede sig over den Ulykke, som var dragen over dette Hus.

Jeg gik tilbage til mit Værelse og blev der indtil Middag. Derpaa gik jeg ned for at høre, hvorledes min Vært og hans Hustru havde det. De vare en Smule mere fattede. Frøken de Puygarrig, eller rettere Hr. Alphonse's Enke, havde gjenvundet sin Bevidsthed. Hun havde endogsaa haft en Samtale med Overdommeren i Perpignan, som paa en Forretningsrejse opholdt sig i Ille, og denne Øvrighedsperson havde modtaget hendes Forklaring. Han udbad sig min. Jeg fortalte ham, hvad jeg vidste, og skjulte ikke min Mistanke mod den aragoniske Muldriver. Han lod ham øjeblikkelig sætte fast.

»Har De faaet noget at vide af Hr. Alphonse's Enke?« spurgte jeg Overdommeren, da min Vidneforklaring var nedskrevet og undertegnet.

»Det stakkels unge Væsen har mistet sin Forstand,« svarede han mig med et sørgmodigt Smil, »hun er afsindig, aldeles afsindig. Nu skal De høre, hvad hun beretter:

»Hun havde, siger hun, været i Seng i nogle Minutter, Omhænget var trukket for, da Døren til Værelset blev lukket op, og nogen traadte ind. Fru Alphonse befandt sig i dette Øjeblik længst tilbage i Sengen med Ansigtet vendt ind imod Væggen. Hun gjorde ikke en Bevægelse, overbevist om, at det var hendes Mand. Et Øjeblik efter knagede Sengen, som om den blev betynget med en uhyre Vægt. Hun var

i stor Skræk, men vovede ikke at vende Hovedet om. Fem Minutter, ti Minutter maaske... hun var ude af Stand til at angive Tiden, forløb paa denne Maade. Hun kom derpaa til at gjøre en uvilkaarlig Bevægelse, eller maaske var det den Person, som befandt sig i Sengen, og fornam Berørelsen af en Gjenstand, kold som Is, det er hendes eget Udtryk. Hun trykkede sig tættere ind mod Væggen og skjælvede over hele Legemet. Kort efter blev Døren for anden Gang lukket op, og en traadte ind, som sagde: God Aften, min lille Kone. Strax derpaa blev Omhænget trukket til Side. Hun hørte et kvalt Skrig. Personen, som befandt sig i Sengen ved Siden af hende, rejste sig over Ende og lod til at strække sine Arme ud. Da drejede hun Hovedet om . . . og saa, siger hun, sin Mand liggende paa Knæ foran Sengen, med Hovedet i Linje med Hovedgjærdet, i Armene paa en Slags grønladen kæmpemæssig Skikkelse, som knugede ham af al Kraft. Hun siger og har gjentaget det tyve Gange for mig, stakkels Pige! . . . hun siger, at hun har gjenkjendt . . . kan De gjætte? Venus, Hr. de Peyrehorades Broncestatue. . . . Siden den er bleven funden, spiller den i Hovedet paa alle Omegnens Folk. Men jeg vender tilbage til den stakkels afsindiges Beretning. Ved det Syn mistede hun Bevidstheden og har rimeligvis nogle Øjeblikke efter mistet Forstanden. Hun formaar ikke paa nogen Maade at angive, hvor længe hendes Besvimelse

har varet. Da hun kom til sig selv igjen, saa hun Spøgelset, eller Statuen, som hun stadig siger, siddende ubevægelig, med Fødderne og den nederste Del af Legemet i Sengen, Brystet og Armene strakte fremad, og i dens Arme hendes Ægtefælle, uden Tegn til Liv. En Hane galede. Da forlod Statuen Sengen, lod Liget falde tilbage og gik bort. Fru Alphonse gav sig til at ringe af alle Kræfter, og Resten kjender De.«

Spanieren blev ført frem; han var rolig og forsvarede sig med stor Koldblodighed og Aandsnærværelse. For øvrigt fragik han ikke den Ytring, som jeg havde hørt; men han forklarede, at Meningen hermed kun havde været, at han nok den følgende Dag, naar han havde hvilet ud, skulde have vundet et Parti Bold fra sin Overvinder. Jeg kan huske, at han tilføjede:

»Naar en Aragonier er bleven fornærmet, venter han ikke med at hævne sig til den næste Dag. Dersom jeg havde troet, at Hr. Alphonse havde villet fornærme mig, saa havde jeg paa Stedet jaget min Kniv i Livet paa ham.«

Man sammenlignede hans Sko med Fodsporene i Haven. Skoene vare meget større.

Endelig forsikrede Værten, hos hvem Manden havde taget Ophold, at han havde tilbragt hele Natten med at passe og pleje et af Muldyrene, som var blevet sygt.

Desuden havde denne Aragonier et godt Rygte

paa sig og var vel kjendt i Provinsen, som han hvert Aar besøgte paa sin Handels Vegne. Man løslod ham derfor atter og gjorde ham Afbigt for hans Fængsling.

Jeg har glemt at anføre den Tjeners Vidneforklaring, som sidst havde set Hr. Alphonse i levende Live. I det Øjeblik, da han stod i Begreb med at begive sig til sin Hustru, havde han kaldt paa Manden og med en urolig Mine spurgt, om han vidste, hvor jeg var henne. Tjeneren svarede, at han ikke havde set mig. Da havde Hr. Alphonse udstødt et Suk og staaet et Minut ganske tavs, derpaa udbrød han: »*Vel! saa har Djævelen ogsaa taget ham!*«

Jeg spurgte Manden, om Hr. Alphonse, da han talte med ham, havde haft sin Diamantring. Tjeneren betænkte sig lidt med Svaret; endelig erklærede han, at det troede han ikke, men at han for Resten ikke havde lagt Mærke hertil. »Dersom han havde haft den Ring,« tilføjede han berigtigende, »saa vilde jeg uden Tvivl have bemærket det, thi jeg stod i den Tro, at han havde givet den til den unge Frue.«

Under mine Spørgsmaal til denne Mand følte jeg ligesom en Smule af den overtroiske Rædsel, som Fru Alphonse's Forklaring havde bredt over hele Huset. Overdommeren saa smilende paa mig, og jeg vogtede vel paa at lade mig videre mærke med det.

Nogle Timer efter Hr. Alphonse's Begravelse lavede jeg mig til at forlade Ille. Hr. de Peyrehorades Vogn skulde kjøre mig til Perpignan. Uagtet sin medtagne Tilstand vilde den stakkels gamle Mand følge mig lige til Havens Udgang. Tavse gik vi igjennem den, i det han støttede sig paa min Arm og med Møje slæbte sig fremad. Da jeg skulde til at sige Farvel, kastede jeg et sidste Blik paa Venus. Jeg indsaa godt, at min Vært, skjønt han ingenlunde delte den Rædsel og det Had, som Statuen indgød en Del af hans Familie, maatte ønske at skille sig ved en Gjenstand, som bestandig mindede ham om en skrækkelig Ulykke. Min Hensigt var at opfordre ham til at give den Plads i et eller andet Museum. Jeg tøvede med at komme ind paa denne Sag, da Hr. de Peyrehorade mekanisk drejede Hovedet om til den Side, hvor hen han saa, jeg havde rettet mit Blik. Hans Øjne faldt paa Statuen, og han udbrød strax i Taarer. Jeg trykkede hans Haand og steg til Vogns uden at vove at fremføre et Ord.

Siden min Bortrejse har jeg aldrig erfaret, at der nogen Sinde er fremkommet noget nyt, som kunde bringe Lys over den hemmelighedsfulde Katastrofe.

Hr. de Peyrehorade døde nogle Maaneder efter sin Søn. I sit Testamente har han skjænket mig sine Manuskripter, som jeg maaske engang vil fremlægge for Publikum. Jeg har ikke mellem Papirerne

fundet den før omtalte Afhandling om Indskrifterne paa Statuen.

E. S. Min Ven P*** har nylig fra Perpignan skrevet til mig, at Statuen ikke mere existerer. Efter hendes Mands Død var det Fru de Peyrehorade's første Omsorg at faa den støbt om til en Klokke, og i denne ny Skikkelse gjør den Tjeneste i Kirken i Ille. Men, tilføjer P***, det synes, som om en ond Skjæbne forfølger dem, der eje dette Malm. Siden denne Klokke ringer i Ille, have Vinhaverne to Gange været hjemsøgte af Frosten.

CARMEN

1845

Πᾶσα γυνὴ χόλος ἐστὶν, ἔχει δ' ἀγαθὰς δύω ὥρας.
Τὴν μίαν ἐν θαλάμῳ, τὴν μίαν ἐν θανάτῳ.[1])

Palladas.

Jeg havde altid haft Geograferne mistænkt for ikke at vide rigtig Besked, naar de henlagde Slagmarken ved Munda til Egnen om Bastuli-Poeni, ikke langt fra det nuværende Monda og nogle Mile Nord for Marbella. Efter mine egne Forskninger, grundede dels paa Texten hos den anonyme Forfatter af *Bellum Hispaniense*, dels paa nogle Oplysninger, samlede i Hertugen af Ossuna's ypperlige Bibliothek, maatte jeg formode, at det mindeværdige Sted, hvor Cæsar for sidste Gang spillede kvit eller dobbelt med Republikkens Stridsmænd, burde søges i Omegnen af Montilla. Da jeg i 1830 ved Efteraarets Begyndelse opholdt mig i Andalusien, gjorde jeg en længere Udflugt for at komme paa det rene med et Par Ting, som endnu forekom mig tvivlsomme. En Afhandling, som det er min Hensigt om kort Tid at offentliggjøre, vil, som jeg

[1]) Kvinden er idel Ufred; hun har kun to smukke Øjeblikke, det ene, naar hun elsker, det andet, naar hun dør. O. A.

haaber, hos alle honnette Arkæologer fjærne enhver yderligere Uvished om denne Sag. Imens jeg afventer det Øjeblik, da mit Indlæg endeligen skal løse dette geografiske Problem, som har bragt det ganske lærde Evropa i Spænding, vil jeg fortælle en lille Historie; den foregriber i ingen Henseende det interessante Spørgsmaal om, hvor Munda har været beliggende.

I Cordoba havde jeg lejet en Fører og to Heste og var derpaa dragen af Sted med Cæsars Kommentarer og nogle Skjorter som hele min Bagage. Da jeg en Dag flakkede omkring paa den øvre højtliggende Del af Sletten ved Cachena og udmattet af Træthed, halvdød af Tørst og gjennemstegt af en glødende Sol af ganske Hjærte ønskede Cæsar og Pompeius' Sønner Pokker i Vold, opdagede jeg noget borte fra den Sti, som jeg fulgte, en lille Strækning, bevoxet med frodigt Græs og gjennemskaaret af Rør og Siv. Det var mig Tegn paa, at der maatte være et Kildespring i Nærheden. Da jeg kom nærmere, saa jeg i Virkeligheden ogsaa, at den tilsyneladende Græsplet var et Mosedrag, hvori en Bæk tabte sig, der, som det lod til, kom fra en snæver Kløft mellem to høje fremspringende Klipper af Sierra de Cabra. Jeg sluttede videre, at naar jeg søgte op mod Bækkens Udspring, vilde jeg finde friskere Vand, færre Igler og Frøer og maaske en Smule Skygge mellem Klipperne. Ved Indgangen til Kløften vrinskede min Hest og en

anden Hest, som jeg ikke kunde se, svarede den strax. Jeg var næppe kommen en hundrede Skridt videre frem, førend Kløften paa engang udvidede sig og for mit Blik frembød en naturlig kredsformet Plet, fuldkommen skærmet for Solen ved de høje Bjærgsider, som omgav den paa alle Kanter. Det var umuligt at træffe paa et Sted, som lovede den rejsende en behageligere Hvile. Ved Foden af de lodrette Klipper snoede Kilden sig rislende frem og optoges i et lille Bassin, hvis Bund bestod af snehvidt Sand. Fem til sex smukke løvrige Ege voxede, i Læ for Vinden og forfriskede af Vandet, ved Kildens Bred og overskyggede den med deres tætte Kroner, og endelig tilbød et fint, saftigt Grønsvær rundt om Bassinet et bedre Leje, end man vilde have kunnet finde i noget Værtshus i ti Miles Omkreds.

Æren for at have opdaget den smukke Plet tilkom ikke mig. En Mand havde allerede søgt Hvile dèr og havde uden Tvivl sovet i det Øjeblik, jeg var trængt derind. Vækket ved Hestenes Vrinsken havde han rejst sig og var gaaet hen til sin Hest, som havde benyttet Lejligheden, mens dens Herre sov, til at tage sig et godt Maaltid af Græsset der omkring. Det var en ung Fyr, af Middelhøjde, men kraftig bygget og med et mørkt og stolt Blik. Hans Hudfarve kunde have været smuk, men var ved Solens Paavirkning bleven mørkere end Haaret. Med den ene Haand havde han grebet Tøjlen paa sin Hest, i den anden holdt han en

Espingol[1]) af Kobber. Jeg maa tilstaa, at Espingolen og dens Ejermands vilde Udseende strax overraskede mig en Smule, men jeg troede ikke længere paa Røvere, efter at jeg saa ofte havde hørt tale om dem og aldrig havde mødt dem. Desuden havde jeg set saa mange skikkelige Landmænd væbne sig til Tænderne, naar de paa Torvedagene skulde til Byen, at Synet af et Skydevaaben ikke kunde berettige mig til at drage den ubekjendtes Hæderlighed i Tvivl. — Og desuden, tænkte jeg, hvad skulde han gjøre med mine Skjorter og *Elzevirs Kommentarer*. Jeg hilste derfor Manden med Espingolen med et fortroligt Nik og spurgte ham smilende, om jeg havde forstyrret hans Søvn. Uden at svare maalte han mig med et Blik fra Hoved til Fod og gav sig derpaa, som det lod, tilfreds med Resultatet af sin Undersøgelse, med samme Opmærksomhed til at betragte min Fører, som kom hen imod os. Jeg saa, at denne blev bleg og standsede, synlig i høj Grad forskrækket. Et uheldigt Møde! tænkte jeg. Men Klogskaben bød mig strax ikke at vise noget Tegn paa Bekymring. Jeg steg af Hesten og sagde til min Fører, at han skulde tage Bidslerne af: derpaa lagde jeg mig paa Knæ ved Bredden af Kilden, dyppede Hovedet og Hænderne i Vandet og tog mig endelig, liggende paa Maven, som Gideons tapre Stridsmænd, en ordentlig Slurk.

---

[1]) Kort Bøsse til at skyde flere Kugler efter hinanden.

Imidlertid iagttog jeg min Fører og den ubekjendte. Den første kom øjensynlig med stor Ulyst nærmere; den anden lod ikke til at have noget ondt i Sinde mod os, thi han havde atter overladt sin Hest til Friheden, og hans Bøsse, som først havde været rettet lige imod os, var nu sænket mod Jorden.

Jeg troede det rigtigt ikke at synes stødt over den Mangel paa Hensynsfuldhed, som var bleven vist min Person, strakte mig derfor paa Græsset og spurgte paa en ligefrem og utvungen Maade Manden med Espingolen, om han ikke havde et Fyrstaal hos sig. Samtidig tog jeg mit Cigarfoderal frem. Den ubekjendte gav sig, stadig uden at svare, til at søge i sin Lomme, fik fat paa sit Fyrtøj og skyndte sig med at slaa Ild. Han blev aabenbart mere omgængelig; thi han satte sig lige overfor mig, bestandig dog uden at slippe sit Vaaben. Da jeg havde faaet Cigaren tændt, ledte jeg den bedste af de tiloversblevne ud og spurgte, om han røg.

»Ja, Señor,« svarede han. Det var de første Ord, som han lod høre fra sig, og jeg lagde Mærke til, at han ikke udtalte s'et paa den andalusiske Maade, hvoraf jeg uddrog den Slutning, at han ligesom jeg maatte være en rejsende, skjønt sikkert nok ingen Arkæolog.

»Saa vil De se, at denne her ikke er saa ilde,« sagde jeg, i det jeg bød ham en ægte Regalia fra Habana.

Han svarede ved en let Bøjning med Hovedet, tændte sin Cigar ved min, takkede med et andet Nik og gav sig derpaa til at røge med øjensynligt Velbehag.

»Ah!« udbrød han, i det han langsomt pustede den første Røgsky ud gjennem Mund og Næsebor, »hvor det er længe siden jeg har smagt Tobak!«

I Spanien medfører det at give og modtage en Cigar et gjæstevenligt Forhold mellem Parterne, ligesom i Orienten at dele Brød og Salt med hinanden. Min Mand viste sig mere meddelsom, end jeg havde ventet. For øvrigt lod han til at være daarlig nok kjendt med Egnen, skjønt han fortalte, at han hørte hjemme i Distriktet Montilla. Han kjendte ikke Navnet paa den smukke Lavning, hvori vi befandt os; han vidste ikke Navnet paa nogen eneste af de omkringliggende Landsbyer; og da jeg sluttelig spurgte ham, om han ikke i Omegnen havde set gamle Murlevninger, store i bestemte Former brændte Teglsten eller Rester af Mindesmærker i Sten, tilstod han, at han aldrig havde lagt Mærke til saadanne Ting. Til Gjengjæld forstod han sig fortræffelig paa Heste. Han havde adskilligt at udsætte paa min, hvad der just ikke var saa vanskeligt og meddelte mig derefter sin egen Hests Stamtræ; den udledede sin Herkomst fra Cordobas berømte Stutterier. Det var et herligt Dyr og efter dets Herres Sigende saa udholdende, at det engang havde tilbagelagt tredive Mil i Galop eller skarpt Trav paa en Dag. Som

han bedst var i Gang med at tale herom, holdt den ubekjendte pludselig inde, ligesom overrumplet og fortrædelig over at have sagt for meget. — »Ser De, jeg skulde saa hurtig som muligt til Cordoba,« fortsatte han noget forlegent. »Jeg var nødt til for en Retssags Skyld at søge Domstolene der...« Medens han talte, saa han paa min Fører Antonio, som slog Øjnene ned.

Skyggen og Kilden fyldte mig med et saadant Velbehag, at jeg kom i Tanker om nogle Skiver ypperlig Skinke, som mine Venner i Montilla havde forsynet min Førers Vadsæk med. Jeg lod dem tage frem og indbød den fremmede til at tage Del i det improviserede Maaltid. Var det længe siden han havde røgt, forekom det mig sandsynligt, at han i det mindste i otte og fyrretyve Timer ikke havde smagt Mad. Han slugte den som en hungrig Ulv. Jeg fristedes til at betragte det som en Forsynets Tilskikkelse, at den stakkels Djævel havde mødt mig. Min Fører derimod spiste kun lidt, drak endnu mindre og talte aldeles ikke, omendskjønt han lige fra vor Udflugts Begyndelse havde vist Tilbøjelighed til en Snakkesalighed uden Lige. Vor Gjæsts Nærværelse lod til at genere ham, og en vis gjensidig Mistillid holdt dem paa Afstand fra hinanden, uden at jeg var i Stand til bestemt at opdage Aarsagen.

Allerede vare de sidste Stykker Brød og Skinke forsvundne; enhver af os havde røgt endnu en

Cigar; jeg havde beordret Føreren til at optømme vore Heste og lavede mig til at tage Afsked med min ny Ven, da han spurgte mig, hvor jeg tænkte at tilbringe Natten.

Førend jeg kunde lægge Mærke til et Tegn fra min Fører, havde jeg svaret ham, at jeg vilde lægge Vejen til Værtshuset del Cuervo.

»Et daarligt Kvarter for en Mand som Dem, Señor. . . . Jeg skal ogsaa der hen og, hvis De ikke har noget imod det, kan vi slaa Følge sammen.«

»Meget gjærne,« sagde jeg og steg til Hest. Min Fører, som holdt Stigbøjlen for mig, gjorde paa ny med Øjnene Tegn til mig. Jeg svarede med at trække paa Skuldrene for at tilkjendegive ham, at jeg følte mig fuldkommen tryg, og vi begave os paa Vejen.

Antonios hemmelighedsfulde Tegn, hans Uro, enkelte Ytringer, som vare undslupne den ubekjendte og især hans Ridt paa de tredive Mil og den lidet rimelige Forklaring, han havde givet om Anledningen hertil, havde allerede bragt mig paa en bestemt Formodning om min Rejsefælles Stilling. Jeg tvivlede ikke om, at jeg havde at gjøre med en Smugler, maaske med en Røver; hvad gjorde det til Sagen. Jeg kjendte nok til den spanske Folkekarakter for at være fuldkommen sikker paa, at jeg intet havde at frygte af en Mand, som havde spist og røgt sammen med mig. Hans Tilstedeværelse var tvært imod et sikkert Værn mod ethvert ubehageligt Møde.

For Resten havde jeg stor Lyst til at faa at vide, hvad egentlig en Røver var for en Person. Man træffer dem just ikke hver Dag, og der er en vis Tillokkelse ved at befinde sig Side om Side med et farligt Væsen, især naar man mærker, at han er fredelig og tam.

Jeg haabede paa efterhaanden at faa den ubekjendte til at skjænke mig sin Fortrolighed, og trods min Førers Blinken med Øjnene førte jeg Samtalen hen paa Landevejsrøverne. Det forstaar sig, jeg udtalte mig med stor Agtelse om dem. Der huserede den Gang i Andalusien en Røver med et stort Ry ved Navn José-Maria, hvis Bedrifter vare i alles Munde. — Om jeg skulde befinde mig ved Siden af José-Maria? tænkte jeg. . . . Jeg fortalte de Historier, som jeg kjendte om denne Helt, og som for Resten alle talte til hans Fordel, og udtalte højt min Beundring over hans Kjækhed og Ædelmod.

»José-Maria er en ganske almindelig Slyngel,« svårede den fremmede koldt.

»Lader han sig selv vederfares Ret, eller er det overdreven Beskedenhed hos ham?« spurgte jeg ved mig selv; thi ved at betragte min Ledsager var jeg kommen til det Resultat, at José-Marias Signalement, som jeg havde læst opslaaet paa Portene i mangen By i Andalusien, passede paa ham. — Ja, det er sikkert nok ham. . . . Lyst Haar, blaa Øjne, stor Mund, smukke Tænder, smaa Hænder; fint

Linned, Fløjelstrøie med Sølvknapper, hvide Lædergamacher, en rødbrun Hest . . . Kan der være Tvivl længere! Men lad os respektere hans Inkognito.

Vi ankom til Venta'en. Den var, som han havde beskrevet mig den; det vil sige en af de usleste, som jeg endnu var truffen paa. Et stort Rum gjorde Tjeneste som Køkken, Spiseværelse og Sovekammer. Paa en flad Sten brændte en Ild midt i Stuen, og Røgen trak ud gjennem en i Taget anbragt Aabning eller blev, rettere sagt, staaende som en Sky et Par Fod over Gulvet. Langs med Væggen laa der fem til sex gamle Muldyrsdækkener udbredte paa Jorden; det var Sengesteder for de rejsende. Tyve Skridt fra Huset eller rigtigere fra det eneste Rum, som jeg nylig har beskrevet, laa et Slags Skur, der skulde tjene til Stald. Paa dette fortryllende Opholdssted fandtes der, i det mindste i Øjeblikket, ingen andre menneskelige Væsener end en gammel Kone og en lille Pige paa en ti-tolv Aar, begge to med en af Røg tilsodet Hudfarve og klædte i forfærdelige Pjalter. — Se, det er alt, hvad der er tilbage af Befolkningen i det gamle Munda Boetica! tænkte jeg. O, Cæsar! O, Sixtus Pompeius! hvor I vilde blive forbavsede, dersom I kom tilbage til Jorden!

Ved Synet af min Ledsager undslap der den gamle et Udraab af Overraskelse. — »Ah, Señor Don José!« udbrød hun.

Don José rynkede sine Øjenbryn og løftede den ene Haand med en bydende Bevægelse, som strax bragte den gamle til at holde inde. Jeg vendte mig om mod min Fører og lod ham ved et umærkeligt Tegn forstaa, at han ikke havde nødig at give mig nogen yderligere Forklaring om den Mand, sammen med hvem jeg skulde tilbringe Natten. Aftensmaaltidet var bedre, end jeg havde ventet mig. Paa et lille Bord, en Fod højt, bleve vi beværtede med en gammel Hane tillavet i Frikassé med Ris og en Mængde Peber, derefter med Peber tilberedt i Olje og endelig med *gaspachio*, en Slags Salat af Peber. De tre paa denne Maade krydrede Retter nødte os til ofte at tage Tilflugt til en Sæk Montilla-Vin, som smagte os udmærket. Da mine Øjne, efter at vi havde spist, faldt paa en Mandolin, der hang paa Væggen (i Spanien er der alle Vegne Mandoliner), spurgte jeg den lille Pige, som opvartede os, om hun kunde spille paa den.

»Nej, svarede hun, men Don José kan saa udmærket!«

»De vil nok,« sagde jeg til ham, »synge noget for mig; jeg er en lidenskabelig Beundrer af eders nationale Melodier.«

»En vakker Herre som Dem, der giver mig saadanne ypperlige Cigarer, kan jeg ikke afslaa noget,« udbrød Don José oprømt; han lod sig række Mandolinen og begyndte at synge, i det han akkompagnerede sig selv. Hans Stemme var udannet, men

alligevel behagelig, Melodien melankolsk og bisar; hvad Indholdet angik, saa forstod jeg ikke et Ord.

»Dersom jeg ikke tager fejl, saa var det ikke nogen spansk Melodi, som De sang. Den minder om de *zorzicos*, som jeg har hørt i Provinserne[1]), og Ordene maa tilhøre det baskiske Sprog.«

»Ja,« svarede Don José med en mørk Mine. Han satte Mandolinen fra sig og gav sig med Armene over Kors til at stirre ind i den hendøende Ild med et besynderligt sørgmodigt Udtryk. Hans paa en Gang ædle og vilde Skikkelse, belyst af Lampen, som stod paa det lille Bord, mindede mig om Miltons Satan. Ligesom han tænkte maaske min Ledsager paa de Steder, han havde forladt, paa den Landflygtighed, han havde paadraget sig ved et Fejltrin. Jeg forsøgte paa atter at faa Samtalen i Gang, men han svarede mig ikke, fordybet, som han var, i sine tungsindige Tanker. Den gamle Kone var allerede gaaet til Ro i en Krog af Værelset bag et hullet Tæppe, som var udspændt paa en Snor. Den lille Pige havde fulgt hende til dette for det smukke Kjøn forbeholdte Tilflugtssted. Min Fører rejste sig op og bad mig om at følge ham til Stalden, men ved disse Ord sprang Don José op ligesom af Søvne og spurgte ham barsk, hvor han vilde hen.

---

[1]) Provinserne Alava, Biscaya, Guipuzcoa og en Del af Navarra have deres særlige Privilegier, de saakaldte fueros. Sproget i disse Egne er det baskiske.

»Til Stalden,« svarede Føreren.

»Hvorfor vel det? Hestene har, hvad de behøver. Sov her, Herren har ikke noget imod det.«

»Jeg er bange for, at Herrens Hest er syg; jeg vilde gjærne have, at Herren skulde se den: maaske kunde han vide, hvad der i saa Fald var at gjøre.«

Det var aabenbart, at Antonio vilde tale med mig under fire Øjne; men jeg skjøttede ikke om at give Don José Anledning til Mistanke og efter det Forhold, der nu en Gang bestod imellem os, forekom det mig, at det klogeste, jeg kunde gjøre, var at vise ham ubetinget Tillid. Jeg svarede derfor Antonio, at jeg ikke forstod mig det mindste paa Heste, og at jeg trængte til at sove. Don José gik med ham ud i Stalden og kom snart efter alene tilbage. Han sagde til mig, at Hesten ikke fejlede noget, men at min Fører ansaa den for et saa kostbart Dyr, at han havde givet sig til at gnide den med sin Trøje for at bringe den i Sved og havde til Hensigt at tilbringe Natten med denne behagelige Beskæftigelse. Imidlertid havde jeg strakt mig paa Muldækkenerne, omhyggelig indsvøbt i min Kappe for ikke at komme i Berøring med dem. Efter at have bedet om Undskyldning, fordi han tog sig den Frihed at sove sammen med mig, lagde José sig til Hvile foran Døren. I Forvejen sørgede han for at komme nyt Fængkrudt paa sin Bøsse, sôm han derpaa omhyggelig lagde under Vadsækken, der tjente ham til Hovedpude. Fem Minutter, efter at

vi havde ønsket hinanden god Nat, laa vi begge to i dyb Søvn.

Jeg havde troet, at jeg var træt nok til at kunne sove paa et saadant Leje; men efter en Times Tids Forløb blev jeg vækket af min første Søvn ved en højst ubehagelig Kløe. Saa snart jeg var kommen paa det rene med Aarsagen, rejste jeg mig op, overbevist om, at jeg stod mig bedre ved at tilbringe Resten af Natten under aaben Himmel end under dette ugjæstmilde Tag. Paa Taaspidserne listede jeg mig hen til Døren, skrævede over Don José, der sov den retfærdiges Søvn og skilte mig saa vel ved det, at jeg kom uden for Huset uden at vække ham. Ved Siden af Døren stod en bred Træbænk. Paa den strakte jeg mig og indrettede mig, saa godt jeg kunde, for Resten af Natten. Jeg var for anden Gang lige ved at lukke Øjnene, da det forekom mig, at jeg saa Skyggen af en Mand og Skyggen af en Hest skride forbi mig, begge to saa lydløst som muligt. Jeg rejste mig over Ende og troede at gjenkjende Antonio. Overrasket ved at se ham uden for Stalden paa denne Tid, stod jeg op og gik hen imod ham. Han havde allerede set mig og var standset.

»Hvor er han?« spurgte Antonio hviskende.

»I Venta'en; han sover; Utøjet lader ikke til at genere ham. Hvorfor har du trukket Hesten ud?«

Jeg bemærkede nu, at Antonio omhyggelig havde omvundet Dyrets Ben med Resterne af et gammelt

Dækken for ikke at gjøre Støj, naar han trak det ud fra Stalden.

»For Guds Skyld, tal sagtere!« hviskede Antonio. »De véd ikke, hvem det Menneske er. Det er José Navarro, den mest berygtede Bandit i Andalusien. Hele Dagen igjennem har jeg gjort Tegn til Dem. Men De har ikke villet forstaa mig.«

»Bandit eller ikke, hvad kommer det mig ved?« svarede jeg; »han har ikke bestjaalet os, og jeg tør vædde paa, at han heller ikke har det i Sinde.«

»Kan gjærne være; men der er to hundrede Dukater at tjene for den, som udleverer ham. Jeg véd, at der halvanden Mil her fra ligger en Deling Lansenerer, og før Daggry skal jeg være her igjen med nogle haandfaste Karle. Jeg vilde have taget hans Hest, men den er saa ondskabsfuld, at ingen uden Navarro kan komme den nær.«

»For Pokker!« udbrød jeg. Hvad ondt har den stakkels Fyr gjort dig, siden du vil angive ham. Og desuden, er du vis paa, at han er den Røver, som du siger.«

»Aldeles sikker; da han før gik med mig ud i Stalden, sagde han til mig:« »Du ser mig ud til at kjende mig; hvis du fortæller den gode Herre der inde, hvem jeg er, skyder jeg dig en Kugle gjennem Hjærneskallen.« »Bliv her, Señor, bliv hos ham; De har intet at frygte. Saa længe han véd, at De er her, fatter han ikke Mistanke.«

Under Samtalen vare vi allerede komne saa langt

bort fra Venta'en, at Hestens Hovslag ikke kunde høres. I et Øjeblik havde Antonio frigjort den for de Pjalter, hvormed han havde omvundet dens Fødder; han gjorde sig i Stand til at sidde op. Jeg forsøgte baade Bønner og Trusler for at holde ham tilbage.

»Jeg er en fattig Djævel, Herre,« sagde han; »to hundrede Dukater kan man ikke lade gaa fra sig, tilmed naar man kan befri Landet fra saadan en Gavtyv. Men vær forsigtig, vaagner Navarro, griber han til Bøssen, og vær saa paa Deres Post! Jeg er allerede gaaet for vidt til at vende om; De faar nu hjælpe Dem, som De kan.«

Slynglen sad i Sadlen; han satte Sporene i Hestens Sider, og snart havde jeg i Mørket tabt ham af Syne.

Jeg var meget opbragt paa min Fører og ingenlunde uden Bekymring. Efter et Øjebliks Betænkning bestemte jeg mig og gik tilbage til Venta'en. Don José sov endnu, i det han uden Tvivl benyttede sig af Lejligheden til at tage Oprejsning for flere farefulde Dages Anstrængelser og Vaagen. Jeg maatte ruske stærkt i ham for at vække ham. Aldrig skal jeg glemme hans vilde Blik og den Bevægelse, som han gjorde for at gribe sit Vaaben, som jeg af Forsigtighedshensyn, havde anbragt i nogen Afstand fra hans Leje.«

»Señor,« sagde jeg, »undskyld, at jeg har vækket Dem, men jeg har et taabeligt Spørgsmaal at gjøre

Dem: vilde De være meget fornøjet ved at se et halvt Dusin Lansenerer aflægge os et Besøg?«

Han sprang op og spurgte med en Stemme, som dirrede af Raseri:

»Hvem har sagt Dem det?«

»Det er jo ligegyldigt, hvorfra jeg har min Efterretning, naar den blot er paalidelig.«

»Deres Fører har forraadt mig, men han skal faa det betalt! Hvor er han?«

»Det véd jeg ikke. . . . I Stalden tænker jeg . . . men der er en, som har fortalt mig . . .«

»Hvem? . . . Det kan ikke være den gamle . . .«

»En, som jeg ikke kjender. . . . Uden Omsvøb, har De, ja eller nej, Grunde til ikke at afvente Soldaternes Komme. Hvis det er Tilfældet, saa spild ikke Tiden; hvis ikke, saa god Nat igjen og tag det ikke ilde op, at jeg har forstyrret Deres Søvn.«

»Ah! Deres Fører! Deres Fører! Jeg havde strax Mistanke til ham . . . men . . . han kan være sikker nok! . . . Farvel Señor. Gud lønne Dem for den Tjeneste, som De har vist mig. Jeg er ikke fuldt saa slet, som De maaske antager . . . tro mig; der er endnu noget i mig, som fortjener en hæderlig Mands Medlidenhed. . . . Farvel Señor. . . . Der er kun et, som gjør mig ondt, at jeg ikke er i Stand til at gjengjælde Deres Godhed.«

»Lov mig til Tak for den Tjeneste, jeg har vist Dem, Don José, ikke at bære Mistanke til nogen

og ikke at tænke paa Hævn. Bi lidt, her er Cigarer paa Vejen; Lykke paa Rejsen!« Og jeg rakte ham min Haand.

Han trykkede den uden at svare, tog sin Espingol og Vadsækken, og efter at han havde sagt et Par Ord til den gamle i et Sprog, som jeg ikke forstod, ilede han ud til Stalden. Nogle Øjeblikke efter hørte jeg ham galopere af Sted ud paa Sletten.

Jeg lagde mig igjen til Hvile paa min Bænk, men jeg kunde ikke falde i Søvn. Jeg gjorde mig selv det Spørgsmaal, om jeg ogsaa havde haft Ret til at frelse en Tyv, maaske en Morder fra Galgen, og det alene fordi jeg havde spist Skinke og Ris *à la valencienne* med ham. Havde jeg ikke forraadt min Fører, som havde handlet efter Lovens Bud; havde jeg ikke udsat ham for en Forbryders Hævn? Men Gjæstevenskabets Pligter! . . . En barbarisk Fordom, maatte jeg indvende; nu maa jeg bære Ansvaret for alle de Forbrydelser, som Banditten for Fremtiden begaar. Og dog, er det Fordom, dette Samvittighedens Instinkt, som modstaar alle Fornuftgrunde? Maaske var det umuligt, at jeg i den vanskelige Stilling, hvori jeg havde befundet mig, kunde være sluppen uden Selvbebrejdelser af nogen som helst Art. Jeg vaklede endnu frem og tilbage i største Uvished om det moralsk forsvarlige i min Handling, da jeg saa et halvt Dusin Ryttere vise sig tillige med Antonio, som klogelig holdt sig bagerst. Jeg gik dem i Møde og meddelte dem,

at Banditten for mere end to Timer siden havde taget Flugten. Paa Korporalens Spørgsmaal svarede den gamle, at hun kjendte Navarro, men at hun, alene som hun levede, aldrig turde have vovet sit Liv ved at angive ham. Hun tilføjede, at han altid, naar han tog ind hos hende, havde for Skik at bryde op midt om Natten. Hvad mig angik, maatte jeg foretage en Vandring paa et Par Mils Vej, fremvise mit Pas og hos en *Alcalde* sætte mit Navn under en Forklaring, hvorefter jeg igjen fik Tilladelse til at fortsætte mine arkæologiske Forskninger. Antonio bar Nag til mig. Han anede, at det var mig, der havde forhindret ham i at tjene de to hundrede Dukater. Vi skiltes dog ad som gode Venner i Cordoba; ved Afskeden gav jeg ham saa rigelig en Betaling, som mine Finansers Tilstand tillod mig.

. . . . . .

II.

Jeg opholdt mig nogle Dage i Cordoba. Jeg var bleven gjort opmærksom paa, at der i Dominikanernes Bibliothek skulde befinde sig et Manuskript, som vilde kunne yde mig interessante Oplysninger om det gamle Munda. Af de gode Fædre blev jeg modtagen med megen Forekommenhed, og jeg tilbragte Dagen i deres Kloster, Aftenen med Spadsereture i Byen. Ved Solnedgang samles en stor Mængde af Cordobas Lediggjængere paa Kajen langs den højre Bred af Guadalquivir. Der indaander man Uddunstningerne fra et Garveri, som indtil vore Dage har bevaret Egnens gamle Ry for Tilberedning af Læder, og til Gjengjæld nyder man et Skue, som har sin ejendommelige Tiltrækning. Nogle Minutter førend der ringes til *Angelus*, samler der sig en stor Skare Kvinder ved Flodens Bred, neden for Kajen, som ligger temmelig højt. Ingen Mand vilde driste sig til at trænge ind i deres Flok. Saa snart der bliver ringet Angelus, anses det for at være Nat. Ved Klokkens sidste Slag klæde alle

disse Kvinder sig af og kaste sig i Floden. Nu bliver der en Skrigen og Latter, en infernalsk Tummel. Oppe fra Kajen betragte Mændene de badende Kvinder, anstrænge Øjnene og se kun meget lidt. De lyse og ubestemte Former, som aftegne sig mod Flodens mørkere blaa Vande, sætte imidlertid de poetiske Aander i Bevægelse, og med en Smule Fantasi er det ikke vanskeligt at forestille sig Diana og hendes Nymfer i Badet, uden Fare for at komme til at dele Aktæons Skjæbne. Man har fortalt mig, at nogle Labaner en skjøn Dag skød sammen for at bestikke Ringeren ved Kathedralen og faa ham til at ringe til Angelus et godt Kvarter før den virkelige Tid. Skjønt det endnu var høj lys Dag, betænkte Guadalquivirs Nymfer sig ikke, stolede sikrere paa Angelus end paa Solen og gave sig med den bedste Samvittighed i Lag med deres Badetoilette, som hører til det simpleste i Verden. Jeg var ikke nærværende. Under mit Ophold var Ringeren ubestikkelig, Tusmørket temmelig dunkelt, og kun en Kat havde været i Stand til at skjelne den mest bedagede Orangesælgerske fra Cordobas smukkeste Sypige.

En Aftenstund paa den Tid, hvor man altsaa ikke mere ser noget, stod jeg lænet til Kajens Brystværn og røg, da en Kvinde kom gaaende op ad Trappen, som fører ned til Floden, og tog Plads ved Siden af mig. I sit Haar bar hun en stor Buket Jasminer, hvis Kronblade om Aftenen udsende

en bedøvende Duft. Hun var tarvelig, næsten fattig klædt, helt i sort, som de fleste af Sypigerne om Aftenen. De fine Damer bære kun sort om Morgenen; om Aftenen ere de klædte *à la francesa.* Da hun kom hen til mig, lod min Badedame Mantillen, som dækkede hendes Hoved, glide ned over Skuldrene, og i »Stjærnelysets dæmrende Halvmørke« saa jeg, at hun var lille, ung, smukt skabt, og at hun havde meget store Øjne. Jeg kastede strax min Cigar. Hun forstod denne Ytring af et aldeles fransk Galanteri og skyndte sig med at erklære, at hun godt kunde lide Lugten af Tobak, og at hun endog selv røg, naar hun kunde træffe nogle meget lette *papelitos.* Det traf sig saa heldig, at jeg havde nogle saadanne i mit Foderal, og jeg skyndte mig med at byde hende dem. Hun var saa venlig at modtage en og tændte den ved et Stykke Lunte, der blev bragt os af en Dreng for en Skillingspenge. Medens Røgen fra vore Cigarer blandede sig sammen, passiarede min smukke badende Pige og jeg saa længe med hinanden, at vi næsten vare alene tilbage paa Kajen. Jeg saa ikke noget ubeskedent i at indbyde hende til at spise et Glas Is i et *Neveria.*[1]) Efter en beskeden Tøven modtog hun mit Tilbud; før hun bestemte sig, vilde hun dog gjærne vide, hvad

[1]) Kafé forsynet med en Iskjælder eller rettere med et Forraad af Sne. I Spanien findes der næppe nogen nok saa lille Kjøbstad, som ikke har sit Neveria.

Klokken var. Jeg lod mit Ur repetere, og de fine Klokkeslag lod til at forbavse hende i høj Grad. — »Hvad for Opfindelser man dog gjør hos eder, I Herrer Udlændinge. Hvad Landsmand er Herren, Englænder formodentlig?« [1])

»Franskmand og ganske til Deres Tjeneste. Og De Frøken, eller Frue maaske, De er formodentlig fra Cordoba?«

»Nej.«

»De er i det mindste Andalusierinde. Jeg tror at kunne slutte det af Deres bløde Udtale.«

»Naar De forstaar Dem saa godt paa Folks Udtale, saa maa De sagtens kunne gjætte, hvor fra jeg er.«

»Jeg tror nu, De er fra Jesu Land, to Skridt fra Paradiset.«

(Jeg havde lært dette billedlige Udtryk, som bruges om Andalusien, af min Ven, den bekjendte Pikador Francisco Sevilla.)

»Bah! Paradis. . . . Folk her siger, at det ikke er skabt for os.«

»Skulde De da være af mavrisk Herkomst eller . . .« jeg holdt inde og vovede ikke at sige Jødinde.«

»Sig det kun; De ser godt, at jeg er Zigeuner-

[1]) I Spanien antages enhver rejsende, som ikke fører Prøver af Kalikot og Silketøjer med sig, for en Englænder, Inglesito. Det samme er Tilfældet i Orienten. I Kalkis har jeg haft den Ære at blive anmeldt som en Μιλόρδος Φραντζέσος.

inde; vil De, at jeg skal spaa Dem *la baji?*[1]) Har De ikke hørt Tale om Carmencita? Det er mig.«

Jeg var den Gang, det er nu femten Aar siden, saa vantro, at jeg ikke blev betagen af Rædsel ved at finde mig Side om Side med en Hex. — Vel! tænkte jeg, forrige Uge spiste du til Aften sammen med en Landevejsrøver, hvorfor saa ikke i Aften spise Is med en af Satans Tjenerinder. Paa Rejser maa man prøve alt. Og jeg havde endnu en anden Grund til at ønske at gjøre hendes nærmere Bekjendtskab. Da jeg forlod Kollegiet, havde jeg, jeg maa med Skamme tilstaa det, spildt nogen Tid med at studere de hemmelige Videnskaber og flere Gange endogsaa forsøgt at besværge Mørkets Fyrste. Jeg var for længe siden helbredet for min Lidenskab for disse Studier, men havde ikke desto mindre bevaret en vis Nysgjerrighedens Interesse for al Slags Overtro, og jeg lovede mig ikke liden Fornøjelse af at lære at kjende, til hvilket Punkt den sorte Kunst var naaet hos Zigeunerne.

Under vor Samtale vare vi komne til et Neveria og havde taget Plads ved et lille Bord, som stod lige under et Voxlys omgivet af en Glaskuppel. Jeg havde nu den bedste Lejlighed til at studere min Gitana, medens de brave Folk, som sad omkring os og nød deres Is, ikke noksom kunde forundre sig over at se mig i saa godt Selskab.

---

[1]) Deres Fremtidslykke.

Jeg nærer stærk Tvivl om, at Frøken Carmen var af ublandet Race, hun var i det mindste uendelig smukkere end alle de Kvinder af hendes Folk, som jeg nogen Sinde er truffen paa. Spanierne sige, at en Kvinde for at være smuk maa forene tredive *si*, eller, om man vil, det maa være muligt at beskrive hende ved Hjælp af ti Adjektiver, som hvert for sig kan anvendes om tre Dele af hendes Person. Sorte maa for Exempel tre Ting være: Øjnene, Øjenhaarene og Øjenbrynene; tre Ting fine: hendes Fingre, Læber og Haar o. s. fr. Man læse for Resten Brantôme. Min Zigeunerinde kunde ikke gjøre Fordring paa saa mange Fuldkommenheder. Hendes Hud, for Resten saa glat som Fløjel, nærmede sig i Farve stærkt til Kobberets. Hendes Øjne laa lidt skraat, men Øjespalten var forunderlig smuk; hendes Læber, en Smule vel kraftige, men smukt tegnede, lode se en Række Tænder, hvidere end Mandler uden Skal. Hendes Haar, maaske lidt tykt, var sort med en blaalig Glans som Vingen paa en Ravn, langt og glinsende. Kort, for ikke at trætte med en alt for vidtløftig Beskrivelse, vil jeg kun sige, at med hver Mangel forenede hun en Fuldkommenhed, som maaske netop ved Kontrasten fremtraadte saa meget stærkere. Det var en sælsom og vild Skjønhed, et Ansigt, som slog ved første Øjekast, men som man ikke kunde glemme. Hendes Øjne især havde et paa en Gang vellystigt og vildt Udtryk, som jeg aldrig senere har

bemærket i noget menneskeligt Blik. Zigeunerøje, Ulveøje, er en spansk Talemaade, som røber en god Iagttagelsesevne. Hvis du ikke har Lejlighed til at gaa til Jardin des Plantes og studere Ulvens Blik, saa iagttag din Kat, naar den lurer paa en Spurv.

Man maa indrømme, at det vilde have været latterligt at lade sig spaa paa en Kafé. Jeg bad derfor ogsaa den smukke Hex om Tilladelse til at maatte ledsage hende til hendes Bolig; hun indvilligede uden Vanskelighed, men hun vilde endnu engang vide, hvad Klokken var, og bad mig om paa ny at lade mit Ur repetere.

»Er det virkelig af Guld?« spurgte hun og betragtede det med den højeste Grad af Opmærksomhed.

Da vi igjen begave os paa Vej, var det mørk Nat; de fleste Butikker vare lukkede, og Gaderne næsten tomme. Vi gik over Guadalquivirbroen og standsede i Udkanten af Forstaden foran et Hus, der ingenlunde saa ud som noget Palais. Et Barn lukkede op for os. Zigeunersken sagde nogle Ord til det i et for mig uforstaaeligt Sprog, som jeg senere lærte at kjende som Gitanoernes Tungemaal, *romanni* eller *chipe calli*. Barnet forsvandt strax og lod os tilbage i et temmelig rummeligt Værelse, hvori der stod et lille Bord, to Stole og en Kuffert. Jeg maa ikke glemme end videre at nævne en Vandkrukke, et Bundt Appelsiner og et Knippe Løg.

Saa snart vi vare blevne alene, fremtog Zigeunersken af Kufferten et Spil Kort, der saa ud til at have gjort lang Tjeneste, en Magnet, et hentørret Firben og forskjellige andre til Udøvelsen af hendes Kunst nødvendige Gjenstande. Derpaa lod hun mig med en Mønt slaa et Kors i min venstre Haand, og de magiske Ceremonier begyndte. Det er til ingen Nytte at meddele, hvad hun spaaede, og hvad hendes Fremgangsmaade angik, var det aabenbart, at hun forstod Kunsten til Fuldkommenhed.

Uheldigvis bleve vi snart forstyrrede. Døren blev med Voldsomhed stødt op, og en Mand, som lige til Øjnene var indhyllet i en mørk Kappe, traadte ind og gav sig til at tiltale Zigeunersken paa en ikke synderlig høflig Maade. Jeg forstod ikke, hvad han sagde, men paa Tonefaldet i hans Stemme kunde jeg mærke, at han var i yderst slet Humør. Gitana'en viste hverken Overraskelse eller Vrede ved at se ham, men ilede hurtig hen imod ham og henvendte med en usædvanlig Tungefærdighed nogle Ord til ham i det hemmelighedsfulde Sprog, som hun allerede før havde benyttet i min Nærværelse. Ordet *payllo*, ofte gjentaget, var det eneste Udtryk, som jeg kjendte. Jeg vidste, at Zigeunerne paa denne Maade betegne enhver, som ikke hører til deres Race. Jeg formodede, at Samtalen drejede sig om mig og belavede mig paa en delikat Forklaring; jeg havde allerede min Haand om Benet paa den ene af Stolene og beregnede ved

mig selv, naar det rigtige Øjeblik maatte være kommen til at kaste den i Hovedet paa Rolighedsforstyrreren. Denne stødte heftig Zigeunersken til Side og trængte hen mod mig, men veg pludselig et Skridt tilbage og udbrød:

»Ah! Señor, er det Dem!«

Jeg saa nu nøjere paa ham og gjenkjendte min Ven, Don José. I dette Øjeblik angrede det mig virkelig en Smule, at jeg havde friet ham fra Galgen.

»Se, se! det er Dem min kjære!« raabte jeg og bestræbte mig for at smile saa utvungent, jeg kunde. »De afbrød Frøkenen, just som hun var i Færd med at forkynde mig højst interessante Ting.«

»Bestandig den samme! Det maa have en Ende,« mumlede han mellem Tænderne og saa paa hende med et vildt Øjekast.

Zigeunerinden vedblev imidlertid at tale til ham i sit Sprog. Hun talte sig efterhaanden heftig. Hendes Øje blev blodskudt og forfærdeligt. Udtrykket i hendes Ansigt fortrak sig, hun stampede med Foden. Det forekom mig, som om hun lidenskabelig forlangte, at han skulde gjøre noget, som han tøvede med at gaa ind paa. Hvad det var, mente jeg kun alt for vel at kunne begribe ved at se hende føre sin lille Haand hurtig frem og tilbage under sin Hage. Jeg var tilbøjelig til at antage, at det drejede sig om at skære Halsen over paa nogen,

og jeg havde en vis Formodning om, at denne nogen ingen anden var end mig selv.

Paa hele denne Strøm af Veltalenhed svarede Don José kun med to eller tre kort og afgjørende fremsatte Ord. Zigeunersken tilkastede ham et Blik, fuldt af dyb Foragt, og satte sig derpaa med korslagte Ben hen i en Krog af Værelset, tog en Appelsin, skrællede den og gav sig til at spise.

Don José greb min Arm, lukkede Døren op og førte mig ud paa Gaden. Vi gik omtrent to hundrede Skridt i dyb Tavshed. Saa strakte han sin Haand ud og sagde:

»Bestandig lige frem, saa finder De Broen.«

Han vendte mig strax Ryggen og forlod mig med hastige Skridt. Jeg naaede min Bolig lidt flov og i et fortrædeligt Humør. Det værste var, at jeg ved at klæde mig af opdagede, at mit Ur var borte.

Forskjellige Betragtninger afholdt mig fra den følgende Dag at gaa hen for at fordre det tilbage eller at anmode om Politimesterens Bistand hertil. Jeg sluttede mit Arbejde vedrørende Dominikanernes Manuskript og rejste til Sevilla. Efter flere Maaneders Omflakken i Andalusien besluttede jeg at vende tilbage til Madrid og var nødt til at lægge Vejen over Cordoba. Jeg havde ikke til Hensigt at opholde mig længe der i Byen; thi jeg havde fattet Nag til den smukke By og Guadalquivirs badende Nymfer. Nogle Venner, som jeg

maatte besøge, og forskjellige Kommissioner, som skulde besørges, vilde dog holde mig i det mindste tre eller fire Dage tilbage i de mavriske Fyrsters gamle Hovedstad.

Ved det første Besøg, jeg atter aflagde i Dominikanernes Kloster, kom en af Fædrene, som bestandig havde vist en levende Deltagelse for mine Studier med Hensyn til det gamle Mundas Beliggenhed, mig i Møde med udbredte Arme og Udraabet:

»Lovet være Herren! Vel kommen kjære Ven! Vi har alle troet, at De var død, og jeg, som her taler med Dem, har læst mangt et Pater og Ave, hvad jeg for Resten ikke fortryder paa, for Deres Sjæls Frelse. De er da altsaa ikke myrdet, thi at De er bestjaalen, det véd vi.«

»Hvorledes det?« spurgte jeg en Smule overrasket.

»Jo, De husker nok Deres smukke Repeterur, som De altid lod slaa i Bibliotheket, naar vi sagde, at det var Kirketid. Nu vel! Det er gjenfundet, og De vil faa det tilbage.«

»Jeg forstaar,« afbrød jeg en Smule forvirret, »jeg havde forlagt det . . .«

»Kjæltringen sidder vel forvaret, og da vi vidste, at han var Mand for at jage et Kristenmenneske en Kugle gjennem Hovedet for et Par lumpne Skillings Skyld, var vi i den dødeligste Angest, for at han skulde have dræbt Dem. Jeg skal gaa med Dem til Politimesteren, og De skal faa Deres smukke

Ur udleveret. Og vov saa, naar De kommer hjem, at sige, at Retfærdigheden i Spanien ikke kjender sin Pligt!«

»Jeg vil tilstaa Dem,« svarede jeg, »at jeg hellere vil miste mit Ur end med mit Vidnesbyrd bringe den stakkels Djævel i Galgen, især fordi . . . fordi . . .«

»Aa! vær De ganske ubekymret; han er vel anbefalet, og man kan ikke hænge ham to Gange. Naar jeg taler om at hænge, er det for Resten ikke rigtigt. Deres Tyv er en Hidalgo; derfor bliver han i Overmorgen uden Barmhjærtighed garrotteret.[1]) De ser altsaa, at et Tyveri mer eller mindre ikke vil gjøre nogen Forandring i hans Skæbne. Give Gud, at han kun havde stjaalet; men han har begaaet flere Mord, det ene forfærdeligere end det andet.«

»Hvad hedder han.«

»Han er almindelig kjendt under Navnet José Navarro; men han har endnu et andet baskisk Navn, som hverken De eller jeg nogen Sinde er i Stand til at udtale. For Resten, Fyren er nok værd at tage i Øjesyn, og De, som sætter Pris paa at lære vort Lands Ejendommeligheder at kjende, De bør ikke forsømme Lejligheden til at faa at vide, hvorledes her i Spanien en Kjæltring tager Afsked med denne

[1]) Kvalt. I 1830 var denne Dødsmaade endnu et Adelen forbeholdt Privilegium. Senere under det konstitutionelle Regimente har hele Folket ogsaa erhvervet sig Retten til at blive garrotteret.

Verden. Han er i Kapellet for at blive forberedt til Døden, og Fader Martinez skal føre Dem til ham.«

Min Dominikaner holdt saa indtrængende paa, at jeg skulde se Forberedelserne til »denne nydelige lille Henrettelse«, at jeg ikke kunde undslaa mig. Forsynet med en Pakke Cigarer, som jeg haabede, han vilde tage for en Slags Undskyldning for min Paatrængenhed, begav jeg mig af Sted til Fangen.

Jeg blev ført ind til Don José i det Øjeblik, da han var i Færd med at indtage sit Maaltid. Han hilste paa mig med en temmelig kølig Bøjning med Hovedet og takkede høflig for den Foræring, som jeg bragte ham. Da jeg havde overleveret Pakken til ham, talte han Cigarerne, udvalgte sig et vist Antal Stykker og gav mig Resten tilbage med den Bemærkning, at han ikke fik Brug for flere.

Jeg spurgte ham, om jeg ved Anvendelse af en Smule Penge eller ved mine Venners Indflydelse vilde kunne bidrage til at formilde hans sidste Timer. Først trak han paa Skuldrene med et sørgmodigt Smil; men strax efter betænkte han sig og bad mig om at lade læse en Messe for hans Sjæls Frelse.

»Skulde De,« tilføjede han næsten forlegen, »skulde De ville lade læse en Messe til for en Person, som har fornærmet Dem?«

»Til visse, min Ven,« svarede jeg, »men saa vidt jeg véd, har ingen i dette Land fornærmet mig.«

Han greb min Haand og trykkede den med en alvorlig Mine. Efter et Øjebliks Tavshed vedblev han:

»Tør jeg vove at bede Dem om en Tjeneste endnu? . . . Naar De vender tilbage til Deres Land, kommer De maaske gjennem Navarra, i det mindste kommer De til Vittoria, som ikke ligger langt der fra.«

»Ja,« svarede jeg, »jeg kommer ganske vist forbi Vittoria, men det er ingenlunde usandsynligt, at jeg gjør en Omvej for at besøge Pampelona, og for Deres Skyld vil jeg endogsaa gjøre dette med Glæde.«

»Vel! Dersom De kommer til Pampelona, vil De kunne faa adskilligt at se, som vil interessere Dem. . . . Det er en smuk By. . . . Maa jeg give Dem denne Medaille (han pegede paa en lille Sølvmedaille, som han bar om Halsen). De vil lægge den i et Stykke Papir . . . han standsede et Øjeblik for at blive Herre over sin Bevægelse . . . og De vil give den eller sørge for, at den bliver bragt til en hæderlig Kvinde, hvis Navn jeg skal sige Dem. Saa vil De sige, at jeg er død, men ikke paa hvad Maade.«

Jeg lovede at udrette, hvad han bad om. Jeg besøgte ham igjen den følgende Dag og tilbragte en Del af denne sammen med ham. Det er fra hans Mund, jeg har Beretningen om de sørgelige Tildragelser, som jeg i det følgende skal meddele.

III.

»Jeg er født, fortalte han, i Elizondo i Baztan-Dalen. Jeg hedder Don José Lizarrabengoa, og De kjender Spanien tilstrækkelig, Señor, til strax af mit Navn at kunne høre, at jeg er Basker og af gammelt kristent Blod. Jeg har kaldt mig Don, fordi jeg har Ret til denne Titel, og var jeg i Elizondo, skulde jeg vise Dem min Stamtavle paa Pergament. Man bestemte mig for Kirken, og jeg blev sat til Studeringerne, men jeg bestilte intet. Jeg holdt for meget af at spille Bold, det har været min Ulykke. Naar vi Navaresere spiller Bold, glemmer vi alt andet. En Dag, da jeg havde vundet, yppede en Knøs fra Alava Klammeri med mig; vi greb vore *maquilas*[1]) og jeg gik atter af med Sejren; men den Sag nødte mig til at forlade Landet. Jeg stødte paa nogle Dragoner og lod mig hverve ved Kavalleriregimentet Almanza. Vi Bjærgboere lærer snart Krigshaandværket. Jeg blev hurtig Korporal

[1]) Jærnbeslaaede Stokke, som almindelig bruges af Baskerne.

og havde Løfte om at blive forfremmet til Vagtmester, da jeg, til min Ulykke, blev sat paa Vagt ved Tobaksfabrikken i Sevilla. Hvis De har været i Sevilla, saa vil De have set denne store Bygning uden for Voldene, nær ved Guadalquivir. Jeg synes endnu, at jeg kan se Porten og Vagtstuen ved Siden af. Naar Spanierne har Tjeneste, spiller de enten Kort eller fordriver Tiden med at sove; jeg, som en fri Navareser, var altid sysselsat med en eller anden Beskæftigelse. Jeg var just i Færd med at gjøre mig en Kjæde af Messingtraad til min Rømnaal, da mine Kammerater pludselig siger: Nu ringer Klokken; Pigerne kommer tilbage til Arbejdet. De maa nemlig vide, at der er godt og vel firefem hundrede Kvinder beskæftigede i Fabrikken. De ruller Cigarerne i en stor Sal, hvortil ingen Mænd faar Adgang uden særlig Tilladelse fra Øvrigheden, fordi Kvinderne, især de unge, ikke tager det saa nøje med Paaklædningen, naar Varmen trykker dem. Ved den Tid, da Arbejderskerne efter endt Middag vender tilbage, kommer en Mængde unge Folk for at se dem gaa forbi og føre alskens Snak med dem. Der er kun faa af de Piger, som siger Nej til en Taftes-Mantille, og Yndere af den Slags Jagt behøver kun at strække Haanden ud for at fange Vildtet. Medens de andre saa paa dem, blev jeg rolig siddende paa min Bænk ved Porten. Jeg var ung den Gang, jeg havde altid min Hjemstavn i Tankerne, og jeg kunde ikke forestille mig en smuk

Pige uden i blaat Skjørt og med Haarfletninger ned over Skuldrene.[1]) Desuden var jeg sky for Andalusierinderne. Jeg var endnu ikke vant med deres Væsen: altid drillende, aldrig et fornuftigt Ord. Jeg sad derfor bøjet over min Kjæde, da jeg hørte flere iblandt Hoben sige: Der er Gitanilla'en. Jeg hævede Øjnene i Vejret, og jeg saa hende. Det var en Fredag, og jeg glemmer det aldrig. Jeg saa denne Carmen, som De har kjendt, hende, hos hvem jeg traf Dem for nogle Maaneder siden.

Hun var iført et rødt meget kort Skjørt, som lod et Par hvide Silkestrømper med mere end et Hul komme til Syne, og smaa nydelige Marokins Sko, fæstede med ildfarvede Baand. Hun lod Mantillen glide tilbage for at vise sine Skuldre og en stor Buket af Kassiablomster, som stak frem af Brystaabningen paa hendes Chemise. Hun havde desforuden en Kassiablomst i Munden, og naar hun gik, vuggede hun sig i Hofterne ligesom en Følhoppe fra Cordobas Stutteri. I min Hjemstavn vilde en Kvinde i en saadan Dragt have faaet alle Mennesker til at korse sig. I Sevilla henvendte alle, som saa hende, en kaad Kompliment til hende for hendes Holdning. Hun havde Svar til enhver, uddelte med Haanden i Siden Øjekast til alle Sider, skamløs som et ægte Zigeunerbarn, hvad hun ogsaa var. Jeg syntes ikke om hende og tog igjen fat paa mit

[1]) Bønderpigernes sædvanlige Dragt i Navarra og de baskiske Provinser.

Arbejde; men paa Kvindevis og ligesom Kattene, der ikke kommer, naar man kalder paa dem, men som kommer, naar man ikke kalder paa dem, standsede hun foran mig og gav sig i Snak med mig:

»Kammerat,« sagde hun efter andalusisk Skik, »vil Du forære mig Din Kjæde der til at bære Nøglerne til min Pengekiste?«

»Jeg skal bruge den til min Rømnaal,« svarede jeg.

»Din Rømnaal!« udbrød hun leende. »Ah! Herren laver Kniplinger, siden han har Brug for Naale!«

Alle de omkringstaaende gav sig til at le, og jeg mærkede, at jeg blev rød, men jeg kunde ikke finde et Ord til Svar.

»Hør min lille Ven,« vedblev hun, »gjør mig syv Alen sorte Kniplinger til en Mantille, du min Sjæls Naalemager!«

Og i det hun tog den Kassiablomst, som hun havde i Munden, kastede hun den med et Knips med Tommelfingeren lige midt mellem mine Øjne. Herre, jeg havde det, som om jeg var bleven ramt af en Kugle.... Jeg vidste ikke, hvor jeg skulde skjule mig. Jeg blev siddende ubevægelig som et Stykke Træ. Da hun var gaaet ind i Fabrikken, saa jeg, at Kassiablomsten laa paa Jorden mellem mine Fødder; jeg véd ikke, hvad der gik af mig, men jeg tog den op, uden at mine Kammerater lagde

Mærke til det, og gjemte den omhyggelig inden for min Trøje. Det var den første Dumhed!

To eller tre Timer efter, jeg sad endnu og tænkte paa, hvad der var hændet, kommer en Opsynsmand løbende forpustet og med et forstyrret Udseende ned til Vagtstuen. Han siger til os, at der var blevet myrdet en Kvinde i den store Cigarsal, og at der maatte sendes Vagt op. Den vagthavende beordrede mig til at tage to Mand og gaa op og se, hvad det var. Jeg tager mine Folk og gaar. Forestil Dem, Señor, da jeg kommer ind i Salen finder jeg først tre hundrede Kvinder saa omtrent i det blotte Linned, der allesammen skreg, hylede, gestikulerede og gjorde et Spektakkel, saa Gud maatte sig forbarme. I en Krog laa en Kvinde paa Ryggen, bedækket med Blod og med et X i Ansigtet, frembragt ved to Flænger af en Kniv. Lige over for den saarede, som blev understøttet af de skikkeligste i Banden, ser jeg Carmen, holdt tilbage af fem eller sex af Pigerne. Den saarede Kvinde skreg: En Præst! en Præst! jeg er myrdet! Carmen sagde intet; hun bed Tænderne sammen, og Øjnene rullede i Hovedet paa hende som paa en Kamæleon. — Hvad er her paa Færde? spurgte jeg. Jeg havde stor Møje med at faa at vide, hvad der var sket, thi alle Arbejderskerne talte i Munden paa hverandre. Det lod til, at den saarede havde pralet med, at hun havde Penge nok paa Lommen til at kunne kjøbe sig et Æsel paa Torvet i Triana.

— »Hvad!« siger saa Carmen, som havde en skrap Tunge, »har du ikke nok i et Kosteskaft?« — Den anden følte sig saaret ved Bemærkningen, maaske fordi hun ikke havde ganske rent Mel i sin Pose, og svarer hende, at hun ikke forstod sig paa Kosteskafter, da hun ikke havde den Ære at være Zigeunerske eller have Fanden til Gudfader, men at Frøken Carmencita snart skulde komme til at gjøre Bekjendtskab med hendes Æsel, naar Politiet lod hende faa sig en Spadseretur med to Tjenere efter sig for at vifte Fluerne bort. — »Godt,« siger Carmen, »og jeg, jeg skal lave et Vandhul til Fluerne paa Kinden af dig og male den som et Dambræt« [1]) — Og saa, ritsch, ratsch, begynder hun med den Kniv, som hun brugte til at skære Cigarerne til med, at tegne Andreas-Kors i Ansigtet paa hende.

Sagen var tydelig nok. Jeg tog Carmen ved Armen: »Min Søster,« sagde jeg høflig til hende, »De maa følge med.« — Hun tilkastede mig et Blik, som om hun kjendte mig; men med en beskeden Mine sagde hun kun: — »Lad os gaa. Hvor er min Mantille?« Hun svøbte den om Hovedet, saa at man kun kunde se det ene af hendes store Øjne og fulgte med mine to Folk, saa blid som et Lam. Da vi kom ned, sagde Vagtmesteren, at Sagen

[1]) Pintar un javeque, male et Skebekke-Flag. De spanske Smaafartøjer have, som oftest, deres Vimpler malede i røde og hvide Firkanter.

var alvorlig, og at det var nødvendigt at bringe hende til Fængslet. Det blev igjen mig, som skulde ledsage hende. Jeg gav hende en Dragon paa hver Side og gik selv bag efter, som en Korporal ved en saadan Lejlighed skal. Vi begav os paa Vej til Byen. I Begyndelsen forholdt Zigeunersken sig tavs, men i Slangegaden — De kjender den nok og véd, at Navnet passer paa den for de mange Krumningers Skyld — i Slangegaden begynder hun med at lade Mantillen falde ned paa sine Skuldre, for at jeg skulde se hendes forførende Pigeansigt, og i det hun vender sig saa meget om imod mig, som hun kunde, siger hun:

»Kjære Officer, hvor fører De mig hen?«

»Til Fængslet, mit stakkels Barn,« svarede jeg saa mildt, som jeg kunde, saaledes som en god Soldat bør tale til en Fange, især naar det er en Kvinde.

»Ak! hvad skal der blive af mig? Hr. Officer hav Medlidenhed med mig. De er saa ung og saa vakker! . . .« Og derefter tilføjede hun i en mere dæmpet Tone: »Lad mig undslippe, saa skal jeg give Dem et Stykke *bar lachi*, der skal bringe alle Kvinder til at elske Dem.« *Bar lachi*, Señor, er Magnetstenen, hvormed Zigeunerne paastaa, at man kan gjøre mange Tryllekunster, naar man kjender dens Brug. Naar man lader en Kvinde nyde en Ubetydelighed af den knust og blandet i et Glas hvid Vin, formaar hun ikke længere at gjøre Modstand. Jeg svarede saa alvorlig, jeg kunde:

»Her kan vi ikke passiare om saadant Tant; vi skal til Fængslet, det er min Ordre, og derved bliver det.«

Vi Folk fra Biscaya have en Udtale, som gjør det let at skjelne os fra Spanierne; paa den anden Side er der ikke en eneste iblandt dem, som er i Stand til blot rigtig at udtale *baï jaona.*[1]) Carmen havde derfor ikke Vanskelighed ved at gjætte, at jeg hørte hjemme i Provinserne. De véd, Herre, at Zigeunerne, som ikke selv har noget Fædreland, og som bestandig er paa Rejser, kan tale alle Sprog og er som hjemme i Portugal, Frankrig, i Provinserne, i Katalonien, kort overalt; selv for Mavrerne og Englænderne kan de gjøre sig forstaaelige. Carmen forstod ret godt Baskisk. — »*Laguna, ene bihotsarena,* min Hjærtensven,« sagde hun pludselig til mig, »er De fra mit Hjemland?«

Vort Sprog, Herre, er saa smukt, at naar vi høre det i et fremmed Land, kommer vort Hjærte til at banke. . . . Jeg kunde ønske at have en Skriftetader fra Provinserne, tilføjede Banditten med sagtere Stemme. Efter en Stunds Tavshed vedblev han:

»Jeg er fra Elizondo,« svarede jeg paa Baskisk, stærkt bevæget ved at høre mit Modersmaal tale.

»Og jeg er fra Etchalar,« sagde hun. — Det er et Sted, som ligger fire Timers Vej fra mit Hjem.

---

[1]) Ja, Herre.

— »Jeg blev bortført af Zigeunerne til Sevilla. Jeg arbejdede i Fabrikken for at tjene saa meget, at jeg kunde vende tilbage til Navarra til min stakkels Moder, som kun har mig til Støtte og saa en lille *barratcea*[1]) med en Snes Æbletræer, som hun laver Most af. Ak! gid jeg var hjemme mellem de hvide Bjærge! Jeg blev haanet, fordi jeg ikke hører hjemme her mellem disse Gavtyve og Udsælgere af fordærvet Frugt, og disse Tiggersker rejste sig alle imod mig, fordi jeg sagde, at alle Sevillas *jacques*[2]) med deres Knive ikke var i Stand til at forskrække en af vore Knøse med sin blaa Hue og sin *maquila*. Min Ven og Kammerat, vil du ikke hjælpe en Landsmandinde?«

Hun løj, Herre, hun løj altid. Jeg véd ikke, om den Pige i hele sit Liv har sagt et eneste sandt Ord, men naar hun talte, troede jeg hende: jeg havde ikke Kraft til at staa imod. Hun radbrækkede det baskiske Sprog; og jeg troede, at hun var fra Navarra; Øjnene alene og hendes Mund og Hudfarve tydede paa, at hun var Zigeunerinde. Jeg var som gal og brød mig om intet længer. Jeg tænkte, at hvis Spanierne havde fundet paa at tale ilde om mit Hjemland for mig, saa havde jeg stukket dem i Ansigtet, akkurat ligesom hun havde gjort ved sin Kammerat. Kort, jeg havde det som en drukken Mand; jeg begyndte at sige Dumheder og var fuldkommen parat til ogsaa at gjøre dem.

[1]) Indelukke, Have.
[2]) Slagsbrødre.

»Hvis jeg nu puffede til Dem, Landsmand, og De lod Dem falde,« begyndte hun igjen paa Baskisk, »saa skulde disse to kastilianske Rekrutter nok blive fri for at holde paa mig . . .«

Naa! jeg glemte Instruxen og alting og svarede:

»Nu vel, min Ven og Landsmandinde, prøv paa det og gid vor Frue fra Bjærget vil staa Dem bi!« — I dette Øjeblik gik vi netop forbi en af disse snævre Smaagader, hvoraf der er saa mange i Sevilla. Pludselig vender Carmen sig om og giver mig med knyttet Haand et Stød for Brystet. Jeg lader mig strax falde baglængs om. Med et Spring sætter hun over mig og giver sig til at løbe, visende os et Par Ben!... Man taler om baskiske Ben: hendes kunde rigtignok maale sig med dem . . . lige saa hurtige som velformede. Jeg rejser mig strax op, men drejer min Lanse[1]) paa tværs, saaledes at jeg spærrer Gaden og i første Øjeblik hindrer mine Kammerater i at sætte efter hende. Derefter giver jeg mig selv til at løbe, fulgt af de to andre; men naa hende! Det var der ingen Fare for, vi med vore Sporer, Sabler og Lanser! I kortere Tid, end jeg har behøvet for at fortælle Dem det, var hun forsvunden. Desuden begunstigede alle Kvarterets Sladderkjællinger hendes Flugt, gjorde sig lystige over os og viste os urigtig Vej. Efter i nogen Tid at have marcheret paa Kryds og paa tværs, vare

[1]) Hele det spanske Kavalleri er væbnet med Lanser.

vi nødte til at vende tilbage til Vagten uden Modtagelsesbevis fra Fængselsguvernøren.

For ikke at blive straffede, fortalte mine Folk, at Carmen havde talt Baskisk med mig; og sandt at sige syntes det kun lidet rimeligt, at saadan en lille Pige med et Næveslag saa let skulde have kunnet slaa en Fyr med mine Kræfter til Jorden. Alt dette var tvetydigt eller rettere sagt kun alt for tydeligt. Efter at min Vagttjeneste var endt, blev jeg degraderet og sendt en Maaned i Fængsel. Det var min første Straf, siden jeg var kommen i Tjenesten. Farvel, mine Vagtmestersnore, som jeg allerede troede at være sikker paa!

De første Dage i Fængslet tilbragte jeg meget nedslaaet. Da jeg greb Musketten, havde jeg tænkt mig, at jeg i det mindste skulde blive Officer. Longa og Mina, mine Landsmænd, er begge Generalkaptajner; Chapalangarra, der ligesom Mina er en Negros[1]) og som han har maattet flygte over til Deres Land, Chapalangarra var Oberst, og Snese Gange har jeg spillet Bold med hans Broder, der var en fattig Djævel ligesom jeg selv. Nu, tænkte jeg, er hele den Tid, som du har tjent uden at blive straffet, tabt. Du er ilde anskreven. For at gjenerhverve dig et godt Navn hos dine foresatte, maa du arbejde ti Gange mere end den Gang, du kom ind som Rekrut! Og

[1]) Saaledes betegnedes under Opstanden i Spanien 1820 Tilhængerne af Cortes.

O. A.

hvorfor har du udsat dig for Straf. For en Tøjte af en Zigeunerske, som har haft dig til bedste, og som i dette Øjeblik har travlt med at stjæle i en eller anden Krog af Byen. Og alligevel kunde jeg ikke lade være med at tænke paa hende. Skulde De tro det, Señor? hendes hullede Silkestrømper, som hun helt og holdent viste mig, da hun tog Flugten, stod mig bestandig for Øjnene. Gjennem Tremmerne i mit Fængselsvindu saa jeg ud paa Gaden, og blandt alle de Kvinder, som gik forbi, saa jeg ikke en eneste, der kunde sammenlignes med denne Satan af en Kvinde. Og desuden, mod min Vilje mærkede jeg Kassiablomsten, som hun havde tilkastet mig, og som skjønt vissen endnu bevarede sin Vellugt . . . Hvis der er Hexe til, saa var det Pigebarn en Hex.

En Dag kommer Arrestforvareren ind og giver mig et Alcala-Brød.[1]) — »Det er en Foræring,« siger han, »fra Deres Kusine.« Jeg tog Brødet, meget forundret, thi jeg havde ingen Kusine i Sevilla. Det er maaske en Fejltagelse, tænkte jeg og saa paa Brødet; men det var saa indbydende og lugtede saa godt, at jeg, uden at bryde mig om, hvor fra det kom, eller for hvem det var bestemt, besluttede

[1]) Alcala de los Panaderos, en Flække to Mil fra Sevilla, hvor der bages smaa fortræffelige Brød. Man mener, at det er Vandet i Alcala, som de skylde deres Godhed, og hver Dag indbringes de i stor Mængde til Sevilla.

at spise det. Da jeg vilde skære det i Stykker, stødte min Kniv paa noget haardt. Jeg ser efter og finder en lille engelsk Fil, som maatte være bleven stukket ind i Dejgen, førend Brødet var bleven bagt. End videre fandt jeg et Guldstykke og to Pjastre. Der kunde ikke længere være nogen Tvivl, det var en Gave fra Carmen. For Folk af hendes Race er Friheden alt, og de vilde være i Stand til at stikke Ild paa en By for at slippe for en Dags Fængsel. Desuden, hun var en listig Djævel, og med dette Brød kunde man tage Fangevogterne ved Næsen. I Løbet af en Time vilde den tykkeste Jærnstang være overskaaret med den lille Fil, og for Guldstykket og de to Pjastre kunde jeg hos den første den bedste Marchandiser omskifte min Uniform med en almindelig Klædning. De kan let begribe, at for en Mand, som mange Gange havde hentet Ungerne ud af Ørnerederne hjemme mellem vore Klipper, frembød det ikke nogen synderlig Vanskelighed at komme ned paa Gaden fra et Vindu, som ikke var tredive Fod over Jorden; men jeg vilde ikke undvige. Jeg havde endnu min Æresfølelse som Soldat, og at desertere stod for mig som en stor Forbrydelse. Alligevel, jeg var rørt over dette Bevis paa, at hun ikke havde glemt mig. Naar man er i Fængsel, gjør det en glad at tænke paa, at man der ude har en Ven, som tager Del i vor Skæbne. Guldmønten stødte mig en Smule, jeg havde gjærne sendt hende den

tilbage; men hvor finde min Kreditor; det forekom mig ikke at være saa let.

Efter at Degraderings-Ceremonien var forbi, troede jeg at have overstaaet mine Lidelser; men jeg havde endnu en Ydmygelse at døje: det var, da jeg efter min Løsladelse af Fængslet blev kommanderet til Tjeneste igjen og sat paa Post som simpel Soldat. De kan ikke forestille Dem, hvad en ærekjær Mand føler ved en saadan Lejlighed. Jeg tror, at jeg lige saa gjærne havde ladet mig skyde. Man marcherer da i det mindste alene foran sin Peleton; man føler, at man er noget; Folk lægger Mærke til en.

Jeg fik Post foran min Oberst's Bolig. Det var en ung og rig Mand, en lystig Fætter, som holdt af at more sig. Alle de unge Officerer samledes hos ham, og desuden mange borgerlige, ogsaa Damer, Skuespillerinder, efter hvad der sagdes. Mig forekom det, som om hele Byen havde sat hinanden Stævne ved Indgangen til hans Hus for at se paa mig. Saa ser jeg Obersten komme kjørende i sin Vogn med Kammertjeneren paa Bukken. Og hvem ser jeg stige ud? . . . Gitanilla'en. Hun var pyntet denne Gang som et Relikvieskrin, skrammereret og udmajet, alle Vegne besat med Guldstads og Baand. En Kjole med Pailletter, blaa Sko ogsaa med Pailletter, Blomster og Galoner overalt. I Haanden holdt hun en baskisk Tromme. Sammen med hende var der to andre Zigeunersker,

en ung og en gammel. Der er altid, en gammel, der ledsager dem; desuden en gammel Mand med en Guitar, ogsaa Zigeuner, som skulde spille til deres Dans. De véd, at man ofte i Selskaber morer sig med at hente Zigeunerinder og lader dem danse *romalis*, deres Dans, og ikke sjælden gjøre mange andre Ting.

Carmen kjendte mig, og vi vexlede et Blik. Jeg véd ikke, men i det Øjeblik ønskede jeg, at jeg var hundrede Fod under Jorden. — »*Agur laguna*,« [1]) sagde hun. »Min Officer, du staar paa Vagt som en Rekrut!« Og førend jeg kunde svare et Ord var hun inde i Huset.

Hele Selskabet havde taget Ophold i Patio'en, og trods Mængden kunde jeg igjennem Portgitteret[2]) saa omtrent se alt, hvad der foregik. Jeg hørte Kastagnetterne, Trommen, Latterudbruddene og Bravoraabene; af og til saa jeg hendes Hoved, naar hun hoppede omkring med sin Tamburin. Saa hørte jeg, at Officererne sagde hende en hel Del Ting, som fik Blodet til at stige op i mine Kinder. Hvad hun svarede, véd jeg ikke. Fra den Time af troer jeg, at jeg afgjort fattede Kjær-

[1]) God Dag, Kammerat.

[2]) De fleste Huse i Sevilla have en indre Gaard (Patio), omgiven af en Buegang. Om Sommeren opholder man sig der. Gaarden er dækket med et Solsejl, som holdes fugtig om Dagen og om Aftenen tages bort. Porten til Huset er næsten altid aaben, og Indgangen til Gaarden, *zaguan*, lukket ved et sirlig forarbejdet Jærngitter.

lighed til hende, thi tre-fire Gange var jeg lige ved at gaa ind i Patio'en og slaa disse Vindbøjtler, der opvartede hende med deres Flovser, til Jorden. Min Lidelse varede en god Time; saa kom Zigeunerne ud igjen og blev kjørt bort i Vognen. I det Carmen gik forbi, saa hun atter paa mig med disse Øjne, som De kjender, og hviskede ganske sagte: — »Landsmand, holder man af en god Ret stegt Fisk, saa kan man faa den i Triana, hos Lillas Pastia.« Let som et Kid var hun med et Spring inde i Vognen. Kusken piskede paa Mulæslerne, og hele den lystige Flok forsvandt, jeg véd ikke hvorhen.

De kan let begribe, at jeg, da min Vagttjeneste var til Ende, gik til Triana; i Forvejen lod jeg mig dog rage og pudsede mig som paa en Paradedag. Hun var hos Lillas Pastia, en gammel Zigeuner, som solgte stegte Spiser, sort som en Mor, og hos hvem mange af Middelklassen søgte hen og spiste stegt Fisk, især, tror jeg, siden Carmen havde taget Ophold hos ham.

»Lillas,« sagde hun, saa snart hun saa mig, »i Dag bestiller jeg ikke mere. Der er ogsaa en Dag i Morgen.[1]) Kom Landsmand, lad os gaa ud og spadsere.«

Hun trak Mantillen for Ansigtet, saa stod vi paa Gaden og gik omkring paa maa og faa.

---

[1]) **Mañana serà otro dia. — Spansk Ordsprog.**

»Frøken,« sagde jeg, »jeg tror, at jeg har Dem at takke for en Gave, som De har sendt mig, da jeg var i Fængsel. Brødet har jeg spist; Filen bruger jeg, naar jeg skal hvæsse min Lanse, og den gjemmer jeg som en Erindring om Dem, men Pengene, de er her.«

»Hvad! han har gjemt Pengene,« udbrød hun og brast i Latter. »Saa meget desto bedre for Resten, for jeg har det knapt i Øjeblikket med Mønten; naa, det siger intet; den Hund, som støver omkring, dør ikke af Sult.[1]) Kom, lad os spise dem op. Det er dig, som trakterer.«

Vi havde lagt Vejen tilbage til Sevilla. Da vi kom til Slangegaden, kjøbte hun et Dusin Appelsiner, som hun gav mig at bære i mit Lommetørklæde. Lidt længere henne kjøbte hun end videre et Brød, Pølse og en Flaske Manzanilla; til sidst gik hun ind til en Konditor. Der kastede hun paa Disken det Guldstykke, som jeg havde givet hende tilbage, og endnu et andet, som hun havde i Lommen, foruden nogle Sølvpenge; sluttelig bad hun mig om alle de Penge, jeg havde hos mig. Jeg var kun i Besiddelse af nogle Smaapenge, som jeg gav hende, skamfuld over ikke at have mere. Jeg troede, hun vilde have hele Butiken med sig. Hun kjøbte alt det dyreste og bedste, der var;

---

[1]) Chuquel sos pirela
Cocal terela. — Zigeuner-Ordsprog.

yemas, *turon*[1]) og syltede Frugter, saa langt Pengene kunde strække til. Alt dette skulde jeg ogsaa bære indpakket i Papir. De kjender maaske Candilejo-Gaden, med Pedro den retfærdiges Hoved. Det burde have været et Varsel for mig[2]). I denne

---

[1]) Yemas, sukrede Æggeblommer; turon, en Slags Mandelkage

[2]) Kong Pedro, som vi have givet Tilnavnet den grusomme, og som Dronning Isabella, den katholske, aldrig benævnede anderledes end den retfærdige, plejede om Aftenen at vandre omkring i Sevillas Gader og søge Æventyr ligesom Harun-al-Raschid. En Aftenstund kom han i en afsides Gade i Trætte med en Mand, som gav en Serenade. Der blev trukket fra Læderet, og Kongen dræbte den smægtende Kavaler. Ved Kaardernes Klirren strakte en gammel Kone Hovedet ud af Vinduet og belyste Optrinnet med en lille Lampe, *Candilejo*, som hun holdt i Haanden. Nu maa man vide, at Don Pedro, ellers behændig og kraftfuld, havde en ejendommelig legemlig Misdannelse. Naar han gik, hørtes der i Knæleddene en tydelig Knagen. Paa denne Knagen havde den gamle ingen Vanskelighed ved at kjende ham. Dagen efter møder Politimesteren for at aflægge Rapport for Kongen. „Sire, der har i Nat fundet en Tvekamp Sted i den og den Gade. En af Duellanterne er dræbt.“ — „Har De opdaget Drabsmanden?“ — „Ja, Sire.“ — „Hvorfor har han ikke allerede faaet sin Straf.“ — „Sire, jeg venter paa Deres Befaling.“ — „Lad Loven ske Fyldest.“ Kongen havde nylig kundgjort et Dekret, hvorefter enhver Duellant skulde halshugges, og hans Hoved opsættes paa det Sted, hvor Tvekampen var gaaet for sig. Politimesteren reddede sig snildt ud af Klemmen. Han lod Hovedet af en Statue for Kongen afskære og opstillede det i en Niche midt

Gade standsede vi uden for et gammelt Hus. Carmen gik inden for og bankede paa en Dør i Stueetagen. En Zigeunerinde, det udtrykte Billede paa en Hex, lukkede op for os. Carmen sagde nogle Ord til hende i Romani-Sproget. Den gamle knurrede i Begyndelsen. For at formilde hende gav Carmen hende to Appelsiner og en Haandfuld Konfekt og lod hende smage paa Vinen. Derpaa hængte hun sin Kaabe om Ryggen paa hende og fulgte hende til Døren, som hun lukkede med en Træskodde. Saa snart vi var alene, gav hun sig til at danse og le som en besat og sang: — Du er min *rom*, jeg er din *romi*.[1]) — Jeg stod midt i Værelset belæsset med alle hendes Indkjøb uden at vide, hvor jeg skulde gjøre af dem. Hun kastede alting paa Gulvet, sprang om Halsen paa mig og og sagde: — »Jeg betaler min Gjæld, jeg betaler

---

i den Gade, hvor Drabet var sket. Kongen og alle Sevillanerne fandt, at det var rigtigt. Gaden fik Navn efter den gamle Kones Lampe, det eneste Vidne til Æventyret.

Dette er den folkelige Beretning. Zuñiga fortæller Historien lidt anderledes. Det være, som det vil, saa findes der endnu en Candilejo-Gade i Sevilla og i Gaden en Buste af Sten, som gaar for at være Don Pedros Hoved. Uheldigvis er Busten moderne. Den gamle var allerede i det syttende Aarhundrede stærkt medtagen, og Byens daværende Kommunalbestyrelse lod den erstatte af den, som nu staar der.

[1]) Rom, Husbond; romi, Kone.

min Gjæld! det er Lov hos *cales.*[1]) Ah, min Ven, i Dag! i Dag! . . . naar jeg tænker paa det, glemmer jeg i Morgen.«

Banditen tav et Øjeblik, derpaa fortsatte han efter at have tændt sin Cigar:

Vi tilbragte hele Dagen sammen, spiste, drak, og Resten. Efter at hun havde proppet sig med Konfekt som et sexaars Barn, puttede hun hele Haandfulde ned i den gamles Vandkrukke. — »Jeg laver Sorbet til hende,« sagde hun. Hun knuste Yemas ved at slynge dem mod Væggen. — »Det er for at Fluerne skal lade os være i Fred,« sagde hun. . . . Der var ikke den Narrestreg eller Taabelighed, uden at hun jo begik den. Jeg sagde, at jeg gjærne vilde se hende danse; men hvorfra skulde vi faa Kastagnetter? Strax tager hun den gamles eneste Tallerken, slaar den i Stykker og danser Romalis, i det hun med samme Færdighed smelder med Skaarene, som om det havde været Kastagnetter af Ibentræ eller Elfenben. Man kjedede sig ikke i det Pigebarns Selskab, det svarer jeg Dem for. Aftenen kom, og jeg hørte Trommerne slaa Tappenstregen.

»Jeg maa gaa for at være i Kasernen til Appellen,« sagde jeg til hende.

»Til Kasernen?« sagde hun med et Udtryk af Ringeagt; »du staar altsaa under Pisken som en

[1]) Calo; Hunkjøn calli; Flertal cales. Ordret: sort, — det Navn, som Zigeunerne i deres eget Sprog give sig.

anden Neger! Du er en rigtig Kanarifugl i Sind som i Skind.[1]) Gaa, du har et Hjærte som en Kylling.« Jeg blev, i Forvejen vis paa min Arrest. Om Morgenen var det hende, som først talte om at skilles. — »Hør, Joseito,« sagde hun, »har jeg betalt dig? Efter vore Love skyldte jeg dig ingenting, fordi du er en *payllo;* men du er en kjøn Fyr, og jeg syntes godt om dig. Vi er kvit, Farvel.«

Jeg spurgte, naar jeg igjen skulde se hende.

»Naar du er bleven mindre enfoldig,« svarede hun leende, men tilføjede i en alvorligere Tone: »Véd du vel, min Dreng, at jeg tror, jeg holder en lille Smule af dig? Men det kan ikke have Varighed. Hund og Ulv kan ikke i Længden forliges. Maaske, hvis du antog den ægyptiske Lov, kunde jeg falde paa at være din Romi; Dumheder; den Slags Ting lader sig ikke gjøre. Nej, min Dreng, tro mig, du er sluppen for godt Kjøb. Du er truffen paa Djævelen, ja paa Djævelen, han er ikke altid sort; og han har ikke drejet Halsen om paa dig. Jeg er klædt i Uld, men jeg er ikke noget Lam.[2]) Kjøb et Voxlys og giv det til din *majari;*[3]) hun har ærlig fortjent det. Og nu, igjen Farvel og tænk ikke mere paa Carmencita, hvis ikke

[1]) De spanske Dragoner have gule Uniformer.

[2]) Me dicas vriardâ de jorpoy. bus ne sino braco — Zigeuner-Ordsprog.

[3]) Den hellige Jomfru.

besørger hun dig gift med Enken med Træfødderne.« [1])

Med disse Ord skød hun Skodden fra Døren, og da hun først stod i det fri, svøbte hun Mantillen om sig og vendte mig Ryggen.

Hun havde talt sandt. Jeg skulde have været fornuftig nok til ikke at tænke mere paa hende; men efter denne Dag i Candilejo-Gaden, kunde jeg ikke længere tænke paa nogen anden Ting. Hver Dag strejfede jeg omkring for mulig at møde hende. Jeg spurgte baade hos den gamle Kvinde og hos Fiskesælgeren, om de vidste noget om hende. Begge to svarede, at hun var rejst til *Laloro*,[2]) saaledes kalde de Portugal. Rimeligvis vare de instruerede af Carmen selv til at give dette Svar; men det skulde ikke vare længe, inden jeg fik at vide, at det var Usandhed. Nogle Uger efter hin Dag i Candilejo-Gaden var jeg paa Vagt ved en af Byens Porte. I ringe Afstand fra Porten var der i Ringmuren sket en Sammenstyrtning; om Dagen blev der arbejdet paa dens Udbedring, og om Natten blev der ved Stedet posteret en Skildvagt for at hindre Smugleri. I Dagens Løb saa jeg Lillas Pastia flere Gange snuse omkring i Vagtstuens Nabolav og give sig i Passiar med flere af mine Kammerater; alle kjendte de ham og endnu

---

[1]) Galgen, som er den sidst hængtes Enke.
[2]) Det røde Land.

bedre hans Fisk og Æbleskiver; han kom hen til mig og spurgte, om jeg nylig havde hørt fra Carmen.

»Nej,« svarede jeg.

»Naa, saa vil det ikke vare længe, Kammerat.«

Han tog ikke fejl. Om Natten blev jeg sat paa Post ved Muraabningen. Saa snart Korporalen var gaaet bort, saa jeg en Kvinde komme hen imod mig. Mit Hjærte sagde mig, at det var Carmen. Ikke desto mindre raabte jeg: »Tilbage! her maa ingen passere!«

»Gjør nu blot ingen Ophævelser,« sagde hun og gav sig til Kjende for mig.

»Hvad er det dig, Carmen!«

»Ja, Landsmand. Kort og godt. Har du Lyst til at tjene en Duro. Om lidt kommer her nogle Folk med Pakker; lad dem komme igjennem.«

»Nej, svarede jeg. Det er min Pligt at standse dem; det er min Instrux.«

»Instruxen! Instruxen! I Candilejo-Gaden tænkte du ikke paa den.«

»Ak!« udbrød jeg, aldeles forstyrret alene ved Erindringen, »derfor var det nok Umagen værdt at glemme Instruxen, men jeg modtager ingen Penge af Smuglerne.«

»Godt, naar du ikke vil have Penge, skal vi da endnu en Gang gaa hen og spise til Middag hos den gamle Dorothea?«

»Nej!« svarede jeg, halvvejs kvalt af den Kamp, det kostede mig. »Jeg kan ikke.«

»Meget vel. Naar du er saa ufremkommelig, saa véd jeg nok, hvor jeg skal henvende mig. Jeg tilbyder din Officer at gaa med til Dorothea. Han ser ikke saa bagvendt ud og vil nok vide at sætte en Fyr paa Posten her, som kun ser, hvad han skal se. Farvel Kanarifugl. Jeg skal tage mig en hjærtelig Latter den Dag, Instruxen lyder paa at hænge dig.«

Jeg var svag nok til at kalde hende tilbage og love at lade hele Zigeunerbanden passere, hvis det var nødvendigt, paa den Betingelse at jeg fik den eneste Belønning, som jeg brød mig om. Hun svor strax paa allerede næste Dag at indfri sit Løfte og skyndte sig af Sted for at give Underretning til hendes Venner, som opholdt sig lige i Nærheden. De var fem i Tallet, deriblandt Pastia, alle fuldt belæssede med engelske Varer. Carmen holdt Udkig. Hun skulde give Signal med sine Kastagnetter, saa snart hun fik Øje paa Ronden, men det gjordes ikke nødig. Smuglerne udførte deres Forretning i et Øjeblik.

Næste Dag gik jeg til Candilejo-Gaden. Carmen lod vente paa sig og var, da hun kom, i temmelig daarligt Humør. — »Jeg holder ikke af Folk, som lader sig bede,« sagde hun. »Første Gang viste du mig en langt større Tjeneste uden at vide, om du vilde opnaa noget derved. I Gaar har du kjøbslaaet med mig. Jeg véd ikke, hvorfor jeg er

kommen, for jeg holder ikke længere af dig. Hør, gaa igjen, her er en Duro for din Ulejlighed.«

Det var nær ved, at jeg havde kastet hende Pengestykket i Hovedet, og med en voldsom Anstrængelse maatte jeg tvinge mig selv for ikke at slaa hende. Efter en Times Skjænderi forlod jeg hende i Raseri. Jeg flakkede en Tid lang omkring i Byen paa maa og faa, som en forrykt; endelig gik jeg ind i en Kirke, satte mig i den mørkeste Krog og græd hede Taarer. Paa en Gang hører jeg en Stemme: — »Dragontaarer! jeg laver dem til en Elskovsdrik.« — Jeg ser op, det var Carmen, som stod foran mig. — »Naa, Landsmand, kan du endnu holde af mig?« spurgte hun. »Jeg maa dog, mod min Vilje, synes om dig, for siden du forlod mig, véd jeg ikke, hvordan det er fat med mig. Ja, nu er det mig, som spørger, om du vil gaa med til Candilejo-Gaden.« — Vi sluttede Fred; men Carmen havde et Sind omtrent som Vejret hjemme hos os. I vore Bjærge er Uvejret aldrig nærmere end, naar Solen er mest straalende. Hun havde lovet at træffe mig en anden Gang hos Dorothea, men hun kom ikke. Og Dorothea meddelte mig venligst, at hun var taget til Laloro i ægyptiske Forretninger.

Da jeg af Erfaring vidste, hvad dette vilde sige, søgte jeg Carmen overalt, hvor jeg troede, at hun kunde være og gik tyve Gange om Dagen gjennem Candilejo-Gaden. En Aften sad jeg hos Dorothea,

som jeg næsten havde faaet til at være venlig, ved nu og da at forære hende et Glas Anisette, da Carmen traadte ind, ledsaget af en ung Løjtnant i vort Regiment. — »Gaa din Vei,« sagde hun hurtig til mig paa Baskisk. — Jeg blev staaende maalløs og med Raseri i mit Hjærte. — »Hvad bestiller du her?« spurgte Løjtnanten. »Pak dig, uden for!» — Jeg kunde ikke gjøre et Skridt, jeg var som lamslaaet. Da Officeren saa, at jeg ikke trak mig tilbage og ikke engang havde taget min Uniformshue af, tog han mig i Vrede i Kraven og rystede mig heftig. Jeg véd ikke, hvad jeg sagde til ham. Han trak sin Sabel, og jeg trak ogsaa blank. Den gamle greb mig i Armen, og Løjtnanten gav mig et Slag over Panden, som jeg endnu bærer Mærke af. Jeg tumlede tilbage, stødte med Albuen Dorothea til Side, og da Løjtnanten fulgte efter, satte jeg Spidsen af min Sabel for hans Bryst, og i Farten løb han sig Klingen igjennem Livet. Da slukkede Carmen Lampen og sagde i sit Sprog til Dorothea, at hun skulde flygte. Selv søgte jeg ud paa Gaden og gav mig til at løbe uden at vide hvorhen. Det forekom mig, som om nogen fulgte efter. Da jeg begyndte at komme til Besindelse, saa jeg at Carmen ikke havde forladt mig. — »Store Tosse af en Kanarifugl!« sagde hun, »du kan kun gjøre Dumheder. Jeg har jo dog sagt dig, at jeg vilde bringe dig Ulykke. Naa, der er Raad for

alting, naar man har en *flamenca de Roma*[1]) til Veninde. Bind allerførst dette Lommetørklæde om Hovedet paa dig og kast saa Sabelgehænget bort. Vent paa mig her i Alleen. Jeg er her tilbage om to Minutter.« — Hun forsvandt og bragte mig strax efter en stribet Kappe, som hun havde faaet fat paa, Gud maa vide hvor. Hun lod mig tage min Uniform af og kaste Kappen over min Skjorte. Saaledes udstafferet og med Lommetørklædet, hvormed hun havde forbundet den Skramme, jeg havde faaet, om Hovedet, lignede jeg saa temmelig en Valencianer-Bonde, som man ser dem i Sevilla, naar de kommer for at sælge deres *Chufas*-Drik.[2]) Derefter førte hun mig hen til et Hus inderst inde i en lille Gade, og som i Udseende stærkt lignede Dorotheas. Hun og en anden Zigeunerinde vaskede og forbandt mit Saar bedre, end nogen Stabskirurg kunde have gjort det; derpaa gav de mig noget, som jeg ikke kjendte, at drikke; til sidst blev jeg lagt paa en Madras og faldt i Søvn.

Sandsynligvis havde disse Kvinder i Drikken blandet nogle af de søvndyssende Midler, hvorom de har hemmelig Kundskab, thi jeg vaagnede først

[1]) Betegnelse for en Zigeunerinde. Roma betyder her ikke den evige Stad, men Romi-Folket, som Zigeunerne kalde sig. De første Zigeunere, som bleve sete i Spanien, kom sandsynligvis fra Nederlandene; derfra Navnet Flamenca.

[2]) Chufas, den løgagtige Rod af en Plante, hvoraf der laves en ret behagelig Drik.

meget sent den følgende Dag. Jeg havde stærk Hovedpine og en Smule Feber. Det varede en Tid, førend Erindringen om den skrækkelige Scene, hvori jeg Dagen i Forvejen havde deltaget, dukkede op for mig. Efter at Carmen og hendes Veninde, som begge to sad paa Hug ved Siden af mit Leje, havde forbundet mit Saar, vexlede de nogle Ord i *chipe calli*, som det syntes en medicinsk Raadslagning. Derpaa forsikrede de mig begge, at jeg om kort Tid vilde være helbredet, men at jeg maatte forlade Sevilla snarest muligt; blev jeg greben, vilde jeg uden Barmhjærtighed blive skudt. — »Min Dreng,« sagde Carmen til mig, »du maa tage dig noget for; nu da Kongen ikke mere giver dig hverken Ris eller Tørfisk,[1]) maa du tænke paa at tjene din Føde. Du er alt for enfoldig til at blive en dygtig Tyv; men du er smidig og stærk: har du Mod, saa begiv dig til Kysten og bliv Smugler. Har jeg ikke lovet at faa dig hængt? Det er bedre end at blive skudt. For Resten, hvis du forstaar dine Ting, kan du leve som en Prins, saa længe du ikke falder i Kløerne paa *miñons*[2]) eller Kystopsynet.«

Paa denne lokkende Maade fremstillede denne Satan af et Pigebarn den ny Bane for mig, som hun havde tiltænkt mig, den eneste, ærlig talt, som stod mig aaben, nu jeg havde gjort mig fortjent

[1]) Den spanske Soldats sædvanlige Kost.
[2]) Et Slags frivilligt Politi.

til Døden. Behøver jeg at sige Dem, Señor, at hun uden stort Besvær bestemte mig. Det forekom mig, som om jeg knyttede mig nøjere til hende ved dette ubundne og ulovlige Liv. Saa troede jeg desuden derved at kunne sikre mig hendes Kjærlighed for Fremtiden. Jeg havde ofte hørt Tale om Smuglere, som gjennemstrejfede Andalusien, ridende paa en god Hest, med Bøssen i Haanden og deres Elskerinde bag ved paa Krydset. Jeg saa mig allerede trave af Sted over Bjærge og Dale med den smukke Zigeunerske bag mig. Naar jeg talte til hende herom, lo hun af fuld Hals og svarede, at der var intet saa herligt som en Nat tilbragt i Bivuak, naar hver Rom trækker sig tilbage med sin Romi under sit lille Telt, dannet af tre Tøndebaand med et Tæppe over.

»Hvis jeg nogen Sinde slaar mig ned i Bjærgene,« sagde jeg, »saa er jeg da sikker paa dig! Dèr er der ingen Løjtnant til at dele med mig.«

»Ah! Du er skinsyg,« svarede hun. »Desto værre for dig. Hvordan kan du være saa dum? Ser du ikke, at jeg elsker dig, siden jeg aldrig har forlangt Penge af dig?«

Naar hun talte saaledes, havde jeg Lyst til at kvæle hende. For at fatte mig i Korthed, Herre, Carmen skaffede mig en civil Klædning, i hvilken jeg kom ud af Sevilla uden at blive kjendt. Jeg begav mig til Jerez med et Brev fra Pastia til en Anisettehandler, hos hvem Smuglerne havde Tilhold.

Jeg blev indført iblandt dem, og deres Anfører, kaldet *Dancaire*, optog mig i sin Bande. Vi toge af Sted til Gaucin, hvor Carmen, som her havde sat mig Stævne, stødte til os. Ved vore Foretagender gjorde hun Tjeneste for os som Spion, og bedre Spion har der aldrig været. Hun kom fra Gibraltar og havde allerede med en Skipper truffet Aftale om Indladning af nogle engelske Handelsvarer, som vi skulde tage imod paa Kysten. Vi toge af Sted for at afvente dem i Nærheden af Estepona; en Del skjulte vi i Bjærgene, og med Resten begave vi os til Ronda. Carmen var taget i Forvejen. Ogsaa denne Gang var det hende, som angav os det Øjeblik, da vi kunde komme ind i Byen. Denne første Rejse og flere andre efter den løb heldig af. Smuglerlivet behagede mig mere end Soldaterlivet; jeg gjorde Carmen Foræringer. Jeg havde Penge og en Elskerinde. Samvittighedsnag mærkede jeg saa godt som ikke, thi som Zigeunerne sige: Fnat for Fornøjelse klør ikke.[1]) Alle Vegne blev vi vel modtagne. Mine Kammerater behandlede mig godt, ja viste mig endogsaa en vis Agtelse. Aarsagen hertil var, at jeg havde dræbt en Mand og just ikke alle iblandt dem havde en lignende Bedrift paa Samvittigheden. Men hvad der mest befæstede mig i mit ny Liv, var, at jeg ofte saa Carmen. Hun viste mig større Venskab end nogen Sinde;

[1]) Sarapia sat pesquital ne punzava.

for Kammeraterne vedgik hun imidlertid ikke, at hun var min Elskerinde og havde endogsaa ladet mig sværge højt og dyrt paa intet at fortælle dem i dette Stykke. Jeg var saa svag over for dette Væsen, at jeg føjede mig i alle hendes Luner. Dertil kom, at det var første Gang, at jeg hos hende mærkede Spor af den hæderlige Kvindes Blufærdighed, og jeg var enfoldig nok til at tro, at hun virkelig havde begyndt at aflægge sine fordums Unoder.

Vor Bande, som bestod af en otte-ti Mand, var sjælden samlet uden i det afgjørende Øjeblik, og sædvanligvis var vi spredte to eller tre sammen omkring i Byer og Landsbyer. Enhver af os drev tilsyneladende en Haandtering: en var Kobbersmed, en anden Hestepranger; jeg drev Kramhandel, men jeg viste mig sjælden i de store Byer paa Grund af min slemme Historie i Sevilla. En Dag eller rettere en Nat havde vi sat hinanden Stævne neden for Véger. Dancaire og jeg vare mødte før de andre. Han lod til at være i udmærket Humør. — »Nu faar vi en Kammerat til,« sagde han. »Carmen har nylig gjort en af sine listigste Streger. Hun har hjulpet sin Rom, der var paa Galejerne i Tarifa, til at undvige.« — Jeg var allerede begyndt at forstaa Zigeunersproget, som næsten alle mine Kammerater talte, og Ordet Rom greb mig med en pludselig Skræk. — »Hvad! hendes Mand! hun er altsaa gift?« spurgte jeg Kaptajnen.

»Ja,« svarede han, »med Garcia Enøje, en Zigeuner, lige saa forslagen som hun selv. Den stakkels Djævel var paa Galejerne. Carmen har saa udmærket forstaaet at sætte Fængselslægen Blaar i Øjnene, at hun har faaet sin Rom paa fri Fod. Ja, det Fruentimmer er sin Vægt i Guld værd! I to Aar har hun prøvet paa at faa ham ud. Ingenting hjalp, indtil man faldt paa at ansætte en anden Inspektør. Med ham lader det til, at hun hurtig nok har vidst at komme til en Forstaaelse.« — De kan begribe, Herre, hvor glad jeg blev ved denne Nyhed. Jeg fik snart Garcia Enøje at se; det var det afskyeligste Uhyre, som nogen Sinde er kommen af Zigeunerblod: sort i Huden og sortere endnu i Sjælen var han den frækkeste Forbryder, som jeg er truffen paa i mit Liv. Carmen kom med ham; og da hun i min Nærværelse kaldte ham sin Rom, skulde de have set de Øjne, som hun tilkastede mig, og hendes Grimacer, naar Garcia drejede Hovedet til Siden. Jeg var forbitret og talte ikke et Ord til hende den Nat. Om Morgenen havde vi faaet vore Varepakker i Stand og allerede begivet os paa Vej, da vi opdagede, at et Dusin Ryttere var i Hælene paa os. De storpralende Andalusiere, som kun talte om at hugge alt sønder og sammen, gjorde strax en ynkelig Figur. De tog alle som en Benene paa Nakken. Dancaire, Garcia, en kjøn Fyr fra Ecija, som kaldtes *Remendado*, og Carmen tabte ikke Hovedet. De øvrige havde ladet

Muldyrene i Stikken og kastet sig ind i Kløfterne, hvor Hestene ikke kunde følge dem. Vi kunde ikke redde vore Dyr og skyndte os derfor at aflæsse de kostbareste Varer, pakkede dem paa vore Skuldre og forsøgte at undkomme ved at tage Vejen tværs over Klipperne ad de stejleste Skraaninger. Vi kastede Varepakkerne foran os og fulgte selv efter, saa godt vi kunde, ved at lade os glide ned, i det vi stemmede imod med Fødderne. Under dette blev vi nu og da beskudte af Forfølgerne fra Baghold; det var første Gang, jeg hørte Kuglerne pibe, og synderligt Indtryk gjorde det egentlig ikke paa mig. Under en Kvindes Øjne har det imidlertid ikke stort paa sig at trodse Døden. Vi slap lykkelig fra det med Undtagelse af den stakkels Remendado, som fik en Kugle i Hoften. Jeg kastede min Pakke og søgte at bære ham bort. — »Dumrian!« raabte Garcia til mig, »hvad kommer det Aadsel os ved? Gjør det af med ham og lad ikke Bomuldsstrømperne gaa tabt.« — »Slip ham!« raabte Carmen. — Trætheden nødte mig for et Øjeblik til at lægge ham ned i Ly af en Klippe. Garcia løb hen og afskød sin Espingol mod hans Hoved. — »Den skal have gode Øjne, som nu er i Stand til at gjenkjende ham,« sagde han og saa paa hans Ansigt, som var skudt i Stykker af tolv Kugler. — Ja, Herre, det var et kjønt Liv, jeg førte. Ved Aftenstid befandt vi os i et tæt Krat, udmattede af Træthed, uden at have noget at spise og ødelagte ved Tabet af

vore Muldyr. Hvad gjorde nu denne Djævel til Garcia? han trak et Spil Kort op af Lommen og gav sig til at spille med Dancaire ved Skinnet af en Ild, som de havde tændt. Jeg for min Part havde imidlertid lagt mig til Hvile; jeg laa og saa paa Stjærnerne, tænkte paa Remendado og sagde til mig selv, at jeg lige saa gjærne maatte være i hans Sted. Carmen sad paa Hug ved Siden af mig, slog af og til en Hvirvel med Kastagnetterne og nynnede dertil. I det hun derpaa krøb nærmere hen til mig, som for at hviske mig noget i Øret, kyssede hun mig, næsten imod min Vilje, to eller tre Gange. — »Du er en Djævel,« sagde jeg. — »Ja,« svarede hun.

Efter nogle Timers Hvile tog hun af Sted til Gaucin, og den følgende Morgen kom en lille Gedehyrde med Brød til os. Vi blev i Krattet hele Dagen, og da Natten kom, nærmede vi os Gaucin. Vi ventede paa Efterretninger fra Carmen. Der kom ingen. Den næste Dag saa vi en Mulæseldriver, som ledsagede en velklædt Dame med Parasol, og en lille Pige, der saa ud til at være i hendes Tjeneste. Garcia sagde til os: — »Der kommer to Mulæsler og to Kvinder, som den hellige Nicolas selv sender os; jeg havde hellere set, at det var fire Mulæsler; naa, jeg tager det, som det falder.« — Han greb sin Espingol og steg nedad mod Fodstien, i det han holdt sig skjult i Krattet. Dancaire og jeg fulgte ham i kort Afstand. Da vi

var kommen dem paa Skudvidde, traadte vi frem og raabte til Muldriveren, at han skulde standse. Ved at se os brød Damen ud i høj Latter istedenfor at blive forskrækket, hvad alene vor Dragt kunde have givet god Grund til. — »Nej, se til de *lillipendi*,[1]) som tager mig for en *erani*«[2]) — Det var Carmen, men saa godt forklædt, at jeg ikke havde kunnet kjende hende, dersom hun havde ført en anden Tale. Hun sprang ned af Mulæslet og talte en Stund hviskende med Dancaire og Garcia. Derpaa vendte hun sig til mig: »Kanarifugl, vi ser hinanden igjen, inden du bliver hængt. Jeg rejser til Gibraltar i ægyptiske Forretninger. I skal snart høre fra mig.« — Vi skiltes ad, efter at hun først havde angivet os et Sted, hvor vi i nogle Dage kunde finde Ly. Den Pige var et sandt Forsyn for vor Bande. Vi modtog snart efter nogle Penge, som hun sendte os, og desuden en Meddelelse, der var os meget mere værd: at den og den Dag vilde to engelske Mylords ad en bestemt Vej tage fra Gibraltar til Granada. Det lod vi os ikke sige to Gange. De havde gode blanke Guineer. Garcia vilde have, at vi skulde dræbe dem, men dette modsatte Dancaire og jeg os. Vi fratog dem kun deres Penge og Ure og saa Skjorterne, som vi trængte haardt til.

Señor, man bliver Kjæltring, før man selv véd

[1]) Dosmere,
[2]) Fin Dame.

af det. En kjøn Pige faar en til at gaa fra Sans og Samling, man slaas for hende, der sker en Ulykke, man maa flygte til Bjærgene, og fra Smugler bliver man til Tyv, før man véd af det. Vi skjønnede, at vi ikke længere efter Historien med Mylorderne var i Sikkerhed i Omegnen af Gibraltar, og søgte ind blandt Sierra Rondas Bjærge. De har talt til mig om José-Maria; her gjorde jeg Bekjendtskab med ham. Han førte sin Elskerinde med paa sine Udflugter. Det var en kjøn Pige, stille, beskeden og af et net Væsen; aldrig et skamløst Ord og saa en Hengivenhed! . . . Til Gjengjæld gjorde han hende meget ulykkelig. Han løb efter ethvert Skjørt, han behandlede hende slet, og til andre Tider faldt det ham saa ind at spille den skinsyge. En Gang gav han hende et Knivstik; hun holdt kun saa meget mere af ham. Saadan er nu Kvinderne, Andalusierinderne især. Hun her var stolt af det Ar, hun havde paa Armen, og viste det frem som noget særdeles smukt. Og saa var José-Maria oven i Kjøbet den daarligste Kammerat! . . . Paa en Forretning, vi gjorde i Fællesskab, vidste han at mage det saadan, at han fik hele Fordelen, og vi kun Pryglene og Bryderierne. Men jeg vil vende tilbage til min Historie. Fra Carmen hørte vi ikke mere noget. Dancaire sagde: »En af os maa gaa til Gibraltar for at faa noget at vide om hende; nu maa hun have forberedt en eller anden Forretning. Jeg gik gjærne selv, men jeg

er alt for godt kjendt i Gibraltar.« — Den enøjede sagde: »Jeg ogsaa, man kjender mig, jeg har spillet Krebsene[1]) for mange Puds, og med mit ene Øje har jeg Vanskelighed ved at forklæde mig.« — »Saa maa jeg vel gaa?« sagde jeg, henrykt alene ved Tanken om at faa Carmen igjen at se; »men hvordan skal jeg bære mig ad?« — De andre svarede: »Du kan enten tage ad Søvejen eller over Saint-Roc, som du nu selv vil, og naar du kommer til Gibraltar, gaar du ned til Havnen og spørger, hvor en Chokolade-Sælgerske ved Navn Rollona bor; naar du har fundet hende, vil hun nok sige dig, hvordan det staar til der nede.« — Det blev aftalt, at vi alle tre skulde følges ad til Sierra Gaucin; dèr skulde jeg skilles fra mine to Stalbrødre og begive mig til Gibraltar som Frugtsælger. I Ronda havde en Mand, som stod i Ledtog med os, skaffet mig Pas; i Gaucin fik jeg et Æsel. Jeg belæssede det med Appelsiner og Meloner og begav mig paa Vejen. Ved min Ankomst til Gibraltar erfarede jeg, at man meget godt kjendte Rollona, men at hun enten var død eller gaaet til *finibus terræ*[2]), og i hendes Forsvinden laa, saa vidt jeg forstod, Aarsagen til, at Forbindelsen mellem Carmen og os var afbrudt. Jeg satte Æslet i en Stald, tog mine Appelsiner og gik op i Byen, som om det var min Hensigt at sælge

[1]) Navn, hvormed Folket i Spanien betegner Englænderne paa Grund af deres røde Uniformer.

[2]) Paa Galejerne eller snarere Fanden i Vold.

dem, men i Virkeligheden for mulig at møde et eller andet kjendt Ansigt. Der er samlet her en Mængde Pak fra alle Verdens Lande, det er et sandt Babel, og man kan ikke gjøre ti Skridt paa Gaden uden at høre lige saa mange Tungemaal. Jeg saa Zigeunere nok, men jeg vovede ikke at betro mig til dem; jeg skjævede til dem, og de skjævede til mig. Vi gjættede os nok til, at vi gjensidig vare Kjæltringer, men det kom an paa, om vi hørte til den samme Bande. Efter to Dages unyttige Omstrejfen, havde jeg endnu intet faaet at vide hverken om Rollona eller om Carmen, og jeg tænkte allerede paa at vende tilbage til mine Kammerater, naar jeg havde besørget nogle Indkjøb, da jeg ved Solnedgang gaar gjennem en Gade og fra et Vindue hører en kvindelig Stemme, som kalder paa mig: »Appelsinsælger! . . .« Jeg ser i Vejret og faar Øje paa Carmen, som stod paa en Balkon og lænede sig op til en Officer i rød Uniform, med Epauletter af Guld, friseret Haar og et Udseende som en rigtig Mylord. Hun selv var prægtig klædt: et Sjal om Skuldrene, Guldkam i Haaret og i Silke fra Top til Taa; og det Pokkers Pigebarn, altid sig selv lig, lo, saa hun maatte holde sig i Siderne. Englænderen raabte til mig paa daarligt Spansk, at jeg skulde komme op, Fruen vilde have Appelsiner, og Carmen sagde til mig paa Baskisk: — »Kom op og bliv ikke forundret over, hvad du ser.« — For hendes Vedkommende burde sandelig heller ikke noget mere

forundre mig. Jeg véd ikke, om jeg følte mere Glæde end Sorg ved at finde hende igjen. Ved Døren stod der en lang, pudret Tjener, som førte mig ind i en prægtig Salon. Carmen sagde strax til mig: — »Du forstaar ikke et Ord Spansk, og du kjender mig ikke.« — Derpaa vendte hun sig til Englænderen: — »Jeg sagde Dem det nok, jeg saa strax, at det var en Basker; nu skal De høre, hvilket latterligt Sprog det er. Hvor han ser dum ud, ikke sandt? Han ser ud som en Kat, der er bleven overrasket i et Spisekammer.« — »Og du,« sagde jeg i mit Sprog, »du ser ud som en skamløs Tøjte, og jeg havde den største Lyst til at pynte Ansigtet paa dig lige for Øjnene af din Galan.«

»Min Galan,« sagde hun, »hvad! har du virkelig ganske alene kunnet gjætte dig til det? Og paa det Fæhoved dèr er du skinsyg? Du er endnu mere taabelig end før vore Aftenmøder i Candilejo-Gaden. Ser du ikke, Tosse, som du er, at jeg i dette Øjeblik gjør ægyptiske Forretninger og det paa den mest glimrende Maade. Dette Hus tilhører mig, Krebsens Guineer tilhører mig; jeg trækker om med ham ved hans Næsetip, og jeg skal trække ham der hen, hvor fra han aldrig skal komme tilbage.«

»Og jeg,« svarede jeg, »hvis du en Gang til gjør ægyptiske Forretninger paa den Manér; jeg skal bære mig saadan ad, at du ikke skal faa Lejlighed til at gjøre det oftere.«

»Aha! der skal vi høre! Er du min Rom, som

kan befale over mig. Den enøjede finder sig godt i det, hvad kommer det saa dig ved? Skulde du ikke være godt fornøjet med at være den eneste, som kan kalde sig min *minchorro*.« [1])

»Hvad er det, han siger,« spurgte Englænderen.

»Han siger, at han er tørstig og nok kunde trænge til en Slurk,« svarede Carmen. Og hun kastede sig ned paa en Kanapé og skoggerlo over sin Oversættelse.

Herre, naar den Pige lo, var det umuligt at tale Fornuft. Alle maatte le med hende. Den svære Englænder gav sig ogsaa til at le som en halvfjollet, hvad han ogsaa var, og gav Befaling til at give mig noget at drikke.

Mens jeg drak, sagde hun til mig: — »Ser du den Ring, som han har paa Fingeren? hvis du vil, skal jeg give dig den.«

»Jeg vilde give en Finger,« svarede jeg, »for at have din Mylord oppe i Bjærgene, hver af os med en Maquila i Næven.«

»Maquila, hvad vil det sige?« spurgte Englænderen.

»Maquila,« sagde Carmen og lo bestandig, »Maquila det er en Appelsin. Er det ikke et snurrigt Navn paa en Appelsin? Han siger, at han gjærne vilde have, at De skulde smage en Maquila.«

»Saa?« sagde Englænderen. »Naa, ja kom saa

[1]) Min Elsker eller snarere min Kaprice.

i Morgen igjen med Maquila. Under Samtalen kom Tjeneren ind og meldte, at Bordet var dækket. Englænderen rejste sig, gav mig en Pjaster og bød Carmen sin Arm, ligesom om hun ikke kunde gaa alene. Stadig leende sagde Carmen til mig: »Min Ven, jeg kan ikke bede dig om at spise med, men i Morgen, naar du hører Trommerne gaa til Parade, kom saa her hen med dine Appelsiner. Du skal finde et Kammer, bedre udstyret end det i Candilejo-Gaden, og du skal faa at se, at jeg endnu bestandig er din Carmencita. Og bag efter kan vi tale om vore ægyptiske Forretninger.« — Jeg svarede ikke og var allerede paa Gaden, da Englænderen raabte til mig: »Bring saa Maquila i Morgen!« og jeg hørte Carmens Skoggerlatter.

Jeg gik bort i Beraad med mig selv om, hvad jeg skulde gjøre; jeg sov næsten ikke om Natten, og da Morgenen kom, var jeg saa rasende over Carmens Forræderi, at jeg bestemte mig til at tage bort fra Gibraltar uden at se hende igjen; men ved den første Trommehvirvel var alt mit Mod borte: jeg tog mit Net med Appelsiner og løb hen til Carmen. Jalusiet stod halvt aabent, og bag det saa jeg hendes store sorte Øje, som spejdede efter mig. Den pudrede Tjener førte mig strax ind. Carmen gav ham et Ærende at besørge, og saa snart vi var alene, brød hun ud i sin Krokodille-Latter og kastede sig om min Hals. Jeg havde aldrig set hende saa smuk. Pyntet som en Madonna og duftende af Vellugt . . .

Møbler af Silke, broderede Gardiner . . . ak! — og jeg saa ud som en Tyv og var det ogsaa. — »Minchorro,« sagde Carmen, »jeg har Lyst til at slaa alt dette i Stykker, stikke Ild paa Huset og flygte ud til Sierraen.« — Og hvor hun saa blev øm! . . . saa ny Latterudbrud! . . . og saa dansede hun omkring og flængede sine Garneringer i Stumper og Stykker: en Abe har aldrig gjort saa mange Krumspring, Grimacer og Narrestreger. Da hun igjen var bleven alvorlig, sagde hun: »Hør efter, det angaar Ægypten. Jeg lader ham ledsage mig til Ronda, hvor en Søster til mig er i Kloster (nyt Latterudbrud). Vi kommer forbi et Sted, som jeg nærmere skal betegne dig. I falder over ham og plyndrer ham til Skindet: Det bedste vilde være at dreje Halsen om paa ham; men,« tilføjede hun med et djævelsk Smil, som kom over hende i visse Øjeblikke, og naar hun smilede paa den Maade fik ingen Lyst til at gjøre det samme, — »véd du, hvordan det skulde gaa for sig? I lader den enøjede komme først. I holder jer en Smule tilbage; Krebsen er modig og behændig: han har gode Pistoler . . . Begriber du? . . .« Hun afbrød sig selv med et nyt Latterudbrud, som fik mig til at gyse.

»Nej,« sagde jeg: »jeg hader Garcia, men det er min Kammerat. En Dag maaske skal jeg befri dig for ham, men vi skal afgjøre vort Mellemværende efter mit Hjemlands Skik. Det er kun Tilfældet, som har gjort mig til Zigeuner, i visse Stykker

vil jeg bestandig forblive en frank Navareser,[1]) som vi siger.«

Hun svarede: — »Du er et Fæ, en Dosmer, en rigtig Paullo. Du er ligesom Dværgen, der tror, han er stor, naar han kan spytte langt.[2]) Du elsker mig ikke, gaa din Vej.«

Naar hun sagde: Gaa din Vej, var det mig umuligt at gaa bort. Jeg lovede at tage fra Byen, vende tilbage til mine Kammerater og vente paa Englænderen; hun paa sin Side lovede at anstille sig syg indtil det Øjeblik, da de skulde tage fra Gibraltar til Ronda. Jeg blev endnu to Dage i Gibraltar. Hun var dristig nok til forklædt at komme til mig i Herberget. Jeg rejste; ogsaa jeg havde min Plan. Jeg vendte tilbage til vor Samlingsplads efter at have faaet Besked om Sted og Tid, naar Englænderen og Carmen vilde komme forbi. Jeg traf Dancaire og Garcia ventende paa mig. Vi tilbragte Natten i en Skov omkring en Ild af Grankogler, som blussede fortræffelig. Jeg foreslog Garcia at spille Kort. Han var villig. Ved anden Omgang sagde jeg, at han spillede falsk; han gav sig til at le. Jeg smed ham Kortene i Ansigtet. Han greb til sin Espingol; jeg satte Foden paa den og sagde: »Man siger, at du forstaar at bruge Kniven som den bedste Slagsbroder

[1]) Navarro fino.

[2]) Or esorjié de or narsichislé, sin chismar lachinguel — Zigeunerordsprog.

i Malaga, vil du prøve det med mig?« — Dancaire vilde skille os ad. Jeg havde givet Garcia to-tre Næveslag. Vreden havde gjort ham modig; han havde trukket sin Kniv, jeg min. Vi sagde begge to til Dancaire, at han skulde lade os have fri Plads og frit Spil. Han saa, at det ikke var muligt at holde os tilbage og gik til Side. Garcia stod allerede krummet sammen som en Kat, der staar paa Springet efter en Mus. I den venstre Haand holdt han sin Hat for at parere med, Kniven var strakt fremad. Det er deres andalusiske Manér. Jeg tog Stilling paa navaresisk; ret ud for ham, den venstre Arm løftet, det venstre Ben fremstrakt, Kniven langs det højre Laar. Jeg følte mig stærk som en Kæmpe. Han sprang ind paa mig som en Pil; jeg drejede mig omkring paa den venstre Fod, han styrtede forbi; men jeg ramte ham i Struben, og Kniven trængte saa langt ind, at min Haand sad under hans Hage. Jeg vendte Bladet saa voldsomt, at det søndredes. Det var forbi. Knivsbladet faldt ud af Saaret, presset frem af en Blodstraale saa tyk som en Arm. Han faldt forover paa sit Ansigt, stiv som en Pæl. — »Hvad har du gjort?« sagde Dancaire. — »Forstaa mig,« svarede jeg, »vi kunde ikke leve sammen. Jeg elsker Carmen, og jeg vil være alene. Garcia var desuden en Kjæltring, jeg husker, hvordan han bar sig ad mod den stakkels Remendado. Nu er vi kun to, men vi er to brave Fyre. Nu vel, vil

du have mig til Ven i Liv og Død.« — Dancaire rakte mig sin Haand. Det var en Mand paa halvhundrede Aar. — »De Satans Kjærestehistorier!« udbrød han. »Dersom du havde forlangt Carmen af ham, havde han solgt hende til dig for en Pjaster. Vi er ikke mere end to; hvordan skal vi bære os ad i Morgen?« — »Jeg paatager mig det alene,« svarede jeg. »Nu blæser jeg ad hele Verden.«

Vi begravede Garcia og flyttede vor Lejrplads to hundrede Skridt længer bort. Den næste Dag kom Carmen og hendes Englænder med to Muldrivere og en Tjener. Jeg sagde til Dancaire: »Englænderen tager jeg paa mig. Skræm de andre paa Flugt, de er ikke bevæbnede.« Englænderen var en modig Mand. Havde Carmen ikke stødt til hans Arm, havde han dræbt mig. Kort, den Dag erhvervede jeg Carmen tilbage, og mit første Ord til hende var, at hun var Enke. Da hun havde faaet at vide, hvordan det var gaaet til, sagde hun: »Du er og bliver en Lillipendi! Garcia havde kunnet dræbe dig. Din navaresiske Kampstilling er bare en Dumhed, han har gjort det af med dem, som var dygtigere end du. Men hans Time var kommen. Din vil ogsaa engang komme.«

»Og din med,« svarede jeg, »dersom du ikke er mig en tro Romi.« — »Den Tid, den Sorg,« sagde hun, »jeg har mere end en Gang set i Kaffegrumset, at vi to skal dø sammen. Bah! komme, hvad der vil!« Og hun smeldede med Kastagnetterne,

som hun altid gjorde, naar hun vilde jage en Tanke, der trykkede hende, paa Flugt.

Man forglemmer sig let, naar man taler om sig selv. Alle disse Enkeltheder kjeder Dem vist, men jeg er snart færdig. Det Liv, som vi førte, varede temmelig længe. Dancaire og jeg havde slaaet os sammen med nogle Kammerater, som var mere paalidelige end de første. Vi levede af Smugleri og engang imellem, jeg tilstaar det, af at plyndre paa Landevejene, men det var kun i den yderste Nød, og naar vi ikke havde anden Udvej. For Resten mishandlede vi aldrig de rejsende og indskrænkede os til at tage deres Penge. I nogle Maaneder var jeg tilfreds med Carmen; hun vedblev at være os nyttig ved vore Foretagender ved at skaffe os Underretning om, naar vi kunde gjøre et godt Kup. Hun opholdt sig snart i Malaga, snart i Cordoba eller Granada; men paa et Ord af mig forlod hun alt for at mødes med mig i en afsides Venta eller endog i Bivuaken. En eneste Gang, i Malaga, voldte hun mig Bekymring. Jeg vidste, at hun havde kastet sit Valg paa en meget rig Kjøbmand, med hvem hun rimeligvis havde til Hensigt at indlede et lignende spøgefuldt Forhold som i Gibraltar. Trods alle Dancaires Forestillinger tog jeg af Sted og begav mig ind i Malaga ved højlys Dag. Jeg opsøgte Carmen og førte hende strax

bort med mig. Det kom til en heftig Scene. — »Véd du vel,« sagde hun, »at siden du er bleven min Rom for fuldt Alvor, elsker jeg dig mindre, end den Gang du var min Minchorro? Jeg vil ikke plages og fremfor alt ikke kommanderes. Hvad jeg vil, er at være fri og gjøre, hvad jeg lyster. Tag dig i Agt for at drive mig til det yderste. Hvis du kjeder mig, skal jeg nok vide at finde en eller anden flink Fyr, som skal gjøre det samme med dig, som du med den enøjede.« — Dancaire mæglede imellem os, men vi havde sagt hinanden Ting, som havde bidt sig fast i vore Hjærter, og vi var ikke mod hinanden som før. Kort efter blev vi ramt af en Ulykke. Soldaterne overraskede os. Dancaire blev dræbt tillige med to af mine Kammerater; to andre blev tagne til Fange. Selv blev jeg haardt saaret, og uden min gode Hest vilde jeg være falden i Hænderne paa Soldaterne. Udmattet af Træthed og med en Kugle i Kroppen søgte jeg Skjul i Skoven tillige med den eneste Kammerat, som var tilbage. Jeg besvimede, da jeg steg af Hesten og troede, at jeg skulde lade mit Liv i Krattet som en anskudt Hare. Min Kammerat førte mig til en Hule, som vi kjendte, og gik derefter bort for at opsøge Carmen. Hun var i Granada og ilede øjeblikkelig til mig. I fjorten Dage forlod hun mig ikke et Øjeblik. Hun lukkede ikke et Øje. Hun plejede mig bedre og omhyggeligere, end en Kvinde nogen Sinde kunde gjøre over for

den mest elskede Mand. Saa snart jeg kunde støtte paa Benene, bragte hun mig i største Hemmelighed til Granada. Zigeunerne finder alle Vegne sikre Tilflugtssteder, og jeg tilbragte mere end sex Uger i et Hus, to Døre fra Politimesteren, som søgte efter mig. Mere end en Gang saa jeg bag Vinduesskodden, at han gik forbi. Endelig kom jeg mig, men under mit Sygeleje havde jeg anstillet adskillige Betragtninger, og jeg fattede den Beslutning at forandre mit Liv. Jeg talte til Carmen om at forlade Spanien og prøve paa at leve som en ærlig Mand i den ny Verden. Hun gjorde Nar af mig. — »Vi er ikke skabte til at plante Kaal,« sagde hun; »Folk, som vi, skal leve paa Paylloernes Bekostning. Ser du, jeg har bragt en Forretning i Stand med Nathan ben-Joseph i Gibraltar. Han har Bomuldstøjer, som kun venter paa dig for at blive bragt videre. Han véd, at du er i Live. Han gjør Regning paa dig. Hvad vilde vore Forretningsvenner i Gibraltar sige, hvis du svigtede dem?« Jeg lod mig overtale og begyndte igjen paa min lumpne Haandtering.

Medens jeg holdt mig skjult i Granada, blev der givet Tyrefægtninger; og Carmen gik der hen. Da hun kom hjem, talte hun meget om en overordentlig behændig Pikador ved Navn Lucas. Hun vidste Navnet paa hans Hest og Prisen paa hans broderede Trøje. Jeg gjorde mig ingen Tanker herover. Juanito, den Kammerat, som jeg endnu

havde tilbage, fortalte mig nogle Dage efter, at han havde set Carmen i Selskab med Lucas hos en Kjøbmand fra Zacatin. Nu begyndte jeg at blive urolig. Jeg spurgte Carmen, hvorfor og paa hvad Maade hun havde gjort Bekjendtskab med Lucas.

»Det er en Fyr,« svarede hun, »som man kan gjøre Forretninger med. Naar Strømmen buldrer, er der nok af Vand eller Stene.[1]) Han har vundet tolv hundrede Realer ved Tyrefægtningerne. Et af to: enten maa vi have Fingre i disse Penge, eller bedre endnu vi optager ham i vor Bande; han er en vakker Fyr og har Mod i Brystet. Vi har mistet baade den og den; du trænger til at faa dem erstattet. Tag ham med dig.«

»Jeg vil hverken have hans Penge eller ham selv,« sagde jeg, »og jeg forbyder dig at tale med ham.« — »Tag dig i Agt,« svarede hun; »forbyder man mig at gjøre noget, er det allersnarest gjort!« — Til alt Held rejste Pikadoren til Malaga, og jeg gjorde mig færdig til at smugle Jødens Bomuldstøjer ind. Denne Sag gav mig meget at bestille ligesom Carmen, og jeg glemte Lucas; maaske glemte hun ham ogsaa, i det mindste for Øjeblikket. Det var omtrent ved den Tid, Señor, at jeg traf Dem, første Gang i Omegnen af Montilla, senere i Cordoba. Jeg vil ikke tale om vort sidste Møde. De véd maaske mere derom end jeg. Carmen stjal

[1]) Len sos sonsi abela
Pani o reblendani terela — Zigeuner-Mundheld.

Deres Ur; hun vilde tillige have Deres Penge og i Særdeleshed den Ring dér paa Deres Finger. Det var, sagde hun, en magisk Ring, som det meget var hende om at gjøre at komme i Besiddelse af. Vi havde en voldsom Tvist, og jeg slog hende. Hun blegnede og brast i Graad. Det var første Gang, jeg saa hende græde, og det gjorde det stærkeste Indtryk paa mig. Jeg bad hende om Forladelse, men hun var tvær en hel Dag efter, og da jeg rejste tilbage til Montilla, vilde hun ikke favne mig. Jeg tog af Sted med et tungt Hjærte; tre Dage efter kom hun og søgte mig op med et smilende Ansigt og lystig som en Bogfinke. Alt var glemt, og vi levede i bedste Forstaaelse i to Dage. Da vi skulde tage fra hinanden, sagde hun til mig: — »Der skal være Fest i Cordoba, jeg vil se den; jeg skaffer mig med det samme Underretning, om der skulde være Folk, der har Penge, og skal lade dig vide, naar de tager der fra.« — Jeg lod hende rejse. Da jeg var bleven alene, faldt jeg i Tanker om denne Fest og Carmens forandrede Humør. Hun maa allerede have hævnet sig, tænkte jeg, siden hun har gjort det første Skridt. — Af en Bonde fik jeg at vide, at der var Tyrefægtning i Cordoba. Det bragte mit Blod i Kog, jeg fór af Sted som en gal og gik hen til Theatret. Man viste mig Lucas, og paa Bænken nærmest ved Skranken opdagede jeg Carmen. Det var mig nok at se hende en Minut for at være vis i min Sag.

Ved den første Tyr, som kom ind, benyttede Lucas, som jeg havde forudset, Lejligheden til at give den galante. Han rev Sløjfen[1]) af Tyren og bragte den til Carmen, som paa Stedet pyntede sig med den. Tyren paatog sig at hævne mig. Lucas blev kastet omkuld, Hesten laa over Brystet paa ham og Tyren oven paa dem begge. Jeg saa efter Carmen, hun havde allerede forladt sin Plads. Det var mig umuligt at slippe ud der, hvor jeg sad, og jeg var nødt til at vente, til Løbene var forbi. Derpaa gik jeg hen til det Hus, De kjender, og holdt mig rolig der hele Aftenen og en Del af Natten. Hen ad Klokken to om Morgenen kom Carmen hjem og blev noget overrasket ved at se mig. — »Kom med mig,« sagde jeg. — »Godt, lad os tage af Sted!« — Jeg hentede min Hest, satte hende paa Krydset, og saa red vi hele Natten uden at vexle et Ord. Ved Dagens Komme gjorde vi Holdt ved en ensom Venta ikke langt fra en liden Eneboerbolig. Der sagde jeg til Carmen:

»Hør mig, jeg vil glemme alt. Jeg forlanger ingen Forklaring; men én Ting skal du sværge mig til: det er, at du vil følge med mig til Amerika, og at du der vil føre et ordentligt Liv.«

---

[1]) La divisa, en Sløjfe af Baand, hvis Farve angiver det Sted, hvor fra Tyren er kommen. Sløjfen er ved Hjælp af en Hage fæstet i Tyrens Hud, og det betragtes som det største Galanteri at bortføre den fra det levende Dyr og overrække den til en Kvinde.

»Nej,« sagde hun i en mut Tone, »jeg rejser ikke til Amerika, her befinder jeg mig vel.«

»Det er fordi du er i Nærheden af Lucas; men mærk mine Ord; kommer han sig, skal jeg sørge for, at han ikke bliver gammel. Men for Resten, hvorfor skal jeg tage ham paa min Samvittighed? Jeg er træt af at dræbe alle dine Elskere; det er dig, som jeg maa dræbe.«

Hun saa stift paa mig med sit vilde Blik og sagde:

»Jeg har altid tænkt, at du skulde dræbe mig. Den første Gang jeg saa dig, havde jeg lige i Forvejen mødt en Præst i Døren til min Bolig. Og i Nat, da vi forlod Cordoba, saa du saa intet? En Hare for tværs over Vejen mellem Benene paa din Hest. Det staar skrevet.«

»Carmencita,« spurgte jeg, »elsker du mig ikke mere?« Hun svarede ikke. Hun havde sat sig med korslagte Ben paa en Maatte og tegnede med sin Finger Figurer i Støvet.

»Lad os skifte Liv, Carmen,« sagde jeg i en bedende Tone. »Lad os bosætte os et eller andet Sted, hvor vi aldrig behøver at leve skilte fra hinanden. Du véd, at vi ikke langt her fra har gjemt hundrede og tyve Unser under en Eg. . . . Foruden har vi jo Penge endnu til gode hos Jøden Ben-Joseph.«

Hun svarede med et Smil:

»Først jeg, siden du. Jeg véd godt, at det vil komme saaledes.«

»Betænk dig nu,« svarede jeg; »det er ude med min Taalmodighed og mit Mod; tag dit Parti, eller jeg tager mit.« — Jeg forlod hende og tog Vejen over til Eneboerhuset. Jeg fandt Eremitten i Færd med at forrette sin Andagt. Jeg ventede, til hans Bøn var endt; selv havde jeg gjærne villet bede, men jeg kunde ikke. Da han rejste sig, gik jeg hen til ham. — »Min Fader,« sagde jeg, »vil I bede for en, som er i stor Fare?«

»Jeg beder for alle dem, som er i Nød,« sagde han.

»Kunde I læse en Messe for en Sjæl, som maaske snart vil staa for sin Dommer.«

»Ja,« svarede han og saa stift paa mig. — Slaaet af det besynderlige Udtryk i mit Ansigt prøvede han paa at faa mig til at forklare mig:

»Det forekommer mig, at jeg har set dig før,« sagde han.

Jeg lagde en Pjaster paa Brixen. — »Hvor naar vil I læse Messen?« spurgte jeg.

»Inden en halv Time. Værtens Søn der nede kommer og hjælper mig. Sig mig, unge Mand, har du ikke noget, som tynger paa din Samvitighed? vil du lytte til en kristens Raad?«

Jeg mærkede, at jeg var nær ved at græde. Jeg sagde, at jeg vilde komme igjen og skyndte mig af Sted. Jeg gik bort og lagde mig i Græsset, indtil jeg hørte Klokken. Saa gik jeg igjen der hen, men blev uden for Kapellet. Da Messen var

endt, gik jeg tilbage til Ventaen. Jeg næsten haabede, at Carmen skulde være flygtet; hun havde kunnet tage min Hest og frelse sig . . . men jeg fandt hende, hvor jeg havde forladt hende. Hun vilde ikke, det skulde siges om hende, at jeg havde indjaget hende Frygt. Mens jeg var borte, havde hun sprættet Sømmen paa sin Kjole op og taget Blyet ud. Nu sad hun ved et Bord og betragtede Blyet, som hun havde smeltet og kastet i en Skaal fuld af Vand. Hun var saa fordybet i sin Spaakunst, at hun strax ikke lagde Mærke til min Tilbagekomst. Snart tog hun et Stykke Bly og vendte det med sørgmodig Mine paa alle Kanter, snart sang hun en af disse Tryllesange, som besværge Maria Padilla, Don Pedros Elskerinde, der efter Sagnet har været *Bari Crallisa*, eller Zigeunernes store Dronning. [1])

»Carmen,« sagde jeg, »vil du følge mig?«

Hun rejste sig, stødte Skaalen fra sig og tog Mantillen paa, som om hun var færdig til at tage af Sted. Min Hest blev ført frem, hun satte sig op paa Krydset, og vi red bort.

»Min Carmen,« sagde jeg, da vi havde tilbagelagt et Stykke Vej, »ikke sandt, du vil jo følge mig?«

[1]) Man har beskyldt Maria Padilla for at have forhexet Kong Pedro. Folkesagnet beretter, at hun havde foræret Dronning Blanche af Bourbon et gyldent Bælte, der for Kongens forgjorte Øjne tog sig ud som en levende Slange. Deraf den Modbydelighed, som han altid viste for den ulykkelige Fyrstinde.

»Ja vel, jeg følger dig til Døden; men leve med dig, vil jeg ikke længere.«

Vi befandt os i en ensom Bjærgkløft; jeg standsede Hesten.

»Er det her?« spurgte hun og var med et Spring paa Jorden. Hun tog sin Mantille af, kastede den for sine Fødder og stod ubevægelig, med Haanden støttet til Hoften, og betragtede mig stift.

»Du vil dræbe mig, jeg ser det godt,« sagde hun; »det er skrevet; men du faar mig ikke til at give efter.«

»Jeg beder dig,« svarede jeg, »vær fornuftig. Hør mig! alt, hvad der er sket, er glemt. Du véd jo dog, at det er dig, som har bragt mig i Fordærvelse; det er for din Skyld, at jeg er bleven en Røver og en Morder. Carmen! min Carmen! lad mig frelse dig og frelse mig selv med dig.«

»José,« svarede hun, »det, du beder mig om, er umuligt. Jeg elsker dig ikke længer; du, du elsker mig, og det er derfor, at du vil dræbe mig. Jeg kunde godt endnu en Gang sige dig en Usandhed; men jeg vil ikke gjøre mig den Ulejlighed. Alt er forbi imellem os. Som min Rom har du Ret til at dræbe din Romi; men Carmen vil bestandig bevare sin Frihed. Calli er hun født, som Calli skal hun dø.«

»Det er altsaa Lucas, du elsker?« spurgte jeg.

»Ja, jeg har elsket ham, som dig, et Øjeblik,

mindre end dig maaske. Nu elsker jeg intet mere, og jeg hader mig selv, fordi jeg har elsket dig.«

Jeg kastede mig for hendes Fødder, jeg tog hendes Hænder, jeg vædede dem med mine Taarer. Jeg gjenkaldte for hende alle de lykkelige Øjeblikke, som vi havde haft sammen. Jeg lovede for at vinde hende at blive ved at være Røver. Alt, Herre, alt! jeg tilbød hende alt, naar hun blot endnu vilde elske mig.

Hun svarede: »Elske dig, det er umuligt. Leve med dig, vil jeg ikke.« Raseriet betog mig. Jeg trak min Kniv. Gid hun var bleven bange og havde bedet om Naade, men denne Kvinde var en Djævel.

»For sidste Gang,« raabte jeg, »vil du blive hos mig.«

»Nej! Nej! Nej!« svarede hun og stampede med Foden, og hun trak en Ring, som jeg havde givet hende, af Fingeren og kastede den ind i Krattet.

Jeg gav hende to Stik. Kniven var den enøjedes; jeg havde taget den, da min gik i Stykker. Ved det andet Stik faldt hun til Jorden uden et Skrig. Jeg synes endnu, at jeg ser hendes store sorte Øje se stift paa mig; saa blev det dunkelt og lukkede sig. Jeg stod tilintetgjort en god Time foran hendes Lig. Saa huskede jeg paa, at Carmen ofte havde sagt til mig, at hun helst vilde begraves i en Skov. Jeg hulede en Grav med min Kniv og lagde hende i den. Jeg søgte længe efter hendes Ring og fandt

den endelig. Jeg lagde den i Graven hos hende tillige med et lille Kors. Maaske havde jeg Uret. Derpaa steg jeg til Hest; jeg galoperede lige til Cordoba og meldte mig ved den første Vagt. Jeg har sagt, at jeg har myrdet Carmen, men jeg har ikke villet sige, hvor hendes Lig var henne. Eneboeren var en hellig Mand. Han har bedet for hende! Han har læst en Messe for hendes Sjæl..... Stakkels Barn! *Cales*, som har oplært hende saaledes, er Skyld i det.«

IV.

Spanien er et af de Lande, hvor man endnu i vore Dage i talrig Mængde finder dette omflakkende Folk, som er spredt over hele Evropa og kjendt under forskjellige Navne som *Bohémiens, Gitanos, Gypsies, Zigeunere* o. fl. Største Delen bo eller strejfe rettere sagt om i de sydlige og østlige Provinser, i Andalusien, Estremadura og Murcia; i Katalonien findes der ogsaa mange. Disse sidste vandre ikke sjælden over til Frankrig. Man træffer dem overalt paa Markederne i den sydlige Del af vort Land. Sædvanligvis drive Mændene Næring som Hesteprangere, Dyrlæger og Faareklippere og give sig tillige af med Kjedelflikkeri, for ikke at tale om Smugleri og andre ulovlige Beskæftigelser. Kvinderne spaa, betle og sælge alle Slags Lægemidler, uskadelige saa vel som farlige.

Zigeunertypen er lettere at mærke sig end at beskrive; har man blot set den en Gang, vil man kunne gjenkjende en Person af denne Race blandt tusende. Det er især Fysiognomiet og Udtrykket, der skiller dem fra den Befolkning, som de leve imellem. Deres Hudfarve er stærkt solbrændt og

brunladen, altid mørkere end hos Landets øvrige Beboere. Derfra Navnet *Calé*,[1]) de sorte, med hvilket de ofte betegne sig. Øjnene, der kjendelig ligge noget skraat, have veldannede Øjespalter, ere meget sorte og omskyggede af lange og tætte Øjenhaar. Deres Blik har maaske mest Lighed med Raadyrets. Det gjemmer paa en Gang et Udtryk af Vildhed og Frygt, og for saa vidt forraade deres Øjne godt nok Karakteren hos dette Folk, listigt, forvovent, men paa ren Naturvis bange for Prygl ligesom Panurge.[2]) De fleste af Mændene ere velskabte, slanke og behændige, jeg tror ikke, at jeg nogen Sinde har set en eneste, som var fed. I Tyskland ere Zigeunerinderne ofte meget smukke; blandt Gitana'erne i Spanien er Skjønhed saare sjælden. Naar de ere meget unge, kunne de passere som ret elskværdige Grimrianer, men saa snart de have faaet Børn, blive de frastødende. Urenligheden hos begge Kjøn er utrolig, og den, som ikke har set en Zigeunermatrones Haar, kan vanskelig, selv om han tænker sig dem som de strideste, tykkeste og smudsigste, gjøre sig nogen Forestilling herom. I enkelte store Byer i Andalusien kan der

---

[1]) Det er forekommet mig, som om de tyske Zigeunere, skjønt de fuldt vel kjende Ordet Calé, ikke synes om at blive betegnede saaledes. Imellem sig selv indbyrdes kalde de sig *Romané tchavé*.

[2]) En af Hovedfigurerne i Rabelais' Fortælling Pantagruel. O. A.

findes unge Piger lidt mere indtagende end de andre, og som ere omhyggeligere for deres Person. De udføre for Betaling Danse, som have en stærk Lighed med dem, der ere forbudte i vore offentlige Danselokaler. Mr. Borrow, en engelsk Missionær og Forfatter til to meget interessante Værker om Zigeunerne i Spanien, som han med Understøttelse af Bibelselskabet havde foresat sig at omvende, forsikrer, at det er uden Exempel, at en Gitana nogen Sinde har vist sig svag over for en Mand uden for hendes egen Race. Det forekommer mig, at der er megen Overdrivelse i de Lovtaler, hvormed han priser deres Kyskhed. Først maa man huske paa, at de allerfleste ere stillede som den uheldige hos Ovid: *Casta, quam nemo rogavit.* [1]) Og hvad de smukke angaar, saa ere de som alle Spanierinder kræsne i Valget af deres Elskere. De maa finde Behag i en, og man maa gjøre sig fortjent til deres Kjærlighed. Mr. Borrow meddeler som Bevis paa deres Dyd et Træk, der taler mere til Ære for hans egen og især for hans Naivetet. En Mand af slappe Sæder, som han kjendte — fortæller han — tilbød forgjæves en smuk Gitana flere Unser. En Andalusier, hvem jeg fortalte denne Anekdote, var af den Mening, at den paagjældende Person vilde have haft bedre Held, dersom han havde vist hende to eller tre Pjastre, og at det, at

[1]) Den er dydig, som ingen har fristet.

O. A.

tilbyde en Zigeunerske Unser Guld, var et lige saa daarligt Middel til at overtale hende, som at love en Million eller to til en Opvartningspige. — Det være nu, som det vil, sikkert er det, at Gitana'erne vise deres Mænd en ualmindelig Hengivenhed. Der er ikke de Farer eller Besværligheder, som de jo trodse for at komme dem til Hjælp, naar det er nødvendigt. Et af de Navne, som Zigeunerne give sig, *Romé* eller de gifte, forekommer mig at være et Bevis paa Racens Ærbødighed for Ægteskabet. I Almindelighed kan man sige, at deres fornemste Dyd er deres Patriotisme, dersom man kan anvende denne Benævnelse om den Troskab, som de vise i deres Forhold til enhver Person af samme Herkomst, den Redebonhed, med hvilken de gjensidig komme hinanden til Hjælp, og den ubrødelige Tavshed, som de bevare om hinanden, naar de ere komne i Konflikt med Loven. For Resten vil man ved alle saadanne mysteriøse og uden for Lovene staaende Forbund træffe paa noget lignende.

Jeg besøgte for nogen Tid siden oppe i Vogeserne en Zigeunerbande. I Hytten hos en gammel Kone, Stammens ældste, laa der en fremmed Zigeuner, angreben af en dødelig Sygdom. Manden havde forladt et Hospital, hvor han nød god Pleje, for at dø mellem sine Landsmænd. I tretten Uger havde han ligget til Sengs hos sine Værter og nydt en langt bedre Pleje end den gamles Søn-

ner og Svigersønner, der boede under samme Tag. Han havde en god Seng af Straa og Mos og med nogenlunde rene Lagener, medens den øvrige Familie, elleve i Tallet, sov paa paa nogle tre Fod lange Brædder. Saa vidt om deres Gjæstfrihed. Den samme Kvinde, der viste sig saa venlig mod sin Gjæst, sagde til mig i den syges Paahør: *Singo, singo, homte hi mulo.* Om ikke længe, om ikke længe maa han dø. Det Liv, som disse Mennesker føre, er saa elendigt, at Døden ikke har noget afskrækkende for dem.

Et mærkeligt Træk i Zigeunernes Karakter er deres Ligegyldighed med Hensyn til det religiøse; ikke som om de vare Fritænkere eller Tvivlere. De ere ingen Sinde fremtraadte som Gudsfornægtere. Det er saa langt fra, at de tvært imod have det Lands Religion, hvori de opholde sig; men naar de skifte Opholdssted, skifte de med det samme Religion. Den Overtro, som hos raa Folkeslag erstatter de religiøse Følelser, er dem lige saa fremmed. Hvorledes skulde det vel ogsaa gaa til, at der skulde findes Overtro hos Folk, der i Almindelighed leve af andres Lettroenhed. Imidlertid har jeg hos de spanske Zigeunere bemærket en ejendommelig Rædsel for at røre ved et Lig. Der er kun faa iblandt dem, som vilde være villige til for Penge at bære en død til Kirkegaarden.

Jeg har bemærket, at de fleste Zigeunerinder give sig af med at spaa. De skille sig meget godt

derved. Men Salget af Tryllemidler og Elskovsdrikke er dem dog en Kilde til langt større Fordel. De forhandle ikke alene Ben af Tudser til at fastholde flygtige Hjærter med og Magnetsten-Pulver for at vække de ufølsommes Kjærlighed, men om fornødent foretage de ogsaa Besværgelser, der nøde Djævelen til at yde dem sin Bistand. Forrige Aar fortalte en Spanierinde mig følgende Historie: En Dag gik hun igjennem Alcala-Gaden meget bedrøvet og hensunken i Tanker; en Zigeunerske, som sad paa Fortovet, raabte til hende: Smukke Dame, Deres Elsker har forladt Dem. — Det var Sandhed. — Skal jeg skaffe ham tilbage? Man kan begribe, med hvilken Glæde Tilbuddet blev modtaget, og hvor stor vedkommendes Tillid maatte være til en Person, der saaledes med et Blik kunde gjætte Hjærtets dybeste Hemmeligheder. Da det var umuligt at foretage de magiske Ceremonier paa den mest befærdede Gade i Madrid, blev en Sammenkomst aftalt til den næste Dag. — Intet er lettere end at føre den troløse tilbage for Deres Fødder, sagde Gitana'en. Har De et Lommetørklæde, en Sløjfe eller en Mantille, som han har foræret Dem? — Man gav hende et Silkehalstørklæde. — Nu syr De med karmoisinrød Silke en Pjaster i det ene Hjørne af Tørklædet. — I et andet Hjørne en halv Pjaster; her en Pieceta; og i det dèr to Realer. Saa maa der i Midten indsys et Guldstykke. En Dublon vilde være bedst. — Man gjorde, som der

blev sagt, Dublonen kom der ogsaa. — Og nu, giv mig Tørklædet. Naar Klokken slaar tolv, bærer jeg det hen paa Campo-Santo. De kan gaa med mig, dersom De har Lyst til at se rigtigt Hexeri. Jeg lover Dem, at De allerede i Morgen skal gjense den, som De elsker. — Zigeunersken gik alene til Campo-Santo, thi man var alt for bange for Djævelen til at gjøre hende Følgeskab. Jeg overlader til Dem selv at dømme, om den stakkels forladte gjensaa sit Tørklæde og sin troløse.

Trods deres Usselhed og den Uvilje, de indgyde, nyde Zigeunerne alligevel en Slags Respekt hos den mindre oplyste Del af Befolkningen; og de ere ikke lidet stolte her af. De føle sig som en bedre begavet og mere intelligent Race og foragte af Hjærtet det Folk, der yder dem Gjæstfrihed. — Hedningerne er saa taabelige, sagde en Zigeunerinde i Vogeserne til mig, at der ikke er noget ved at tage dem ved Næsen. Forleden Dag kalder en Bondekone paa mig paa Gaden. Jeg gaar ind til hende. Hendes Ovn røg, og hun spurgte mig om et Middel til at faa den til at trække. Det første, jeg gjorde, var at lade mig give et godt Stykke Flæsk. Saa sætter jeg mig til at mumle nogle Ord i *rommani*. Du er et Fæ, sagde jeg, du er født som et Fæ, og du vil dø som et Fæ . . . Da jeg stod i Døren, sagde jeg til hende paa godt Tysk: Et sikkert Middel til at faa din Ovn til at holde op med at

ryge er, at du lader være at gjøre Ild paa den. Og saa tog jeg Benene paa Nakken.

Zigeunernes Historie er endnu et Problem. Man véd med Sikkerhed, at de første kun lidet talrige Bander viste sig i det østlige Evropa hen imod Begyndelsen af det femtende Aarhundrede; men man kan hverken sige, hvor fra de kom, eller hvorfor de kom til Evropa, og, hvad der er det besynderligste, man er ganske uvidende om, hvorledes det er gaaet til, at de i kort Tid og i flere langt fra hinanden liggende Egne have formeret sig saa hurtig og stærkt. Zigeunerne selv have ikke bevaret nogen Tradition om deres Oprindelse, og naar største Delen af dem taler om Ægypten som deres oprindelige Fædreland, have de kun adopteret et meget gammelt Sagn, som blev udspredt om dem.

De fleste Orientalister, der have gjort Zigeunernes Sprog til Gjenstand for Studium, tro, at de oprindelig stamme fra Indien. Virkelig synes det, som om et stort Antal Ordrødder og mange grammatikalske Former i Rommanisproget komme igjen i de Sprog, der oprindelig stamme fra Sanskrit. Det vil let forstaas, at Zigeunerne under deres lange Omstrejfen have optaget mange fremmede Ord. I alle Dialekter af Rommani gjenfinder man en Mængde græske Ord. For Exempel: *cocal*, Ben, af κόκκαλον; *petalli*, Hestesko, af πέταλον; *cafi*, Søm, af καρφί osv. Nu om Stunder have Zigeunerne næsten lige saa mange Dialekter, som der findes fra hinanden ad-

skilte Bander. Alle Vegne tale de det Lands Sprog, hvori de opholde sig, med større Lethed end deres eget, som de næsten kun benytte, naar de i fremmedes Nærværelse ville tale ugenert med hinanden. Hvis man sammenligner Dialekten hos Zigeunerne i Tyskland med Sproget hos de spanske Zigeunere, to Stammer, som i Aarhundreder ikke have staaet i nogen indbyrdes Forbindelse, vil man finde, at de have en meget stor Mængde Ord fælles; men det oprindelige Sprog har alle Vegne, skjønt i forskjellig Grad, modtaget kjendelig Paavirkning af de mere udviklede Sprog, som Zigeunerne have været nødte til at betjene sig af. Tysk paa den ene Side og Spansk paa den anden have i den Grad ændret det oprindelige Rommani, at det vilde være umuligt for en Zigeuner fra Schwarzwald at tale sammen med en af sine Brødre fra Andalusien, skjønt de kun behøve at vexle nogle Sætninger for at mærke, at de begge tale hver sin Mundart af samme Sprog. Enkelte hyppig brugte Ord ere fælles, saa vidt jeg tror, for alle Dialekter. I alle de Ordsamlinger, som jeg har set, betyder *pani* Vand, *manro* Brød, *mâs* Kjød og *lon* Salt.

Talordene ere overalt næsten ganske de samme. Den tyske Dialekt forekommer mig at være langt renere end den spanske, thi den har endnu bevaret ikke faa af de oprindelige grammatikalske Former, medens Gitanoerne her have antaget kastilianske. Enkelte Ord danne dog en Undtagelse herfra, som

et Bevis paa Sprogenes gamle Fællesskab. De forbigangne Tider i den tyske Mundart dannes ved at føje Endelsen *ium* til Imperativ, der altid er Verbets Rod. Gjerningsordene i det spanske Rommani bøjes alle paa samme Maade som de kastilianske Gjerningsord af første Konjugation. Af Infinitiv *jamar*, at spise, maatte man regelmæssig danne *jamé*, jeg har spist, af *lillar*, at tage, ligeledes *lillé*, jeg har taget. Enkelte gamle Zigeunere sige imidlertid undtagelsesvis: *jayon, lillon.* Jeg kjender ikke andre Verber, der have bevaret den oprindelige Form.

Siden jeg nu en Gang saaledes stiller mine svage Kundskaber til Rommanisproget til Skue, maa jeg henlede Opmærksomheden paa enkelte Ord i det franske Tyvesprog, som vore Tyve have laant hos Zigeunerne. *Paris' Mysterier* have fortalt den skikkelige Del af Samfundet, at *chourin* betyder Kniv. Det er rent Rommani; *tchouri* er et af de før omtalte for alle Zigeunerdialekter fælles Ord. Hr. Vidocq kalder en Hest *grès*, det er igjen et Zigeunerord *gras, gre, graste, gris.* Endelig er der Ordet *romamichel*, som i Pariser-Tyvesproget betyder en Zigeuner. Det er en fordærvet Udtale af *rommané tchave:* Zigeunerknøs. Men en Ordudledning, som jeg er stolt af, angaar *frimousse,* Mine, Ansigt, et Ord, som enhver Skoledreng bruger eller brugte i min Tid. Man lægge først Mærke til, at Oudin i sin ejendommelige Ordbog skrev i 1640 *firlimousse.*

Nu vil *firla, fila* i Romanni sige Ansigt, *mui* har samme Betydning, det er nøjagtig Latinernes *os*. Forbindelsen *firlamui* blev strax forstaaet af en for sit Sprogs Renhed ivrig Zigeuner, og jeg tror, den stemmer med Sprogets Aand.

Det maa være nok til at give Carmens Læsere en fordelagtig Mening om mine Studier over Rommani. Jeg vil slutte med følgende Ordsprog, som kommer paa rette Sted: *En retudi panda nasti abela macha.*[1]) At tale er Sølv, men at tie er Guld.

[1]) Ordret: Af en lukket Mund kommer der ingen Flue ind.

ABBED AUBAIN

1846

Hvorledes de efterfølgende Breve ere komne mig i Hænde, har det ingen Interesse at meddele. Jeg har fundet dem ret ejendommelige, moralske og belærende. Ved Offentliggjørelsen have de ikke undergaaet anden Forandring, end at de paagjældende Personers Navne og enkelte Stykker, som ikke stod i nogen Forbindelse med Abbed Aubain's Æventyr, ere udeladte.

I.

Fra Fru de P... til Fru de G...

Noirmoutiers, ... November 1844.

Jeg har lovet at skrive dig til, kjære Sofie, og jeg holder Ord; desuden har jeg i disse lange Aftener heller intet bedre at tage mig for. I mit sidste Brev fortalte jeg dig, hvorledes jeg paa én Gang gjorde den Opdagelse, at jeg var tredive Aar, og at min Formue var ødelagt. Ak! mod den første af disse Ulykker gives der intet Middel. Hvad den anden angaar, finde vi os daarlig nok i den, men lige meget, vi gjøre det dog. For at bringe vore Finanser paa Fode igjen, ere vi nødte til at tilbringe to Aar i det mindste i det skumle Hus, hvor fra jeg skriver dette Brev til dig. Jeg har været stor. Saa snart jeg fik at vide, hvorledes det stod sig med vore Formuesomstændigheder, foreslog jeg Henri at tage Ophold paa Landet og leve sparsommelig, og otte Dage efter vare vi paa Noirmoutiers. Om Rejsen skal jeg intet fortælle dig. Det er adskillige Aar

siden, at jeg saa lang Tid har været ene sammen med min Mand. Naturligvis vare vi begge to i temmelig daarligt Humør; men da jeg bestemt havde sat mig for at holde gode Miner, blev det hele godt og vel overstaaet. Du kjender mine store »Beslutninger« og du véd, om jeg holder dem. Her ere vi da nu. Hvad det maleriske angaar, lader Noirmoutiers for Resten intet tilbage at ønske. Skove, Skrænter og i en Fjerdingvejs Afstand Havet. Vi have fire store Taarne med Mure, som ere femten Fod tykke. Jeg har ladet indrette et Arbejdskabinet i en Vinduesfordybning. Min Salon er tresindstyve Fod lang og betrukken med Tapeter, hvorpaa der er fremstillet gruelige Figurer; oplyst med otte Voxlys er den ligefrem glimrende: det er Søndags-Illuminationen. Jeg er nær ved at dø af Angest, hver Gang jeg gaar igjennem den, efter at Solen er gaaet ned. Møbleringen er meget slet, som du godt kan tænke dig. Dørene slutte ikke, Panelværket knager, Vinden piber, og Søen brummer paa den sørgeligste Maade af Verden. Imidlertid begynder jeg at vænne mig til det. Jeg ordner, jeg gjør i Stand, jeg planter; førend Vinteren rigtig indfinder sig, skal jeg have lavet mig et taaleligt Opholdssted. Du kan være sikker paa, at dit Taarn skal være i Stand til Foraaret. Hvorfor kan jeg ikke allerede nu holde dig indespærret dèr. Det gode ved Noirmoutiers er, at vi ikke have Naboer. Fuldstændig Ensomhed. Jeg har, Gud ske Lov, ikke Besøg af andre end af min Præst, Abbed

Aubain. Det er en ung Mand med et meget sagtmodigt Væsen, skjønt han har buede og stærkt tegnede Øjenbryn og store sorte Øjne ligesom en Skurk i et Melodrama. Sidste Søndag holdt han en Præken for os, slet ikke saa ilde af en Provinspræken at være, og næsten som om den var møntet paa os: »At Ulykken var en Velgjerning af Forsynet, sendt for at lutre vore Sjæle.« Naa! I saa Fald bør vi takke den hæderlige Vexelmægler, der har villet lutre os ved at berøve os vor Formue. Farvel, kjære Veninde. Mit Fortepiano er ankommen tillige med en Mængde andre Ting. Jeg maa se at faa alt dette bragt i Orden.

E. S. Jeg aabner mit Brev igjen for at takke dig for det tilsendte. Det er altsammen meget smukt, alt for smukt for Noirmoutiers. Den graa Hat er nydelig. Jeg gjenkjender din Smag. Jeg vil tage den paa til Messen paa Søndag; maaske kan det træffe sig, at der er en eller anden handelsrejsende, som kan beundre den. Men hvad antager du mig for med dine Romaner? Jeg vil være, jeg *er* en alvorlig Person. Har jeg ikke gode Grunde til det? Jeg vil skaffe mig Kundskaber. Naar jeg om tre Aar kommer tilbage til Paris (retfærdige Himmel! saa er jeg tre og tredive Aar), vil jeg være en Philaminte.[1]) Oprigtig talt, véd jeg dog ikke, hvad for

---

[1]) En af Hovedpersonerne i Molières Komedie: „De lærde Damer". O. A.

Bøger jeg skal bede dig om. Hvad raader du mig til at lære? Tysk eller Latin? Det vilde have sin Behagelighed at læse Wilhelm Meister i Originalsproget eller Hoffmanns Noveller. Noirmoutiers er det rigtige Sted for disse fantastiske Fortællinger. Men hvorledes lære Tysk paa Noirmoutiers? Latinen har jeg Lyst nok til, thi jeg finder det uretfærdigt, at Mændene have den alene for sig selv. Jeg tror, jeg tager Timer heri hos min Præst.

. . . . . .

II.

Samme til samme.

Noirmoutiers, ... December 1844.

Bliv kun forbavset, Tiden gaar hurtigere for mig, end du tænker, hurtigere end jeg selv havde troet. Hvad der først og fremmest holder mit Mod oppe, er min Herre og Mesters Svaghed. I Sandhed, Mændene ere os langt underlegne. Han er betagen af en Nedslaaethed, en *avvilimento*, som overskrider det tilladeliges Grænser. Han staar saa sent op som vel muligt, rider ud eller tager paa Jagt eller ogsaa paa Besøg hos de kjedsommeligste Folk af Verden, hos nogle Notarer og Dommere inde i Byen, det vil sige sex Mil borte her fra. Du skulde blot se ham, naar det regner! Det er nu otte Dage siden, han begyndte paa *Mauprat*, og han stikker endnu i første Del. — »Det er bedre at rose sig selv end at tale ilde om andre.« Det er et af dine Mundheld. Jeg forlader derfor ham for at fortælle dig om mig selv. Landluften gjør mig uendelig

godt. Jeg befinder mig magesløst vel, og naar jeg ser mig i Spejlet (hvilket Spejl!), vil jeg ikke tro, at jeg er tredive Aar; desuden spadserer jeg meget. I Gaar drev jeg det til, at Henri og jeg naaede lige ned til Havet. Medens han skød Strandmaager, læste jeg Piraternes Sang i *Giauren*. Ved Strandbredden foran det oprørte Hav føles Skjønheden i disse Vers kun endnu stærkere. Vort Hav kan ikke sammenlignes med Grækenlands, men som Søen alle Vegne har det sin Poesi. Véd du, hvad det er, jeg maa beundre hos Lord Byron? det er, at han kan se og forstaa Naturen. Han taler ikke om Havet, som den, der har spist Slethvarrer og Østers. Han er Sømand; han har oplevet Uvejr. Enhver af hans Skildringer ere Daguerreotypier. For vore egne Digtere gjælder det: først Rimet, saa Meningen, om Verset tillader det. Som jeg gaar omkring, læsende, betragtende og beundrende, støder jeg paa Abbed Aubain — jeg husker ikke, om jeg har talt til dig om min Abbed, det er vor Landsbypræst —. Det er en ung gejstlig, som jeg synes ganske godt om. Han har Opdragelse og véd at te sig mellem Folk af god Tone. Desuden ser jeg godt paa hans store sorte Øjne og hans blege melankolske Ansigt, at han gjemmer paa en interessant Historie, og jeg har sat mig for, at han skal fortælle mig den. Vi have talt sammen om Havet og om Poesien, og, hvad der vil forbavse dig at høre om en Præst i Noirmoutiers, han taler

godt om disse Ting. Siden førte han mig hen til Ruinerne af et gammelt Abbedi oppe paa en Klippe og viste mig en stor Portal helt overdækket med Ornamenter forestillende de allerkjæreste Uhyrer. Ak! havde jeg Penge, saa skulde jeg lade alt dette restavrere. Bag efter holdt jeg, trods Henri's Forestillinger, som vilde hjem for at spise til Middag, paa at tage hjem over Præstegaarden for at se et mærkeligt Relikvieskrin, som Præsten havde fundet hos en Bonde. Det var virkelig meget smukt: en lille Kasse af Limousineremaille; det kunde blive et yndigt Juvelskrin: Men hvilken Bolig; du gode Gud! Og vi som synes, at vi ere fattige! Forestil dig et lille Værelse ud til Vejen med et daarligt Flisegulv, kalkede Vægge og møbleret med et Bord og fire Stole foruden en Lænestol af flettet Straa med en Pude som et lille Landbrød, stoppet med noget, der lod til at være Ferskenstene, og betrukket med et Stykke rød- og hvidtærnet Tøi. Paa Bordet laa der tre eller fire store græske eller latinske Folianter. Det var Kirkefædre, og skjult under neden dem opdagede jeg *Jocelyn*. Han blev rød. Ikke desto mindre vidste han meget vel at opføre sig som Vært i sit usle Hjem; hverken Stolthed eller falsk Undseelse. Jeg formodede, at han havde sin Roman. Nu har jeg Bevis for det. I det bysantinske Skrin, som han viste os, laa der en Buket, der i det mindste i fem-sex Aar havde været vissen. — »Er det en Relikvie?« spurgte jeg. — »Nej,« gav han en Smule

forlegen til Svar, »jeg véd ikke, hvorledes den er kommen til at ligge dér.« Derpaa tog han Buketten og lagde den omhyggelig ned i Bordskuffen. Er det klart? . . . Jeg vendte tilbage til vort Hjem baade bedrøvet og styrket: bedrøvet over at have set saa stor en Fattigdom, styrket med Hensyn til at bære min egen, der for ham vilde være en asiatisk Luxus. Du skulde have set hans Overraskelse, da Henri overleverede ham tyve Franks til en fattig Kone, som han havde anbefalet til os. Jeg maa forære ham en eller anden Ting. Den Lænestol af Straa, hvori jeg sad, er alt for haard. Jeg vil give ham en af disse Jærn-Lænestole, der kunne foldes sammen. Mage til den, jeg havde med i Italien. Du vil nok søge en ud til mig og sende mig den saa snart som muligt . . .

III.

Samme til samme.

Noirmoutiers, ... Februar 1845.

Det er afgjort; jeg kjeder mig ikke paa Noirmoutiers. Desuden har jeg fundet en interessant Beskæftigelse, og det skylder jeg min Abbed. Min Abbed kjender alting, det er vist, og i Tilgift Botanik. Jeg kom til at tænke paa Rousseau's Breve ved at høre ham kalde en ganske almindelig Blomst, som jeg i Mangel af noget bedre havde stillet paa min Kamin, med sit latinske Navn. — »De kan altsaa Botanik?« — »Kun meget lidt,« svarede han, »men dog nok til at kunne lære mine Sognebørn de simple Ting, der kan være dem til Nytte og navnlig, maa jeg tilstaa, nok til at give mine ensomme Vandringer nogen Interesse.« Jeg indsaa øjeblikkelig, at det maatte være meget morsomt paa mine Ture at samle smukke Blomster, tørre dem og ordne dem pænt, du véd nok,

»i saadan en gammel Plutarch til at lægge sine Kraver paa.« [1]) »Lær mig Botanik,« sagde jeg. Han vilde vente til Foraaret, thi der er ingen Blomster paa denne barske Aarstid. »Men De har tørrede Blomster,« svarede jeg, »jeg har set dem hjemme hos Dem.« — Jeg tror, at jeg har fortalt dig om en gammel omhyggelig bevaret Buket. — Dersom du havde set hans Ansigt! . . . Stakkels Fyr! Jeg angrede strax min indiskrete Hentydning. For at bringe ham til at glemme den, skyndte jeg mig med at bemærke, at han vist havde en Samling af tørrede Planter; det hedder et Herbarium. Det indrømmede han strax; og allerede Dagen efter bragte han mig i en stor Mappe med Blade af graat Papir en Mængde smukke Planter, hver med sit Navn og sin Paaskrift. Mit Kursus i Botanik er begyndt; jeg har strax gjort forbavsende Fremskridt. Men hvad jeg ikke havde Anelse om, det er det umoralske i denne Botanik og det vanskelige ved at forklare de første Grundtræk især for en Abbed. Du maa nemlig vide, min kjære, at Planterne gifte sig aldeles ligesom vi, men de fleste have mange Mænd. Nogle

---

[1]) Sigter til Chrysales Replik til Belise i Molières „De lærde Damer“:

— — — „Og dine Bøger ere mig højlig til Besvær,
undtagen den Plutarch, paa hvis ærværdige Lær
jeg Kraver lægge kan. Brænd Resten kjære Søster.“

O. A.

kalder man *phanerogame*, om jeg husker dette barbariske Ord rigtig. Det er græsk og betyder gifte offentlig, paa Raadhuset. Saa er der ogsaa de *kryptogame*, hemmelige Giftermaal. Champignonerne, som du spiser, gifte sig i Hemmelighed. Alt dette er i høj Grad skandaløst; men han kommer ikke saa ilde fra det; bedre end jeg, som har begaaet den dumme Streg at bryde ud i Latter en eller to Gange ved de vanskeligste Punkter. Men nu er jeg bleven mere fornuftig, og jeg gjør ikke længere Spørgsmaal.

IV.

Samme til samme.

Noirmoutiers, ... Februar 1845.

Du vil absolut have at vide Historien om denne Buket, som han har bevaret saa omhyggelig; men, du kan tro det, jeg tør ikke spørge ham om det. For det første er det mer end sandsynligt, at der ikke skjuler sig nogen Historie derunder, og dernæst, hvis der nu var en, saa var det maaske en Historie, som han ikke holdt af at fortælle. Hvad mig angaar, saa er jeg fuldkommen overbevist om . . . Nej! ingen Udflugter. Du véd godt, at jeg ikke kan have Hemmeligheder for dig. Jeg kjender den, denne Historie, og jeg skal fortælle dig den med to Ord; ingen Ting kan være simplere. — »Hvordan kan det være, Hr. Abbed,« siger jeg en Dag til ham, »at De med Deres Begavelse og saa megen Dannelse har taget til Takke med at blive Præst i en lille Landsby?« »Det er lettere,« svarede

han med et sørgmodigt Smil, »at være Sjælesørger for fattige Bønder end for Byfolkene. Enhver bør afpasse sin Gjerning efter sine Kræfter.« — »Netop derfor,« sagde jeg, »burde De være paa en anden Plads.« — »I sin Tid,« vedblev han, »blev det mig fortalt, at Biskoppen i N*** Deres Onkel havde værdiget at kaste sine Øjne paa mig og tiltænkt mig Kaldet Sainte-Marie: det er det bedste i Stiftet. Min gamle Tante, den eneste Slægtning, som jeg har tilbage, bor i N***; Folk sagde, at det var en meget ønskelig Stilling for mig. Men jeg er velfornøjet her, og det glædede mig at erfare at Hans Højærværdighed havde truffet et andet Valg. Hvad mangler der mig? Er jeg ikke lykkelig i Noirmoutiers? Hvis jeg udretter en Smule godt, saa har jeg min Plads her; jeg bør ikke forlade den. Og desuden Byen faar mig til at mindes . . .« Han holdt inde, Øjnene havde et bedrøvet og adspredt Udtryk. Saa tog han sig pludselig sammen og sagde: »Vi arbejde ikke, og vor Botanik?...« Jeg tænkte i dette Øjeblik næppe paa det visne Løv, som laa spredt paa Bordet foran os, og vedblev med mine Spørgsmaal. — »Hvor naar indtraadte De i den gejstlige Stand?« — »Det er ni Aar siden.« — »Ni Aar . . . men det forekommer mig, at De allerede den Gang maa have været i en Alder, hvor man har valgt sig en Livsbane. Jeg véd ikke, men jeg har bestandig haft den Ide, at det ikke er noget oprindeligt Kald, som har ført Dem ind paa

den gejstlige Vej.« — »Ak nej!« sagde han med en forlegen Mine, »men dersom nu min Kaldelse først er kommen sent, dersom den er bleven fremtvungen af Aarsager . . . af en Aarsag . . .« Han blev forvirret og kunde ikke fuldende. Jeg samlede mit store Mod. »Hvad gjælder det,« sagde jeg, »en vis Buket, som jeg har set, har haft sin Del i denne Beslutning.« Næppe var det næsvise Spørgsmaal undsluppet mig, førend jeg bed mig i Tungen af Harme over at have kunnet bære mig saaledes ad; men nu var det for silde. »Nu vel, ja Frue, det er sandt, jeg skal fortælle Dem alt dette, men ikke nu . . . en anden Gang. Det maa strax ringe til Angelus.« Og han gik, førend det første Klokkeslag havde lydt. Jeg belavede mig paa en eller anden skrækkelig Historie. Han kom igjen Dagen efter og optog selv vor Samtale fra i Gaar. Han betroede mig, at han havde elsket en ung Pige fra N***; men hun var uden Formue, og han selv som Student havde kun sine Evner at stole paa . . . Han sagde til hende: »Jeg rejser til Paris, dèr haaber jeg at kunne skaffe mig en Stilling, men De, vil De ikke, medens jeg arbejder Dag og Nat for min Lykke, glemme mig?« Den unge Pige var sexten eller sytten Aar og meget romantisk. Hun rakte ham sin Buket som Tegn paa sin Trofasthed. Et Aar efter erfarede han, at hun havde giftet sig med Notaren i N***, netop ligesom han

var i Færd med at opnaa en Lærerplads ved en lærd Skole. Slaget overvældede ham, han udeblev fra Konkurrencen. Han siger, at han Aar igjennem ikke formaaede at tænke paa andet; og ved at opfriske Erindringen om dette Æventyr, der er saa hverdags, syntes han lige saa bevæget, som om det var hændet ham i Gaar. Derpaa tog han Buketten frem af sin Lomme: »Det har været en Barnagtighed,« sagde han, »at gjemme den, det har maaske endog været syndigt;« og han kastede den i Ilden. Da de stakkels Blomster havde hørt op med at knitre og flamme, fortsatte han med mere Rolighed: »Jeg maa takke Dem, fordi De har bedet mig om at fortælle dette. Dem skylder jeg, at jeg har skilt mig ved et Minde, som det maaske næppe sømmede sig for mig at bevare.« — Men hans Hjærte var tungt, og det var ikke vanskeligt at se, hvor megen Overvindelse Offeret havde kostet ham. Du gode Gud! hvilket Liv dog de stakkels Præster føre! De mest uskyldige Tanker bør de formene sig. Alle de Følelser, som udgjøre Lykken for andre Mennesker, ere de nødte til at banlyse fra deres Hjærter . . . selv de Erindringer, som give Livet Værd. Præsterne dele Skæbne med os stakkels Kvinder: enhver varm Følelse er en Forbrydelse. Vi have kun Lov til at lide, og det endda kun for saa vidt ingen ser vor Lidelse. Farvel, jeg bebrejder mig

min Nysgjerrighed som en slet Handling, men det er dig, som bærer Skylden.

(Herefter følger flere Breve, hvori der ikke er Tale om Abbed Aubain, og som derfor ikke meddeles her.)

V.

Samme til samme.

Noirmoutiers, ... Maj 1845.

Det er lang Tid siden, jeg skrev til dig, min kjære Sofie, og jeg véd ikke, hvad det er for en falsk Undseelse, som bestandig har holdt mig tilbage. Det, jeg har at meddele dig, er paa en Gang saa forunderligt, saa latterligt og saa sørgeligt, at jeg ikke véd, om du vil blive rørt ved det eller komme til at le. Jeg selv forstaar endnu ikke noget af det. Uden flere Omsvøb vil jeg gaa lige løs paa Sagen. Jeg har flere Gange i mine Breve talt til dig om Abbed Aubain, Præsten i vor Landsby Noirmoutiers. Jeg har endogsaa fortalt dig en vis Historie, som bragte ham ind paa den præstelige Bane. I den Ensomhed, hvori jeg lever, og som en Adspredelse mod det tungsindige Grubleri, som du véd jeg er tilbøjelig til, var Omgangen med en begavet, dannet og elskværdig Mand et uvurderligt Gode for mig. Rimeligvis har jeg ladet ham mærke med, at han interes-

serede mig, og efter meget kort Tids Forløb befandt han sig hos os som en gammel Ven. Det var, tilstaar jeg, en fuldkommen ny Fornøjelse for mig at underholde mig med en begavet Mand, hos hvem Ubekjendtskab med Verden lod hans aandelige Værd komme til sin fulde Ret. Mulig endog, thi jeg maa sige dig alt, og du er ikke den, for hvem jeg kan skjule en eller anden Svaghed i min Karakter, mulig endog at mit *naive* Koketteri (det er dit eget Udtryk), som du ofte har bebrejdet mig, uden mit Vidende har gjort sig gjældende. Jeg vil gjærne behage de Mennesker, som jeg selv sætter Pris paa, gjærne være elsket af dem, som jeg selv elsker . . . Ved denne Indledning ser jeg dig gjøre store Øjne, og jeg synes, at jeg hører dig sige: Julie! . . . Vær rolig, i min Alder indlader man sig ikke paa Daarskaber. Men jeg fortsætter. Der knyttede sig et vist fortroligt Forhold mellem os, uden at han dog nogen Sinde, hvad jeg skynder mig med at tilføje, enten har sagt eller foretaget sig noget, som ikke sømmede sig for den hellige Stand, han tilhører. Han befandt sig vel hos os. Vi talte ofte om hans Ungdomstid, og mer end en Gang begik jeg den Uret mod ham at bringe den romantiske Historie paa Bane, hvis Udbytte for ham bestod i en Buket (som nu er Aske i min Kamin) og den triste Dragt, han bærer. Jeg var ikke længe om at se, at han næsten ikke skjænkede sin troløse en Tanke mere. En Dag havde han mødt hende i Byen og endogsaa

talt med hende. Alt dette meddelte han mig ved sin Hjemkomst og fortalte uden Bevægelse, at hun var lykkelig og Moder til nogle yndige Børn. Tilfældet vilde, at han skulde blive Vidne til et Par af Henri's Udbrud af Heftighed. Heraf opstod der, paa en Maade næsten med Nødvendighed, fortrolige Meddelelser fra min Side og fra hans en fordoblet Deltagelse. Han kjendte min Mands Natur, som om han havde omgaaedes ham i ti Aar. For Resten var han en lige saa god Raadgiver som du, og mere upartisk, thi du tror altid, at der er Uret paa begge Sider. Han gav mig altid Ret, men anbefalede mig tillige at være klog og forsigtig. Med ét Ord, han viste sig som den mest hengivne Ven. Han har noget kvindeligt i sit Væsen, som fortryller mig. Det er en Natur, som minder mig om din. En Karakter, sværmerisk, men fast, følsom, men indesluttet, pligttro til Fanatisme . . . Jeg bruger Fraser, den ene efter den anden, for at gaa uden om Sagen og forhale en Forklaring. Jeg kan ikke tale frit ud; dette Papir gjør mig bange. Hvor jeg vilde ønske, at jeg havde dig her i Kaminkrogen, og vi begge syslede med et lille Arbejde, broderede paa den samme Portiere! — Nu ja, min Sofie, det store Ord maa dog siges. Den stakkels Fyr var forelsket i mig. Ler du, eller er du maaske forarget? Gid jeg kunde se dig i dette Øjeblik. Han har intet sagt, forstaar du nok, men vi tage sjælden fejl, og hans store sorte Øjne! . . . Saa sandt jeg lever, jeg tror,

du ler. — Hvor mangen Løve maatte ikke ønske sig de Øjne, som tale, uden at de selv ville det. Hvor mange har jeg ikke set af disse Herrer, som gjorde sig Umage for at lade deres tale, og saa sagde de kun Dumheder. Strax da jeg opdagede den syges Tilstand, følte jeg, det kan ikke nægtes, næsten en vis skadefro Glæde. En Erobring i min Alder, en Erobring, uforfaren som denne! . . . Det var dog noget at opvække en saadan Lidenskab, en haabløs Kjærlighed! . . . Men fy! denne stygge Følelse gik hurtig over. — Det er en brav Mand, tænkte jeg, som min Ubesindighed har bragt i Ulykke. Det er skrækkeligt, det er aldeles nødvendigt, at det faar en Ende. Jeg lagde mit Hoved i Blød med, hvorledes jeg skulde faa ham fjærnet. En Dag spadserede vi ved Ebbetid nede ved Stranden. Han vovede ikke at tale et Ord, og jeg var ogsaa forlegen. Fem Minutter havde vi tilbragt i en dødelig Tavshed, under hvilken jeg for ikke at tabe min Fatning havde samlet Konkylier. Endelig sagde jeg til ham: »Min kjære Abbed, det er aldeles nødvendigt, at De faar et bedre Præstekald end Deres nuværende. Jeg vil skrive til min Onkel Biskoppen, jeg vil tage ind og besøge ham, dersom det skulde gjøres nødigt.« — »Forlade Noirmoutiers,« udbrød han, med foldede Hænder, »dèr, hvor jeg er saa lykkelig! Hvad kan jeg vel ønske, siden De er kommen hertil. De har overvældet mig med Godhed, og min lille Præstegaard er bleven et Palads.« —

»Nej, svarede jeg, min Onkel er meget gammel; dersom den Ulykke indtraf, at jeg mistede ham, saa vidste jeg ikke, hvem jeg skulde henvende mig til for at skaffe Dem en passende Stilling.« — »Ak Frue! det vil fylde mig med Sorg at forlade denne Landsby! . . . Præsten i Sainte-Marie er død . . . men det beroliger mig, at Abbed Raton skal have Embedet. Det er en højst fortræffelig Præst, og det glæder mig paa hans Vegne; thi dersom Hans Højærværdighed havde tænkt paa mig . . .«

»Præsten i Sainte-Marie er død!« raabte jeg; »endnu i Dag tager jeg ind til N*** til min Onkel.«

»Ak Frue, gjør det ikke; Abbed Raton har langt større Adkomst end jeg; og desuden, forlade Noirmoutiers! . . .«

»Hr. Abbed,« sagde jeg med fast Stemme, »*det er nødvendigt!*« Ved disse Ord bøjede han sit Hoved og vovede ikke længere at gjøre Indvendinger. Jeg næsten løb tilbage til Slottet. Han fulgte lige efter, den stakkels Mand, saa forvirret, at han ikke havde Mod til at mæle et Ord. Han var som tilintetgjort. Jeg spildte ikke en Minut. Klokken otte var jeg hos min Onkel. Jeg fandt ham meget indtaget til Gunst for sin Raton; men han holder af mig, og jeg kjender min Magt. Naa, efter lang Parlamenteren opnaaede jeg, hvad jeg vilde. Raton blev opgivet, og Abbed Aubain er Præst i Sainte-Marie. I to Dage har han allerede været i Byen. Den stakkels Fyr forstod mit: *Det er nødvendigt.* Han

har bragt mig sin inderlige Tak og ikke talt om andet end sin Erkjendtlighed. Jeg er ham Tak skyldig, fordi han saa hurtig tog bort fra Noirmoutiers og endogsaa sagde til mig, at det var ham magtpaaliggende snarest at takke Hans Højærværdighed. Under Samtalen bad han mig modtage hans smukke bysantinske Skrin og udbad sig Tilladelse til, undertiden at maatte skrive mig til. Nu vel min søde? *Es-tu content, Coucy?*[1]) — Det er en Lektion. Jeg skal ikke glemme den, naar jeg igjen træder ind i Selskabslivet. Men saa vil jeg være tre og tredive Aar og behøver næppe at frygte for, at nogen vil fatte Kjærlighed til mig . . . og en Kjærlighed som den! . . . Til visse det er umuligt. — Naa! af hele denne Daarskab har jeg dog beholdt et smukt Skrin og en sand Ven tilbage. Naar jeg er bleven fyrretyve Aar og Bedstemoder, vil jeg intrigere for, at Abbed Aubain kan faa et Kald i Paris. Du skal se ham, min kjære, og det skal blive ham, der kommer til at forberede din Datter til hendes første Altergang.

---

[1]) Er du tilfreds, Coucy.

O. A.

VI.

Abbed Aubain til Abbed Bruneau, Lærer i Theologi ved Saint A***.

N***, ... Mai 1845.

Min kjære Lærer, det er Sognepræsten ved Sainte-Marie, som skriver til Dem, ikke længer den beskedne Pastor i Noirmoutiers. Jeg har sagt Farvel til mine Sumpe og her ser De mig som Stadbeboer, installeret i en smuk Embedsbolig i Hovedgaden i N***, Præst ved en stor Kirke, vel bygget, godt vedligeholdt, i en prægtig arkitektonisk Stil og aftegnet i ethvert fransk Album. Den første Gang, jeg læste Messen foran et Alter af Marmor, som alle Vegne straalede af Forgyldning, spurgte jeg ved mig selv, om det ogsaa virkelig var mig. Intet er mere vist. En af mine Glæder er at tænke paa, at De i den snart tilstundende Ferie vil komme og besøge mig; at jeg saa har et godt Værelse at byde Dem og en god Seng for ikke at tale om en vis Rødvin, som jeg kalder min Rødvin fra Noirmoutiers, og som

jeg nok tør sige, er Dem værdig. Men, spørger De, fra Noirmoutiers til Sainte-Marie, hvorledes det? De forlod mig ved Kirkedøren og nu finder De mig igjen i Klokketaarnet.

O Melibæe, deus nobis hæc otia fecit.[1])

Min kjære Lærer, Forsynet førte en stor Dame fra Paris til Noirmoutiers, hvem Gjenvordigheder af den Art, som aldrig hænder nogen af os, har nødsaget til for nærværende Tid at komme ud af det med ti tusende Daler om Aaret. Det er en elskværdig og god Person, uheldigvis en Smule forvænt af frivol Læsning og Omgangen med Hovedstadens Lapse. Da hun var nær ved at kjede sig til Døde ene med sin Mand, som hun just ikke har overdreven Grund til gjøre sig til af, viste hun mig den Ære at fatte Godhed for mig. Det var Forærінger i det uendelige, stadige Indbydelser og hver Dag ny Planer, til hvis Gjennemførelse min Bistand var nødvendig: »Abbed, jeg vil lære Latin . . . Abbed jeg vil lære Botanik«. *Horresco referens*[2]), hun vilde endogsaa have at jeg skulde lære hende Theologi. Hvor var De henne min kjære Lærer? Kort sagt, over for en saadan Tørst efter Kundskab havde der været Brug for alle vore Lærere ved Saint-A***. Lykkeligvis vare disse Griller ikke af

---

[1]) O Melibæus, Gud har forundt os disse gode Dage.
[2]) Jeg gyser ved at berette det. O. A.

Varighed og sjælden strakte Undervisningen sig ud over den tredje Time. Naar jeg havde fortalt hende, at *rosa* paa Latin betød en Rose, udbrød hun: »Men Abbed, De er et Dyb af Lærdom. Hvordan er det dog gaaet til, at De har ladet Dem begrave i Noirmoutiers?« For at sige Dem alt, min kjære Lærer, saa havde den gode Dame ved at læse disse slemme Bøger, som nu til Dags blive skrevne sammen, fyldt sit Hoved med højst besynderlige Ideer. En Dag laante hun mig en Bog, som hun nylig havde faaet fra Paris, og som havde henrykt hende, *Abeilard* af Rémusat. De har uden Tvivl læst den og beundret Forfatterens lærde Forskninger, som ulykkeligvis bæres af en forkastelig Grundanskuelse. Jeg havde strax taget fat paa det andet Bind, paa *Abeilards Filosofi*, og efter med den mest levende Interesse at have læst denne, gav jeg jeg mig i Lag med det første, den store Kjætters Levned. Dette var, vel at mærke, alt, hvad min store Dame havde værdiget at læse. Min kjære Lærer, det aabnede Øjnene paa mig. Jeg indsaa, at der var Fare ved Omgangen med smukke Damer, der vare saa indtagne for Videnskaben. Denne her gav ikke Heloïse noget efter, hvad Sværmeriet angik. En for mig hidindtil saa fremmed Situation satte mig i en ikke liden Forlegenhed, da hun paa én Gang siger til mig: »Abbed, det er nødvendigt for mig, at De bliver Præst ved Sainte-Marie; den som har haft Kaldet er død. *Det er nødvendigt.*

Hun lader strax spænde for, tager ind til Hans Højærværdighed, og nogle Dage efter var jeg Præst ved Sainte-Marie, lidt skamfuld over at have opnaaet Udnævnelsen ved Protektion, men forskrækkelig glad ved at være sluppen ud af Kløerne paa min *Løvinde* fra Hovedstaden. Løvinde, min kjære Lærer, betyder i Pariser-Jargonen en Dame paa Moden.

Ω Ζεῦ, γυναικῶν οἷον ὤπασας γένος.[1])

Burde jeg mon have stødt min Lykke tilbage for at byde Faren Trods? Det vilde have været en Dumhed. Tog den hellige Thomas af Canterbury ikke imod det Gods, som Henrik den anden skjænkede ham? Farvel, min kjære Lærer, om nogle Maaneder haaber jeg at kunne filosofere med Dem, hver i en god Lænestol, med en fed Høne og en Flaske Rødvin foran os paa Bordet *more philosophorum. Vale et me ama.*[2])

---

[1]) Et Vers, saa vidt jeg mindes, af „De syv mod Theben" af Æschylos: „O Zevs, hvordan har du dog skabt den Kvindeslægt!" Abbed Aubain og hans Lærer Abbed Bruneau ere fortræffelige Humanister.

[2]) Paa Filosofernes Vis. Lev vel og bevar mig i venlig Erindring.

O. A.

INDHOLD.

Side.

Om Prosper Mérimée . . . . . I.

Mateo Falcone . . . . . 1.

Den etruriske Vase . . . . . 25.

Venus fra Ille . . . . . 67.

Carmen . . . . . 121.

Abbed Aubain . . . . . 225.